

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«РІВНЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**V МІЖВУЗІВСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ**

РІВНЕ - 2020

Головний редактор:

Корсун Ярослав Петрович – в.о. директора Відокремленого структурного підрозділу «Рівненський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України», Заслужений працівник освіти України, відмінник освіти України, відмінник аграрної освіти та науки I ступеня, ад'юнкт-професор менеджменту, член-кореспондент Міжнародної кадрової академії, дійсний член (академік) Інженерної академії України

Заступники головного редактора:

Балдич Людмила Володимирівна – методист коледжу

Мартінова Ірина Миколаївна – завідувач економічного відділення

Редакційна колегія:

Конончук Оксана Миколаївна – викладач-методист, голова циклової комісії економічних дисциплін; ***Гнатюк Алла Аркадійвна*** – к.е.н, доцент, викладач; ***Немкович Оксана Борисівна*** – к.е.н, викладач; ***Матвійчук Любов Анатоліївна*** – викладач економічних дисциплін, викладач-методист; ***Обарчук Елліна Всеволодівна*** – викладач економічних дисциплін, викладач-методист; ***Бондарчук Ірина Павлівна*** - викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії; ***Чернега Ірина Григорівна*** – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії; ***Тумас Юлія Сергіївна*** – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії.

У збірнику надруковані тези доповідей учасників V Міжвузівської науково-практичної Інтернет-конференції «ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ» (11 грудня 2020 року), що відбувалася на базі ВСП «РФК НУБіП України». У матеріалах викладено низку питань, присвячених визначенню та обґрунтуванню сучасних напрямів розвитку економіки країни, як стратегічних пріоритетів держави, дослідження аспектів взаємодії влади, науки та бізнесу як факторів стійкого економічного зростання України.

За точність викладу матеріалу та достовірність фактів, прізвищ, цитат відповідальними є автори тез.

Друкується за рішенням засідання циклової комісії економічних дисциплін. Протокол № 6 від 15 грудня 2020 року

© Колектив авторів

© ВСП «РФК НУБіП України», 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА..... 8

СЕКЦІЯ І
« НАВЧАННЯ І ОСВІТА»

	ст.
<i>Л. Балдич, викладач економічних дисциплін, методист</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ КАРАНТИНУ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	10
<i>Н.Гурман, викладач вищої категорії,</i> <i>І.Осіпчук, викладач вищої категорії</i> ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ <i>Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж геодезії та землеустрою</i> <i>Поліського національного університету»</i>	15
<i>О. Конончук, викладач-методист</i> ПОДАТКОВА ЗНИЖКА ЯК КОМПЕНСАЦІЯ ВАРТОСТІ НАВЧАННЯ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	21
<i>В. Корнійчук, науковий керівник: Е.Обарчук, викладач-методист</i> ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ В УМОВАХ КАРАНТИНУ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	25
<i>А. Мойсієвич, науковий керівник: І.Чернега, викладач, спеціаліст вищої категорії</i> ДИСТАНЦІЙНІ ФОРМИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	27
<i>І. Чернега, викладач, спеціаліст вищої категорії</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ <i>ВСП «РФК НУБіП України»</i>	30

СЕКЦІЯ II
«ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

	ст.
<i>А.Гнатюк, к.е.н, доцент, викладач</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПРИ ДОКУМЕНТУВАННІ ОПЕРАЦІЙ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ВСП «РФК НУБіП України»	36
<i>К. Артюшик, керівник: Л. Матвійчук, викладач-методист</i> ДОПЛАТИ ДО ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ (ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ) НА ПЕРІОД КАРАНТИНУ ВСП «РФК НУБіП України»	40
<i>С. Бельська, керівник: Л. Матвійчук, викладач-методист</i> ПРИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ ВСП «РФК НУБіП України»	43
<i>І. Бондарчук, викладач, спеціаліст вищої категорії</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ В ДІЯЛЬНІСТЬ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ВСП «РФК НУБіП України»	47
<i>В. Дозадін, керівник: А. Гнатюк, к.е.н., доцент, викладач</i> ПОДАТОК НА ПРИБУТОК: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДЛЯ РОЗВИТКУ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ ВСП «РФК НУБіП України»	53
<i>М. Катеринок, керівник: С. Камінська, викладач</i> ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ДВНЗ «РКЕБ»	56
<i>Д. Кнап, керівник: Л. Матвійчук, викладач-методист</i> РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ВСП «РФК НУБіП України»	61
<i>М. Крук, керівник: М. Мартинова, викладач-методист</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВСП «РФК НУБіП України»	64
<i>А. Левковська, керівник: Л. Матвійчук, викладач-методист</i> ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВСП «РФК НУБіП України»	68
<i>М. Мамчиц, керівник: С. Камінська, викладач</i> НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СФЕРІ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ОЦІНКИ ДВНЗ «РКЕБ»	72
<i>Е. Мельник, керівник: А. Гнатюк, к.е.н., доцент, викладач</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ВСП «РФК НУБіП України»	74
<i>А. Мойсієвич, керівник: О. Немкович, викладач, кандидат економічних наук</i> ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ОСНОВНІ ЗАСОБИ» ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВСП «РФК НУБіП України»	77

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ»

<i>А. Мойсієвич, керівник: Л. Матвійчук, викладач-методист</i> БІЗНЕС В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ВСП «РФК НУБіП України»	80
<i>О. Немкович, викладач, кандидат економічних наук</i> ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ТА ОПЛАТИ ДОПОМОГИ З ТИМЧАСОВОЇ НЕПРАЦЕЗДАТНОСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ВСП «РФК НУБіП України»	85
<i>В. Соломко, керівник: О. Немкович, викладач, кандидат економічних наук</i> ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ МАЛОЦІННИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ВСП «РФК НУБіП України»	89
<i>А. Тарасенко, керівник: С. Камінська, викладач</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ ДВНЗ «Рівненський коледж економіки та бізнесу».....	93
<i>С.Харкевич, керівник: Л.Матвійчук, викладач-методист</i> ВПЛИВ COVID-19 НА АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ КОМПАНІЙ ВСП «РФК НУБіП України»	96
<i>А. Христюк, керівник: С. Шевчук, викладач</i> ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА: ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ВСП «Фаховий коледж геодезії та землеустрою Поліського національного університету»	100
<i>А. Шершакова, керівник: С. Камінська, викладач</i> ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ ДВНЗ «Рівненський коледж економіки та бізнесу».....	106
<i>І. Юхимчук, керівник: Л. Матвійчук, викладач-методист</i> СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ МАЙБУТНЬОГО СПЕЦІАЛІСТА ВСП «РФК НУБіП України»	108

СЕКЦІЯ ІІІ «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»

	ст.
<i>Т. Баглай, керівник: О. Конончук, викладач-методист</i> ПОДАТКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19 ВСП «РФК НУБіП України».....	114
<i>Д. Козакевич, здобувач освіти 2 курсу, групи «Фінанси-1901 Рівне ЗФН» Національного університету біоресурсів і природокористування України спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» керівник: Ю. Тумас, викладач, ВСП «РФК НУБіП України»</i> РЕАЛІЇ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ.....	117

М. Конончук , здобувач освіти 2 курсу, ГЗ-21 групи спеціальності «Геодезія і землеустрій», керівник: Я. Стахів , старший викладач	
ОСОБЛИВОСТІ ПЛАТИ ЗА ЗЕМЛЮ В УМОВАХ КАРАНТИНУ НУВГП.....	120
К. Костюк , здобувачка освіти 3 курсу, групи ФБС-7 спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування», керівник: Л. Самсон , викладачка	
УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ КРАЇН ЄС ДВНЗ «Рівненський коледж економіки та бізнесу».....	122
Т. Лисюк , викладач вищої категорії, С. Лейко , викладач вищої категорії	
ДИСТАНЦІАЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ – ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж геодезії та землеустрою Поліського національного університету».....	129
В. Лупак , здобувач освіти 4 курсу, 41-Ю групи, спеціальності «Право», керівник: Т. Купчишина , викладач-методист	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТІВ ОТГ ВСП «РФК НУБіП України»	136
І. Максимчук , здобувач освіти 3 курсу, групи ФБС-7, керівник: Л. Самсон , викладач	
ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПОЛЬЩІ ДВНЗ «Рівненський коледж економіки і бізнесу».....	140
Т. Слесар , к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування, Національний університет біоресурсів і природокористування України	
Л. Матвійчук , викладач-методист, ВСП «РФК НУБіП України»	
ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ НА ПЕРІОД КАРАНТИНУ	147
Т. Овчаренко , керівник: А. Гнатюк , к.е.н., доцент, викладач	
ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ У 2021 РОЦІ ВСП «РФК НУБіП України».....	153
Б. Остапчук , здобувач освіти 3 курсу, групи ФБС-7, керівник: Л. Самсон , викладач	
СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ДВНЗ «Рівненський коледж економіки та бізнесу».....	155
Л. Піддубна , керівник: О. Конончук , викладач-методист	
ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ ВСП «РФК НУБіП України»	163
Л. Піддубна , керівник: І. Чернега , викладач, спеціаліст вищої категорії	
СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ВСП «РФК НУБіП України»	166
Ю. Тумас , викладач, спеціаліст вищої категорії	
ПЕНСІЙНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ 2021 ВСП «РФК НУБіП України»	168

СЕКЦІЯ IV
«ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

	ст.
Я. Заводний , здобувач освіти 1 курсу, ЕП-11 групи, керівник: О. Стахів , викладач ЖІНОЧЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ Національного університету водного господарства та природокористування.....	172
О. Козачок , керівник: Т. Купчишина , викладач-методист МАЛИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 : ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ВСП «РФК НУБіП України»	176
Є. Кривоблоцька , керівник: Е. Обарчук , викладач-методист КОРОНАВІРУС ТА ЕКОЛОГІЯ ВСП «РФК НУБіП України»	180
І. Мартинова , викладач-методист РОЗВИТОК ХЛІБОПЕКАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ ВПС «РФК НУБіП України»	183
А. Мельник , здобувач освіти 1 курсу, ЕП-11 групи, керівник: О. Стахів , доцент, к. е. н. КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПІДПРИЄМЦІВ НУВГП.....	187
Д. Миронець , керівник: Л. Балдич , викладач економічних дисциплін, методист ПОЯВА НОВИХ МОДЕЛЕЙ РИТЕЙЛЕРУ: КЛЮЧОВІ ПРИЧИНИ ВСП «РФКНУБіП України».....	191
Е. Обарчук , викладач-методист ЕКОНОМІЧНІ СЦЕНАРІЇ ПАНДЕМІЇ: ЯК ТРАНСФОРМУВАТИСЯ УКРАЇНІ ВСП «РФК НУБіП України»	195
Д. Остапець , керівник: Л. Балдич , викладач економічних дисциплін, методист ТОРГІВЛЯ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ, СПРИЧИНЕНОЇ COVID-19 ВСП «РФК НУБіП України».....	197
М. Паламарчук , керівник: Е. Обарчук , викладач-методист КОРОНАВІРУС ТА ЕКОНОМІКА ВСП «РФК НУБіП України»	201
К. Політько , керівник: Л. Балдич , викладач економічних дисциплін, методист ЩО ТАКЕ РИТЕЙЛ ТА РИТЕЙЛЕР: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ОБ'ЄДНАННЯ ГРАВЦІВ НА РИНКУ ВСП «РФК НУБіП України»	205
Н. Протасюк , керівник: І. Мартинова , викладач-методист ФІРМОВИЙ СТИЛЬ ПІДПРИЄМСТВА: АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ВСП «РФК НУБіП України»	209
І. Рис , керівник: І. Мартинова , викладач-методист РОЗВИТОК НОВИХ ВИДІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ВСП «РФК НУБіП України»	214
В. Скороход , А. Левчик , керівник: Т. Купчишина , викладач-методист КРЕАТИВНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО – ОСНОВА КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ ВСП «РФК НУБіП України»	218
Д. Цинко , керівник: Т. Купчишина , викладач-методист РИНОК ПРАЦІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ВСП «РФК НУБіП України»	222
А. Ющук , керівник: І. Мартинова , викладач-методист ПРОСУВАННЯ ПРОДУКЦІ ПЕРЕРОБКИ ДЕРЕВИНИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТІВ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ ВСП «РФКНУБіП України»	226

ПЕРЕДМОВА

Дослідницька діяльність здобувачів освіти у науковій роботі є важливим компонентом якісної вищої освіти. А участь молодих науковців у конференції сприяє зростанню особистої професійної компетентності. В цьому можна переконатися виходячи з тез доповідей учасників конференції, у яких зазначені проблеми, що хвилюють широке коло освітян та науковців України. Дослідження цих надзвичайно актуальних проблем цінне тим, що учасники конференції здатні внести нове бачення в їх вирішення.

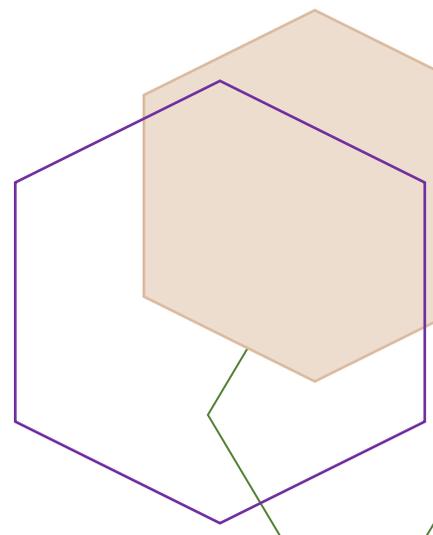
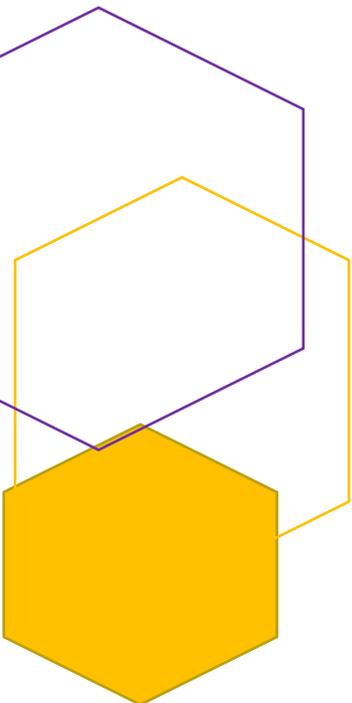
Метою конференції є обговорення актуальних проблем економічного зростання нашої країни, її інтеграції до європейської спільноти, розвиток національної самосвідомості українського народу, проблеми які виникли під час пандемії та шляхи їх подолання, тощо.

Організаторами V Міжвузівської науково-практичної Інтернет-конференції «ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ» визначені напрями для реалізації зазначеної вище мети: навчання і освіта; облік і оподаткування; фінанси, банківська справа та страхування; підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Тези доповідей представлені у збірнику матеріалів конференції, який розміщено на сайті економічного відділення.

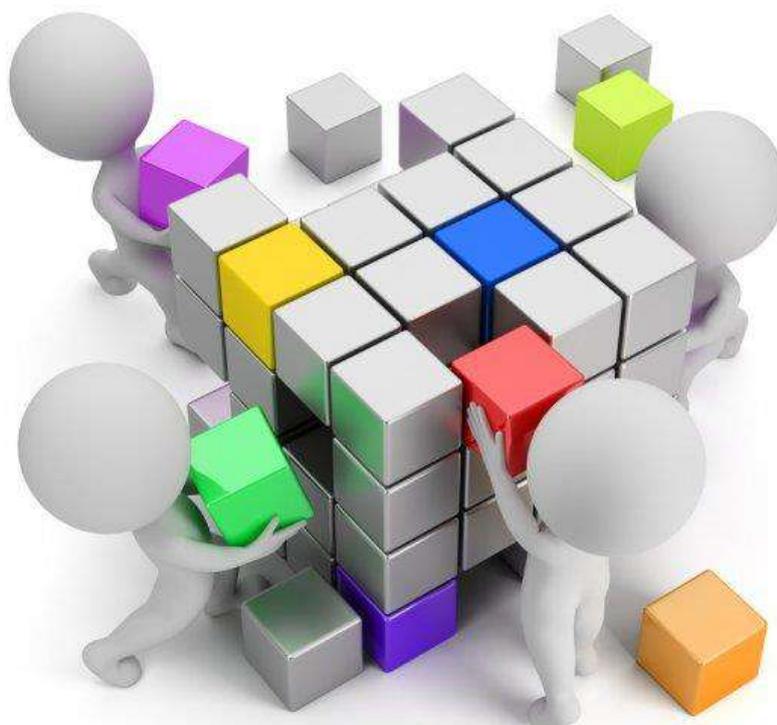
Матеріали конференції будуть корисними для всіх учасників заходу і читачів, які цікавляться сучасними проблемами економічного розвитку України.

Безсумнівно наукові дослідження є і будуть підґрунтям для успішного економічного, соціального та культурного-освітнього розвитку країни, а наукові пошуки сприятимуть розвитку демократичної держави, інтеграції та модернізації вітчизняної вищої освіти, підвищенню їх привабливості та конкурентоздатності.

*Алла Гнатюк
к.е.н, доцент, викладач*

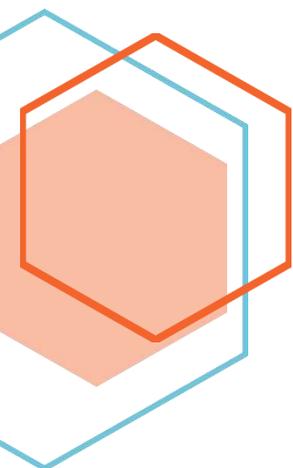

СЕКЦІЯ І
«НАВЧАННЯ І ОСВІТА»

*«Освіта – це найпотужніша зброя,
яку ти можеш використати, щоб змінити світ»*

Нельсон Мандела

УДК 378.018:614.46

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

*Л. Балдич,
викладач економічних дисциплін, методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Епідемія, що спіткала Україну, стала серйозним викликом для всіх освітян, тому що розробка матеріалів для викладання з використанням технологій дистанційного навчання досить тривалий і кропіткий процес. А трапилося так, що в один момент довелося вести всі заняття дистанційно.

Під навчанням з використанням технологій дистанційного навчання розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.[3]

І хоча на момент входу в дію карантинних обмежень і переходу на навчання з використанням дистанційних технологій було розроблене Положення «Про організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання у ВСП «РК НУБіП України», труднощі виникали.

Це положення передбачає, що навчальний процес з використанням технологій дистанційного навчання організовується для здобувачів освіти у ВСП «РК НУБіП України», які не можуть відвідувати навчальні заняття в коледжі з будь-яких причин:

- надзвичайні ситуації природного або техногенного характеру;
- карантин на період епідемії;
- військовий конфлікт;

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ»

- проживання (перебування) за кордоном (для громадян України), на тимчасово окупованій території України або у населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження;
- стан здоров'я.

Освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання здійснювався у формі навчальних занять, практичної підготовки, проводились і контрольні заходи, здобувачі освіти опрацьовували визначений матеріал самостійно. Основними видами навчальних занять стали: лекції, семінари, практичні заняття, лабораторні заняття, комбіновані заняття, консультації та інші.

Лекції, консультації, семінари, комбіновані заняття проводилися зі здобувачами освіти дистанційно у синхронному або асинхронному режимі відповідно до навчального плану і затверджених розкладів на кожен тиждень. Розклад занять окрім назви дисципліни, номеру заняття, його виду і теми заняття, містив посилання на електронні ресурси коледжу чи електронні видання. Вказувався вид навчальної діяльності здобувача освіти та результат, також адреса, на яку студент надсилав виконану роботу.

Розуміння того, що COVID-19 так швидко не відступить, зумовило необхідність підготовки викладача і студента до наступного витка розвитку епідемії. На початку навчального року було проведено опитування студентів щодо якості організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання, з метою вивчити слабкі сторони і максимально швидко відреагувати на ті виклики, які поставила нам знову епідемія.

На питання «Чи з усіх дисциплін (предметів) викладачі забезпечили дистанційну форму навчання?» 97,5 % студентів дали стверджувальну відповідь. Окремі студенти не мали доступу до Інтернету і не змогли

повноцінно брати участь у освітньому процесі з використання технологій дистанційного навчання.

В якості вебресурсів для зберігання навчально-методичних матеріалів і завдань можуть застосовувалися Google Drive, Classroom Google, інші доступні викладачам і здобувачам освіти платформи і середовища.

Оцінюючи ступінь важкості навчального навантаження з використанням технологій дистанційного навчання (1 – легко, 10 – важко), 63,5 % студентів оцінили важкість навчання більше ніж на 5, тобто вище ніж середній рівень важкості.

Отримання навчальних матеріалів, спілкування між викладачами і студентами під час освітнього процесу з використанням технологій дистанційного забезпечувалося передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі. Відповідаючи на питання «Які технічні засоби Ви використовували під час навчання з використанням дистанційних технологій?» здобувачі освіти могли відзначити декілька відповідей. Більшість із них використовували смартфон чи айфон (23,7 %), провідний Інтернет (21,4 %), Wi-Fi (25,4 %). Тому не вся інформація могла дійти до студента, адже не всі матеріали адаптовані до роботи з ними зі смартфона.

Як свідчить опитування найчастіше під час дистанційного навчання студенти контактували з викладами, використовуючи електронну пошту (31,1 %), Viber (29,4 %), Zoom (24,8 %).

Більшість студентів 60,4 % свої враження від навчання з використанням дистанційних технологій описали як такі, викликають труднощі. У 21,6 % здобувачів освіти дистанційне навчання було важким у 38,8 % студентів – частково викликало труднощі.

Абсолютна більшість студентів 90,9 % загалом задоволені методами навчання та подання матеріалу з використанням технологій дистанційного навчання, оцінка за вище зазначеним критерієм становить від 6 до 10.

Важливе значення під час навчання з використанням дистанційних технологій має подача матеріалу, що докорінно відрізняється від викладу матеріалу в аудиторії. Студенти не завжди знаходяться в полі зору викладача. Щоб постійно підтримувати увагу студентів виклад матеріалу потрібно зробити динамічним, матеріал подавати блоками, порціями.

Тому викладачі використовували принципи методики Слік-навчання. Дотримуючись принципу фрагментарності або іншими словами дозованого подання інформації, здійснювали поділ навчального тексту на закінчені смислові частини з формулюванням після кожного блоку питань на розуміння. Обов'язковим став принцип анімації, який передбачав пояснення з використанням картинок, ілюстрацій, які демонструвалися на екрані. Засвоєння матеріалу з опорою на вже сформовані образи і поняття, які завдяки яскравості чи емоційності перейшли в структуру довготривалої пам'яті – це вдале застосування принципу асоціацій або гачка. Найбільш важливою є візуалізація розповіді, що передбачає доповнення основного навчального матеріалу візуальними образами: фотографіями, картинками, схемами, картами, фільмами, відеосюжетами тощо. Ефективне використання вище вказаних засобів можливе завдяки медіаграмотності викладачів.

Такий метод як наявність контрольованого елемента заняття у вигляді картинки, скрайбінгу чи карти, які сприяють відновленню у пам'яті вивченого матеріалу відповідають принципу відтворення або «шпаргалки». Принцип аргументованості або доказового мовлення передбачає використання дискусії, есе, проблемних питань після завершенні тієї чи іншої теми для формування у здобувачів освіти навичок узагальнення отриманих відомостей і формулювання власної точки зору із зазначеної проблеми. За таким принципом проводилися семінарські та підсумкові заняття з розділу чи змістового модуля. Завдання з розв'язання проблемних питань пропонувалися здобувачам освіти для самостійного

опрацювання індивідуально чи у командах (малих групах) і надалі перетворювалися у мініпроекти.

Це і дозволило отримати такий високий результат задоволеності студентів методами подання матеріалу і більшість студентів – 87,2 % вважають, що навчальний матеріал подавався у достатній мірі. Проведене дослідження дозволило виявити, що викладачі заохочували здобувачів освіти до виконання завдань, таку думку висловили 95,4 % студентів.

Важливими звичайно є повнота інформації щодо процесу, критеріїв та об'єктивності оцінювання навчальних результатів здобувачів освіти. Результати моніторингу (опитування) дозволили виявити, що 10,6 % здобувачів освіти не мали достатньої інформації про оцінювання в межах окремих дисциплін, але більшість з опитаних (83, %) вважають, що оцінювання викладачами завдань відбувалося об'єктивно. Саме в цьому напрямку необхідно працювати педагогам, щоб збільшити обізнаність здобувачів освіти з компетентностями та програмними результатами навчання, які вони отримують вивчаючи ту чи іншу дисципліну, пов'язати їх з тими завданнями, які вони виконують підчас контрольних заходів після вивчення змістового модуля чи завершення навчання.

Навчання з використанням технологій дистанційного навчання вимагає від викладача більше часу, більше зусиль, більше креативності, різноманітності методів ніж офлайн здобування знань. І це також підтвердили студенти. Більшість студентів – 68 % висловили думку, що більше часу у них займає навчання дистанційне.

Висновки: З метою підвищення якості проведення занять з використанням технологій дистанційного навчання необхідно:

1. Підвищити готовність викладацького складу до використання сучасних засобів для проведення занять у режимі відеоконференцій.
2. Сприяти пануванню викладачами методиками проведення занять різних видів з використанням технологій дистанційного навчання.

3. Зміцнити матеріально-технічну базу коледжу з метою надання можливості проведення занять за змішаною системою як онлайн так і офлайн.
4. Підготувати методичні матеріали, які максимально підвищать мотивацію здобувачів освіти до володіння знаннями з використанням технологій дистанційного навчання.

Література:

1. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва : навч. метод. посіб. / упоряд. : Воротнікова І. П., Чайковська Н. В. Київ : Ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 456 с.
2. Герасименко І. В. Використання технологій дистанційного навчання в підготовці майбутніх бакалаврів комп'ютерних наук. ISSN Online: 2076-8184. Інформаційні технології і засоби навчання. 2014. Том 41. №3. С. 232-247
3. Родич Слава. Дистанційне навчання: виклики, уроки, перспективи. Прес-служба ІФНТУНГ. URL: <http://nung.edu.ua>
4. Дмитренко С., Долгова Д., Харченко Н. Click-навчання. Методи організації освітнього процесу сучасної молоді. Управління освітою., №7-8 (427-428) липень-серпень 2020. С. 34-39.

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

*Н.Гурман,
викладач вищої категорії,
І.Осіпчук,
викладач вищої категорії.*

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж геодезії та землеустрою Поліського національного університету»

На сучасному етапі розвитку системи освіти в Україні пріоритетним завданням є підвищення її якості, що виступає основою формування соціально зрілої творчої особистості. Цьому сприяє організація освітнього процесу, яка здійснюється на основі компетентнісного підходу. У Концепції «Нова українська школа» виокремлено десять ключових

компетенцій: спілкування державною (рідною у разі відмінності) мовою, спілкування іноземними мовами, математична компетентність, основні компетентності у природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитися впродовж життя, ініціативність і підприємливість, соціальна та громадська компетентність, обізнаність та самовираження у сфері культури, екологічна грамотність і здорове життя [6].

Однак особливості сучасного освітнього процесу зумовлюють потребу в уточненні досліджуваного явища інформаційно-цифрової компетентності здобувачів освіти. В українській освіті поняття «компетентність» прийнято розуміти в значенні, запропонованому європейськими освітніми експертами, тому ми розглядаємо інформаційно-цифрову компетентність як сукупність знань, умінь, цінностей і ставлень, а також стратегій, необхідних для використання інформаційно-комунікаційних технологій та цифрових медіа з метою ефективного, критичного, творчого, самостійного та етично-орієнтованого навчання [14]. Інформаційно-цифрова компетентність передбачає впевнене та водночас критичне застосування особистістю інформаційно-комунікаційних технологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні; інформаційну й медіаграмотність; навички безпеки в Інтернеті; розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо) [6].

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року зазначає, що «Розбудова національної системи освіти в сучасних умовах з урахуванням кардинальних змін у всіх сферах суспільного життя, історичних викликів XXI століття вимагає критичного осмислення досягнутого і зосередження зусиль та ресурсів на розв'язанні найбільш гострих проблем, які стримують розвиток, не дають можливості

забезпечити нову якість освіти, адекватну нинішній історичній епосі» [7, с. 45–46]. Серед зазначених проблем актуальними є, зокрема, послідовне здійснення інформатизації системи освіти, впровадження в освітній процес інноваційних та інформаційно-комунікаційних технологій. Сучасний комп'ютер як засіб навчання і його програмне забезпечення мають надзвичайно потужні можливості стосовно організації освітнього процесу. В основному, це пов'язано із такими факторами активізації пізнавальної діяльності учасниками освітнього процесу, як наочність, емоційність, індивідуалізація навчання [12, с.78]. Як бачимо, інформаційно-цифрова компетентність є складовим компонентом і ключових, і предметних компетенцій, що підтверджує її значення. Отже, необхідність виховання різних видів компетентностей, зокрема інформаційно-цифрової, під час вивчення навчального матеріалу з усіх навчальних дисциплін складової частини фахової підготовки, у тому числі на заняттях з фінансового обліку та інформаційних систем і технологій, є одним із найважливіших завдань у підготовці майбутнього фахівця. Концепція Нової української школи визначає 10 ключових компетентностей (зміст яких потребує особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування і які здатні забезпечити особисту реалізацію та життєвий успіх упродовж усього життя), до складу яких віднесена й інформаційно-цифрова компетентність, що передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Велике значення має інформаційна й медіа грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, робота з базами даних, здобуття навичок безпеки в Інтернеті та кібербезпеці, розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо) [6; 5, с. 85–90, с. 11].

Інформаційна компетентність є сукупністю трьох компонентів:

- інформаційна компонента (здатність ефективної роботи з інформацією у всіх формах її представлення);
- комп'ютерна або комп'ютерно-технологічна компонента (що визначає уміння та навички роботи з сучасними комп'ютерними засобами та програмним забезпеченням);
- компонента застосовності (яка визначає здатність застосовувати сучасні засоби інформаційних та комп'ютерних технологій до роботи з інформацією та розв'язання різноманітних задач).

Загальні компоненти інформаційно-цифрової компетентності:

Уміння

- визначати можливі джерела інформації, відбирати необхідну інформацію, оцінювати, аналізувати, перекодовувати інформацію;
- використовувати сучасні пристрої для отримання, опрацювання, збереження, передачі та представлення інформації;
- дотримуватися правил безпеки в мережах та мережевого етикету.

Ставлення

- ціннісні орієнтири у володінні навичками роботи з інформацією, сучасною цифровою технікою;
- дотримання авторського права, етично-моральних принципів поведіння з інформацією.

Навчальні ресурси

- освітні цифрові ресурси,
- навчальні посібники (цифрові та паперові).

Всі зазначені рівні є складниками комунікативної компетентності, оволодіння якою і є основною метою навчання. Ми вважаємо, що використання ІКТ надає можливість значно підвищити продуктивність навчання за рахунок доцільного дозування та доступності нової інформації, оперативного взаємозв'язку джерела навчальної інформації та учасників освітнього процесу, адаптації темпу подачі навчального

матеріалу до можливого рівня його сприйняття особистістю певної вікової групи, урахування індивідуальних стилів навчання та здібностей кожного, ефективного поєднання індивідуального, парного та групового режимів роботи.

Таблиця 1

Основні компоненти цифрової компетентності згідно з DigComp 2.0

№	Назва компонентів	Функції компонентів цифрової компетентності
1	Інформація та цифрові дані	формулювати інформаційні потреби, знаходити та отримувати цифрові дані, інформацію та вміст; судити про відповідність джерела та його зміст; зберігати, керувати та організувати цифрові дані, інформацію та контент;
2	Комунікація та співпраця	взаємодіяти, спілкуватися та співпрацювати за допомогою цифрових технологій, одночасно усвідомлюючи різноманітність культур та поколінь; брати участь у житті суспільства через публічні та приватні цифрові служби та громадянське співтовариство; для управління цифровою ідентифікацією та репутацією;
3	Створення цифрового контенту	створення та редагування цифрового контенту; для вдосконалення та інтеграції інформації та контенту в наявний набір знань за розуміння того, як слід застосовувати авторські права та ліцензії; знати, як дати зрозумілі інструкції для комп'ютерної системи;
4	Безпека	захист пристроїв, вмісту, особистих даних та конфіденційності в цифрових середовищах; захистити фізичне та психологічне здоров'я, а також бути в курсі цифрових технологій для соціального добробуту та соціальної інтеграції; звернути увагу на вплив цифрових технологій на навколишнє середовище та їх використання;
5	Вирішення проблем	визначити потреби та проблеми, а також вирішити концептуальні проблеми та проблемні ситуації в цифрових середовищах; використовувати цифрові інструменти для реалізації інноваційних процесів; бути в курсі цифрової еволюції.

Підсумувавши, можна зазначити, що інформаційна компетентність – це інтегративне утворення, яке віддзеркалює здатність особистості до визначення інформаційної потреби, пошуку інформації та ефективної роботи з нею в усіх її формах та представленнях як у традиційній,

друкованій формі, так і в електронному вигляді; вмінь працювати з комп'ютерною технікою та мультимедійними технологіями, навичок застосувати їх у професійній діяльності та повсякденному житті. Сучасний освітній процес не може бути цілісним і повноцінним без використання інформаційно-цифрової компетентності. На сучасному етапі стрімкого розвитку суспільства інформаційно-цифрова компетентність є чи не найважливішим складником освітнього процесу.

Література:

1. Биков В.Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти. Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання.
2. Гуревич Р.С. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів засобами мультимедійних технологій. Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2007. С. 38–41.
3. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 року № 896. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>.
4. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392. URL: <http://mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>.
5. Калінін В.О. Формування інформаційно-цифрової компетентності учнів старшої школи . Новоукраїнської школи / Калінін В.О., Калініна Л.В. Молодь і ринок. 2018. № 9 (164).
6. Концепція нової української школи. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczya.html>.
7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : схвалена Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
8. Петухова Л.Є. Інформаційна компетентність майбутнього фахівця як педагогічна проблема. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2000.
9. Прохорова С.М. Поняття цифрової компетентності вчителя у світовому освітньому просторі. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. 2015. Вип. 4. С. 113–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2015_4_24.
10. Співаковський О.В. Теорія і практика використання інформаційних технологій у процесі підготовки студентів математичних спеціальностей. Херсон : Айлант. 2003.
11. Царенко В.О. Розвиток інформаційно-комунікаційних компетентностей школярів засобами віртуального середовища вебінару. Тези доповідей 2-ї

міжнародної науково-практичної конференції «Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми». 2013. URL: <http://www.newlearning.org.ua/content/tezidopovidey-2-yi-mizhnarodnoyi-naukovo-praktichnoyikonferenciyi-virtualniy-osvitniy>.

12. Царенко В.О. Сучасні інтернет-технології як засіб забезпечення групового навчання учнів старшої школи. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/638/1pdf>.

13. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи : зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. семінару, м. Київ, 28 лютого 2018 р. / за заг. ред. О.Е. Коневщинської, О.В. Овчарук. Київ : Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 2018.

УДК 336.221.26

ПОДАТКОВА ЗНИЖКА ЯК КОМПЕНСАЦІЯ ВАРТОСТІ НАВЧАННЯ

*О. Конончук, викладач-методист
ВСП «РФК НУБіП України»*

Багато українців чули про податкову знижку як можливість повернути собі частину витрат сімейного бюджету, однак, як свідчить практика, не всі громадяни розуміють, як правильно користуватися податковою пільгою в Україні.

Відповідно до п. 14.1.170 Податкового кодексу України податкова знижка – це документально підтверджена сума (вартість) витрат платника податку – резидента у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) у резидентів – фізичних або юридичних осіб протягом звітного року, на яку дозволяється зменшення його загального річного оподаткованого доходу, одержаного за наслідками такого звітного року у вигляді заробітної плати[1].

Тобто, сума оподаткованого доходу фізичної особи може бути зменшена на суму податкової знижки, що призведе до зниження суми податку на доходи фізичних осіб.

До основних витрат, які декларуються громадянами з метою отримання податкової знижки (передбачені у п.3 ст. 166 Податкового кодексу України), належать:

- частина суми процентів, сплачених за користування іпотечним кредитом;
- сума коштів або вартість майна, перераховані (передані) у вигляді пожертвувань або благодійних внесків неприбутковим організаціям;
- сума коштів, сплачених на користь закладів освіти для компенсації вартості навчання;
- сума страхових платежів за договорами довгострокового страхування життя та пенсійні внески в рамках недержавного пенсійного забезпечення;
- сума витрат на оплату допоміжних репродуктивних технологій;
- оплата державних послуг, пов'язаних з усиновленням дитини;
- сума коштів, сплачених у зв'язку з переобладнанням транспортного засобу;
- сплата видатків на будівництво (придбання) доступного житла, визначеного законом (у тому числі на погашення пільгового іпотечного житлового кредиту, наданого на такі цілі, та процентів за ним);
- сума коштів у вигляді орендної плати, фактично сплаченої платником податку, який має статус внутрішньо переміщеної особи[2].

Передусім необхідно звернути увагу на те, що не вся сума витрат, здійснених протягом року, підлягає поверненню. На суму здійснених витрат зменшується база оподаткування. Відповідно, податок зменшиться на суму, що дорівнюватиме 18% від суми понесених витрат. Саме ці 18% від суми витрат і буде повернуто у разі правильного оформлення і подання декларації.

З метою оформлення податкової знижки треба подати Податкову декларацію про майновий стан і доходи податкові органи не пізніше 31 грудня року, наступного за звітним. Якщо право на отримання знижки не використане протягом року, на наступний рік воно не переноситься [3].

Отримувачем знижки може бути фізична особа, яка має доходи у вигляді заробітної плати. Тож, наприклад, самозайняті особи, суб'єкти підприємницької діяльності, особи, які отримують тільки пасивні доходи, права на отримання податкової знижки не мають.

Також важливо, що сума витрат, які дають право на отримання знижки у звітному році, не повинна перевищувати суму річного загального оподаткованого доходу платника податку, нарахованого у вигляді заробітної плати.

Найчастіше з метою отримання податкової знижки декларують витрати на оплату освітніх послуг. За даними Державної податкової служби, минулого року серед усіх декларацій, поданих з метою отримання податкової знижки, таких було 80%.

Задекларувати можна витрати на оплату власного навчання або навчання члена сім'ї першого ступеня споріднення (діти, чоловік або дружина, батьки) у закладах дошкільної, позашкільної, загально середньої, професійної (професійно-технічної) освіти та вищих навчальних закладах. При цьому слід зауважити, що основним видом діяльності закладу повинна бути саме освітня діяльність [3].

Основні документи, які подаються до Державної фіскальної служби за місцем вашої реєстрації для оформлення податкової знижки:

1. Паспорт.
2. ІПН (ідентифікаційний код).
3. Декларацію про майновий стан і доходи.
4. Довідку про заробітну плату (за формою № 3).
5. Копію договору з навчальним закладом.

6. Копії квитанцій (чеків, платіжних доручень) за оплату навчання.

7. Документи, що підтверджують ступінь споріднення (якщо за навчання сплачують батьки, то потрібно надати свідоцтво про народження дитини, якщо на податкову знижку претендує чоловік або дружина – свідоцтво про шлюб).

8. Заява із зазначенням реквізитів рахунку для перерахування відшкодування.

Важливо, щоб платником у квитанції про оплату навчальних послуг був вказаний саме отримувач знижки, який подає декларацію. Оплата супутніх послуг, наприклад, харчування, не враховується.

Розглянемо на прикладі, як розраховується податкова знижка на навчання.

Ваша заробітна плата за рік становила 50 000 грн. З неї було стягнуто ПДФО в розмірі 18 % ($50\,000 \cdot 0,18 = 9\,000$ грн).

1. Якщо вартість року навчання склала 32 000 грн.

$32\,000 \cdot 0,18 = 5\,760$ грн – розмір податкової знижки.

2. Якщо вартість року навчання склала 60 000 грн.

$60\,000 \cdot 0,18 = 10\,800$ грн.

Оскільки ця сума є більшою ніж сплачені податки, податкова знижка становитиме 9 000 грн – суму сплачених податків.

Згідно статті 179 Податкового кодексу України у разі ухвалення вам компенсації за навчання, кошти будуть переведенні на ваш банківський рахунок протягом 60 днів після надходження пакету документів.

Література:

1. Податковий кодекс України: Закон України № 2755 від 02.12.2010. Дата оновлення: 07.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 27.11.2020).

2. Гордич Л. Як подавати річну декларацію про доходи в умовах карантину? / Л. Гордич // Byuser_admin / 21.05.2020. <https://kreston->

gcg.com/ua/yak-podavati-richnu-deklaracziyu-pro-dohodi-v-umovah-karantinu/(дата звернення: 28.11.2020).

3. Денисова К. Що треба знати про податкову знижку / К. Денисова // Економічна правда. – 28.05.2020. <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2020/05/28/661070/>(дата звернення: 28.11.2020).

УДК 378

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

*В. Корнійчук
здобувач освіти 3 курсу, 31-Од групи
спеціальності “Облік і оподаткування”
Науковий керівник: Е.Обарчук, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Перехід на дистанційне навчання, зумовлений пандемією, став доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу.

Велике значення має технічне забезпечення дистанційного навчання. Це має бути не лише пристрій, на якому ми мали змогу працювати, але й повноцінний безперервний Інтернет.

Для нас студентів практика є обов'язковою складовою частиною процесу підготовки фахівців. В загальному практика – це діяльність, за допомогою якої людина отримує практичні навички, вміння працювати з документами з людьми, з інстанціями.

В навчальних закладах є декілька практик: навчальна, навчально-виробнича та виробнича. В цьому семестрі ми проходили навчальну практику.

Навчальна практика має на меті поглибити і закріпити теоретичні знання студентів, виробити навички практичної і дослідницької роботи. Наша практика з податкової системи розпочалася настановами у зум-конференції, на яких викладач роз'яснила завдання практики, графік і порядок роботи. Поки ми навчалися очно, нас заздальгідь забезпечили

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ»

всіма необхідними документи, щоб надалі ми мали можливість дистанційно заповнювати це на ПК.

Практика тривала по 3 пари в день, а якщо були такі завдання, які потребували більше часу, то ми могли працювати і довше. Викладач Конончук Оксана Миколаївна доступно пояснювала, під час заповнення документів включала демонстрацію екрана, та показувала де, що і як потрібно виконувати завдання. В разі потреби ми могли зателефонувати чи написати через Вайбер викладачу. Весь тиждень ми працювали над заповненням фінансових документів, заповнювали декларації на різноманітні податки.

про операції розповсюдженого органу, згідний №)		ЗАКОН № 21 Наказ Міністерства фінансів України 28 січня 2016 року № 21 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від _____ № _____)	
ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ		011	☒
		012	☐
Звітний (податковий) період		2 0 2 6	0 9
		(рік)	(місяць)
Платник	Сільськогосподарське приватне підприємство "Абердун"		
	від 20.03.200 № 24787764		
<small>(повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків згідно з реєстраційними документами, дата та номер договору (угоди))</small>			
Податковий номер платника податку ¹ або серія (за наявності) та номер паспорта ²	33415283		
Індивідуальний податковий номер платника податку на додану вартість	33415282208		
Податкова адреса	Рівненська область, Рокитніський район с.Томашгород, вул.Мороза, буд. 14	Поштовий індекс	3 3 0 0 0
		Телефон	02752552
		Факс	02752552
		Електронна адреса	aberdun@gmail.com
Сільськогосподарський товаровиробник, внесений або який претендує на внесення до Реєстру отримувачів бюджетної дотації			
я до ДПІ в Рокитніському районі ГУ ДФС в Рівненській області			
<small>(найменування контролюючого органу, до якого податиться звітність)</small>			
I. ПОДАТКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		(грн)	
	Обсяги поставок (без податку на додану вартість)	Сума податку на додану вартість	
	колонка А	колонка Б	
Операції на митній території України, що оподатковуються за основною ставкою та ставкою 7 %, крім ввезення товарів на митну територію України:	х	х	
операції, що оподатковуються за основною ставкою:	324169	64834	

Щодня надавалися домашні завдання, частину документи ми опрацьовували самостійно. Сформований згідно інструкційних карток звіт, студенти здали в папках у паперовій формі, оскільки одразу після практики ми вийшли на навчання.

УДК 374.31

ДИСТАНЦІЙНІ ФОРМИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

*А. Мойсієвич,
здобувач освіти 4 курсу, 4-ОБ групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: І. Чернега, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

У наш час Інтернет-технологій багато аспектів нашого життя переноситься в мережу, прискорюючи тим самим темпи розвитку інформаційного суспільства і долаючи географічні бар'єри. Не стає виключенням і освіта. Зараз вже не обов'язково знаходитись поруч з викладачем. Інтернет дає змогу зробити навчання справді повноцінним та всеохоплюючим. Дистанційне навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують взаємодію викладачів та здобувачів освіти на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі. Така організація процесу навчання припускає дещо інший підхід до навчання, зокрема: самостійність пошуку, аналізу, систематизації та узагальнення інформації, самоорганізацію й самоконтроль.

Відмінність дистанційного навчання від традиційного зрозуміла, якщо розглянути їх з погляду форм взаємодії викладача і здобувача освіти. В основу традиційної моделі навчання покладено читання лекцій, проведення семінарських, лабораторних та різних ігрових видів занять, організація самостійної роботи здобувачів освіти тощо. Дистанційне ж навчання орієнтоване на впровадження в навчальний процес принципово відмінних моделей навчання, що передбачають проведення конференцій, проектні роботи, тренінги та інші види діяльності з комп'ютерними та нетрадиційними технологіями.

Характерні риси дистанційного навчання:

— гнучкість – можливість викладення матеріалу курсу з урахуванням підготовки, здібностей здобувачів освіти. Це досягається створенням альтернативних сайтів для одержання більш детальної або додаткової інформації з незрозумілих тем, а також низки питань –підказок тощо;

— актуальність – можливість упровадження новітніх педагогічних, психологічних, методичних розробок;

— зручність – можливість навчання у зручний час, у певному місці, здобуття освіти без відриву від основної роботи, відсутність обмежень у часі для засвоєння матеріалу;

— модульність – розбиття матеріалу на окремі функціонально завершені теми, які вивчаються у міру засвоєння і відповідають здібностям окремого здобувача освіти або групи загалом;

— інтерактивність – активне спілкування між здобувачами освіти групи і викладачем, що значно посилює мотивацію до навчання, поліпшує засвоєння матеріалу;

— відсутність географічних кордонів для здобуття освіти. Різні курси можна вивчати в різних навчальних закладах світу [1].

Дистанційне навчання, що здійснюється за допомогою комп'ютерних телекомунікацій, має наступні форми занять:

— Чат-Заняття - навчальні заняття, які здійснюються з використанням чат-технологій. Чат-заняття проводяться синхронно, тобто всі учасники мають одночасний доступ до чату.

— Веб-Заняття - дистанційні заняття, конференції, семінари й інші форми навчальних занять, проведених за допомогою засобів телекомунікацій і інших можливостей Інтернету. Для веб-занять використовуються спеціалізовані освітні веб-форуми - форма роботи користувачів по певній темі або проблемі за допомогою записів, що

залишаються на одному із сайтів із установленої на ньому відповідною програмою.

— Телеконференції проводяться з використанням електронної пошти. Існують форми дистанційного навчання, під час якого навчальні матеріали висилаються поштою. [2]

Популярність дистанційної освіти в останні роки різко зросла. Ця форма навчання є найбільш гнучкою та доступною для багатьох бажаючих отримати знання. Перелік її переваг, досить великий. Серед них можна виділити:

- Можливість навчатися у будь-який час.
- Можливість навчатися в будь-якому місці.
- Навчання без відриву від основної діяльності.

Разом з тим, дистанційне навчання не позбавлене і ряду недоліків:

— Необхідна сильна мотивація. Практично весь навчальний матеріал здобувач освіти дистанційно освоює самостійно. Це вимагає достатньої сили волі, відповідальності і самоконтролю.

— Нестача практичних вмінь та навиків. Досить проблемно якісно організувати дистанційне навчання за напрямками підготовки та спеціальностями, на яких передбачена велика кількість практичних занять.

— Проблема ідентифікації здобувача освіти. Поки найефективніший спосіб простежити за тим, чи здобувач освіти самостійно здавав іспити чи заліки, - це відеопостереження, що не завжди можливо. Тому на підсумкову атестацію здобувачам освіти доводиться особисто приїжджати до вузу [3].

Ефективність дистанційного навчання заснована на тому, що ті, кого навчають, самі відчувають необхідність подальшого навчання, а не піддаються тиску з боку. Вони мають можливість роботи з навчальними матеріалами в такому режимі й обсязі, який підходить безпосередньо їм. Ефект у значній мірі залежить від того, наскільки регулярно займається

той, хто навчається. Послідовне виконання завдань і випускної роботи, а також підтримка у всіх питаннях з боку викладача забезпечує планомірне засвоєння знань [4].

Отже, дистанційне навчання надає здобувачам освіти доступ до джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає абсолютно нові можливості для творчого самовираження, знаходження та закріплення різних професійних навичок. У перспективі електронна освіта зробить навчання не нудним, а захоплюючим пізнавальним процесом. Вчитися скрізь, завжди і все життя із задоволенням – приблизно таке гасло ідеї дистанційної освіти.

Література:

1. Інформаційний-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном.[Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://vnz.org.ua/dystantsijna-osvita/pro> Дата звернення: 06.12.2020р.
2. Г. Корбут Дистанційне навчання: моделі, технології, перспективи. Науково-практична конференція «Новітні освітні технології» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1123> Дата звернення: 06.12.2020р.
3. Кафедра менеджменту.[Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://kerivnyk.info/perevahy-ta-nedoliky-dystantsijnoho-navchannya> Дата звернення: 06.12.2020р.
4. Освітній портал™ - освіта в Україні, освіта за кордоном. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/15/> Дата звернення: 06.12.2020р.

УДК 375.147

ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ

*І. Чернега,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

Освіта як засіб визначення орієнтирів реформування галузей економіки, сільського господарства та інших сфер діяльності повинна мати випереджуючий характер, в наслідок швидкої зміни нових технологій у

всіх сферах виробництва та потреби оволодіння певними комплексними вміннями й навичками.

На сьогодні ринок праці висуває нові вимоги, тому існує потреба в універсальних фахівцях, які здатні навчатися, володіти іноземними мовами; поєднувати знання, вміння й навички за кількома спеціальностями. Підготовка таких конкурентоспроможних фахівців можлива при зміні традиційної форми навчання на більш перспективну дуальну.

Характеристика дуальної професійної освіти передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфери з підготовки кваліфікованих кадрів певного профілю в рамках організаційно-відмінних форм навчання [2].

Концепція дуальної освіти зорієнтовано на просторове і часове поєднання за принципом 50% на 50% навчання у навчальному закладі та стажування на підприємствах. Така форма навчання сприяє більшій інтеграції освіти, науки і бізнесу та є широко розповсюдженою у Німеччині, Австрії, Швейцарії. Згідно з дуальним принципом навчання, студенти під час стажування на підприємствах складають кваліфікаційні іспити, а фахівці, що працюють на підприємствах, беруть активну участь у формуванні переліку дисциплін та змісту і структури навчальних програм у ВНЗ [3].

Основним завданням дуальної форми навчання є усунення основних недоліків традиційних форм і методів навчання майбутніх фахівців, подолання розриву між теорією і практикою, освітою й виробництвом, та підвищення якості підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців у рамках нових організаційно-відмінних форм навчання.

До основних ознак дуальної професійної освіти відносяться:

- паралельне оволодіння «прикладною» професією під час отримання вищої освіти;

- чергування теорії і практики у навчальному процесі;
- співпраця академії або вищого навчального закладу з підприємством;
- оплата підприємства;
- фінансова участь підприємства в організації практичної фази навчання;
- хороші умови навчання [2].

Подвійна кваліфікація, отримана під час «дуального навчання» дає на сьогодні значні переваги, адже, якщо фахівець працював 2-3 роки на сільськогосподарському підприємстві, то його кандидатура може розглядатися і при обранні на керівні посади.

До переваг дуальної професійної освіти відноситься:

- Практична орієнтація навчального процесу. Завдяки такій спрямованості навчання підготовка майбутніх фахівців більшою мірою сконцентрована на формуванні й розвитку фахових умінь і навичок, ніж традиційна професійна освіта. Крім того, розвиваються так звані «ключові компетенції», зокрема, вміння працювати в команді, організовувати професійну діяльність, співпрацювати з колегами, спілкуватися з клієнтами тощо.

- Інтенсифікація професійної освіти. Інтеграція практичної професійної підготовки у навчальний процес пришвидшує отримання бажаного диплома у порівнянні з традиційним шляхом - спочатку практична підготовка, а потім навчання у вищому навчальному закладі освіти.

- Фінансування навчання майбутнього фахівця підприємством, з яким укладено угоду.

Дуальна освіта за своїми принципами надає право підприємцю формувати індивідуальний розклад занять для здобувача освіти, а також забирати зайві, на їх думку, предмети і навіть приймати іспити. Однією з переваг такої системи є стипендії наближені до заробітної плати. Таким

чином у молодого спеціаліста відпаде потреба шукати компроміс між навчанням і під заробітком.

Найпершими в Україні запровадження такої системи навчання чекали аграрна, виробнича сфери. Навчаючись за такими напрямками, майбутні спеціалісти потребують більше практики, а ніж теорії.

Позитивні показники дуальної освіти:

- організація співпраці політиків, бізнесу, соціальних партнерів;
- розробка законодавчого підґрунтя для визнання національних стандартів якості професійної освіти;
- навчання студентів під час трудової діяльності;
- залучення кваліфікованого персоналу з виробництва до педагогічної діяльності (інструктори, викладачі);
- здійснення інституційних досліджень і консультування (моніторинг якості надання освітніх послуг у сфері професійної освіти, оновлення освітніх стандартів);
- врахування конкретних запитів підприємств до змісту та якості професійної освіти [1, с.50]

Як відомо, ще 26 січня 2018 року на Розширеному засіданні Колегії Міністерства освіти і науки України було прийнято Концепцію підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти в Україні. 2019р. Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти. Зокрема, для її запровадження Уряд створюватиме необхідну «нормативку», також відбуватиметься підготовка та апробація нових освітніх програм, запуск пілотних проектів та використання міжнародного досвіду. У цій Концепції передбачається встановлення рівноправного партнерства закладів вищої, фахової передвищої, професійно-технічної (професійної) освіти, роботодавців та здобувачів освіти з метою набуття останніми досвіду практичного

застосування компетентностей та їх адаптація в умовах реальної професійної діяльності.

Отже, дуальна система:

- усуває розрив між теорією і практикою в процесі підготовки майбутніх кваліфікованих робітників;

- дозволяє враховувати вимоги роботодавців щодо формування професійних компетенцій та показників оцінювання майбутніх кваліфікованих робітників;

- стимулює роботодавців інвестувати в освіту, оскільки в результаті вони отримують якісно підготовленого робітника;

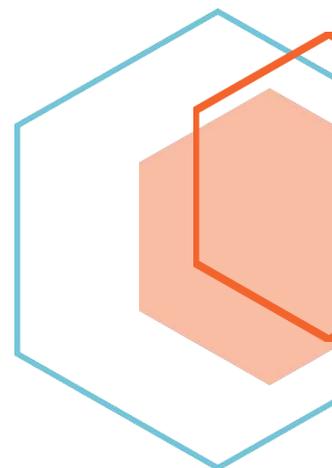
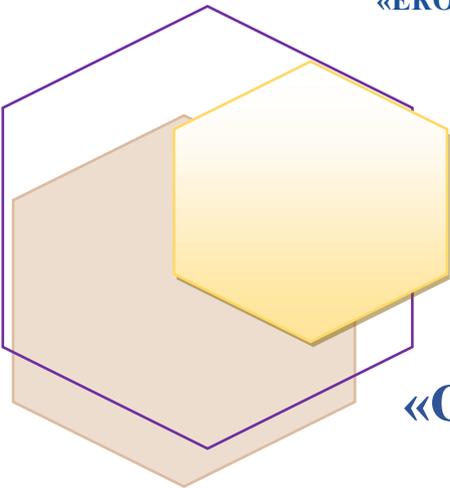
- підвищує мотивацію для отримання знань і набуття професійних навичок учнів, забезпечує високу ступінь соціалізації, адаптації у виробничих умовах наближених до реальності;

- сприяє розробленню стандартів нових сучасних професій та організації нових робочих місць, соціалізації молоді.

Зазначена система спрямована на створення додаткових можливостей для сучасної молоді у виборі професії, освітньої установи, на створення підґрунтя для побудови і планування своєї кар'єри в майбутньому і, в кінцевому підсумку, на підвищення конкурентоспроможності української молоді на ринку праці.

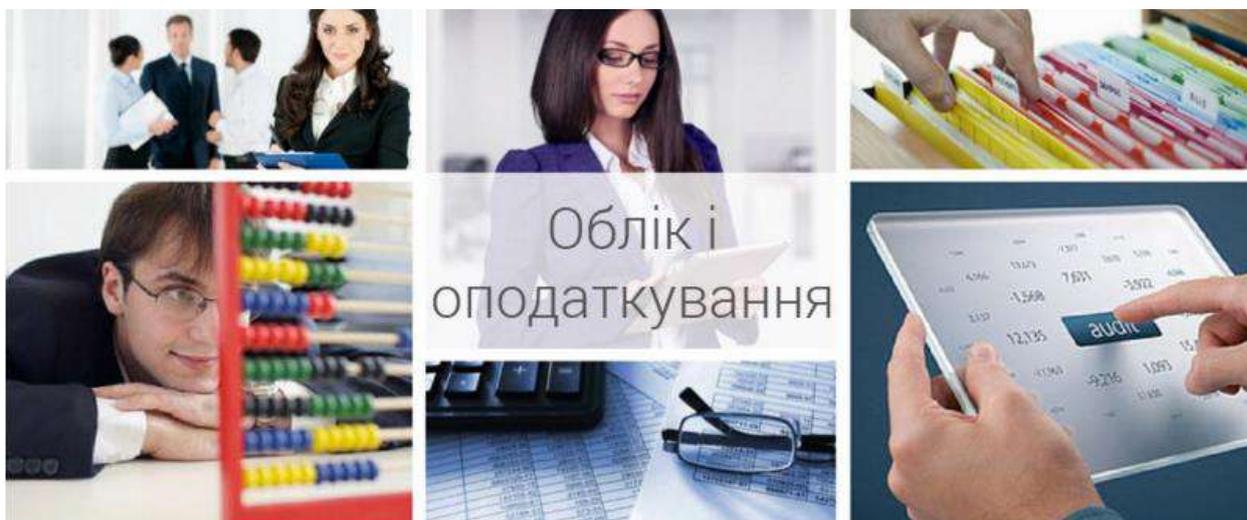
Література:

1. Лилик І. В. Впровадження елементів дуальної освіти в систему вищої освіти в Україні /І.В. Лилик / Маркетинг в Україні. 2016. №6 . С. 48-52
2. Дуальна освіта [електронний ресурс] // МОН України. Режим доступу: mon.gov.ua
3. Дуальна освіта для сільськогосподарського господарства, німецький досвід та рекомендації для України/ «Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів «Агроосвіта»» [Електронний ресурс]. Режим доступу : agroosvita.com mc-vfpo.com > [osvita](http://osvita.com) > [dualna](http://dualna.com)

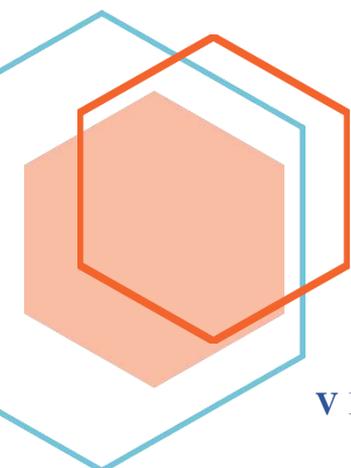
СЕКЦІЯ II

«ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

*«Аналітики, якщо і мають рацію, то дуже приблизно.
Бухгалтери, навіть якщо і помиляються, то з точністю до копійки»*

Опра Уїнфрі

УДК 631.11:657.1

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПРИ ДОКУМЕНТУВАННІ ОПЕРАЦІЙ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

А. Гнатюк
к.е.н, доцент, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»

Оцінка та облік необоротних матеріальних активів має першочергове значення для забезпечення оперативною інформацією всіх суб'єктів управління, а також для підготовки інформативної фінансової звітності для інвесторів. Кредитори та інвестори зацікавлені в отриманні облікової інформації щодо наявності майна та результатів роботи підприємства. Для внутрішніх користувачів необхідна інформація про наявність та рух необоротних матеріальних активів, їх фізичний та моральний знос, строк служби, про витрати на їх підтримання в робочому стані та інше.

Формування осмисленої облікової політики безпосередньо на підприємстві зумовлене, насамперед, особливостями його діяльності, які не можуть бути в повному обсязі відображені у жодному нормативному документі. Загалом бухгалтерський облік на підприємстві базується на відповідному нормативно-правовому забезпеченні (законах, положеннях, інструкціях, наказах, рекомендаціях тощо), на вимогах фінансового, господарського, цивільного права, які безпосередньо регулюють організацію бухгалтерського обліку і звітності. Однак, на думку Ф.Ф. Бутинця “допускаються альтернативні варіанти і підприємство має можливість вибору конкретних способів оцінки, калькулювання, складу бухгалтерських рахунків тощо” [1, с. 37]. Саме ці обставини дозволяють стверджувати, що необхідність формування облікової політики підприємства об'єктивно обумовлена.

Необхідність формування облікової політики на підприємстві встановлена Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 р. № 996 – XIV. Її визначено як спеціальний термін у ст. 1: “Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності”, а ст. 5 цього закону зазначено, що “підприємство самостійно визначає облікову політику” [3].

Для достовірного оформлення господарських операцій первинними обліковими документами і своєчасним поданням їх в бухгалтерію, облікова політика підприємства логічно доповнюється графіком документообороту, під яким розуміють рух документів на підприємстві з моменту їх складання, або отримання до припинення їх використання і передачі в архів. Такими є вимоги законодавства, на що вказує стаття 9 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [3], а, також й численні норми Податкового кодексу України [2].

Для оформлення операцій з необоротними матеріальними активами на сільськогосподарських підприємствах застосовуються первинні документи типових форм, затверджені Наказом Міністерства статистики України від 29 грудня 1995 року № 352 “Про затвердження типових форм первинного обліку” [5], Наказом Міністерства аграрної політики України від 27 вересня 2007 року № 701 “Про затвердження форм спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів та інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та методичних рекомендацій щодо їх застосування” [6] та Наказом Міністерства аграрної політики України від 21 лютого 2008 року № 73 “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів” [4].

Дослідження інформаційних систем сільськогосподарських підприємств свідчить про значну кількість інформації, відображеної у первинних бухгалтерських документах, яка перенасичує облік непотрібними показниками, та не використовується в управлінні підприємством. Одночасно спостерігається дефіцит даних для складання звітності в умовах застосування П(С)БО 7 “Основні засоби” та П(С)БО 30 “Біологічні активи”.

В економічній літературі багато авторів критикують діючий порядок документального оформлення операцій з руху необоротних матеріальних активів, зазначаючи такі недоліки, як трудомісткість обробки та відображення інформації, її дублювання в регістрах бухгалтерського обліку, зменшення інформативності та аналітичності первинних документів.

Порядок обліку необоротних матеріальних активів змінювався кілька разів, а типові форми залишалися незмінними. Стабільність у цьому випадку навряд чи виправдана, адже типові форми не можна назвати універсальними.

Використання застарілих бланків, відсутність окремих реквізитів на регістрах обліку необоротних матеріальних активів унеможливають електронну обробку, обмежують використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень, фінансового аналізу, створює підґрунтя для зловживань.

Вирішити цю проблему можна по-різному. Найпростіший шлях – адаптувати, тобто пристосувати, типові форми до сучасних вимог, доповнити їх необхідними реквізитами. Можна вчинити й інакше: до типових форм внести лише ті показники, які в них передбачені, а для решти - самостійно розробити додатковий бланк, оформивши його у вигляді додатку до типової форми або у вигляді окремого первинного документа. Вибір варіанта у цьому випадку залежить від кількості

показників, яким немає місця, а ця кількість, у свою чергу, залежить не лише від вимог законодавства, а й від того, яка увага приділяється на підприємстві управлінському обліку, оскільки інформаційні потреби керівників підприємства можуть бути набагато ширшими за вимоги законодавства.

Література:

1. Бутинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. Житомир: ПП "Рута", 2000. 608 с.
2. Податковий кодекс України: Закон України № 2755 від 02.12.2010. Дата оновлення: 07.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 26.11.2020).
3. Про бухгалтерській облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 14.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 26.11.2020).
4. Про затвердження методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів: Наказ Міністерства аграрної політики України від 21 лютого 2008 року № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0073555-08> (дата звернення: 24.11.2020).
5. Про затвердження типових форм первинного обліку: Наказ Міністерства статистики України від 29 грудня 1995 року № 352. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95> (дата звернення: 24.11.2020).
6. Про затвердження форм спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів та інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та методичних рекомендацій щодо їх застосування: Наказ Міністерства аграрної політики України від 27 вересня 2007 року № 701. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0701555-07> (дата звернення: 24.11.2020).

УДК 331.224

ДОПЛАТИ ДО ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ (ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ) НА ПЕРІОД КАРАНТИНУ

*К. Артюшик,
здобувач освіти 3 курсу, 32-О групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Л. Матвійчук, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

На період поширення хвороби COVID-19 спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, Міністерство соціальної політики України внесло ряд змін до встановленого порядку виплат заробітної плати, надбавок та премій різних категорій працівників.

Законом України № 540-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)» передбачено додаткові, до встановлених законодавством, доплати до заробітної плати працівникам сфери соціального захисту населення, які безпосередньо надають соціальні послуги за місцем проживання/перебування отримувача соціальних послуг (вдома).

Постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2020 р. № 375 було зазначено: «Деякі питання оплати праці (грошового забезпечення) окремих категорій працівників, військовослужбовців Національної гвардії та Державної прикордонної служби, осіб рядового та начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, поліцейських, які забезпечують життєдіяльність населення, на період дії карантину, установленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та протягом 30 днів з дня його відміни» (далі – Постанова № 375) встановлено доплату працівникам надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору, які

безпосередньо їх надають за місцем проживання/перебування їх отримувачів (вдома), у граничному розмірі до 100% зарплати [2].

На виконання п. 4 Постанова № 375 наказом Мінсоцполітики від 22 травня 2020 року № 321 затверджено перелік посад працівників надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору.

Доплату у розмірі до 100% заробітної плати зможуть отримати:

- педагог соціальний / фахівець із соціальної роботи;
- фахівець із соціальної допомоги вдома;
- соціальний працівник;
- соціальний робітник;
- фахівець з фізичної реабілітації;
- практичний психолог / психолог [1].

Персональний перелік працівників, яким встановлюється відповідна доплата, визначається керівником закладу, установи сфери соціального захисту. Доплата здійснюється за рахунок та в межах видатків місцевих бюджетів, передбачених за відповідними бюджетними програмами головних розпорядників бюджетних коштів.

Надавати фінансову підтримку працівникам соціальної сфери роботодавці мали можливість і до цього часу. Згідно наказу Міністерства праці та соціальної політики і Міністерства охорони здоров'я від 05.10.2005 р. № 308/519 «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення» працівникам можуть встановлюватися граничні надбавки у розмірі 50 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати, тарифної ставки) за виконання особливо важливої роботи (на строк її виконання), за складність, напруженість у роботі. Крім того, працівникам можна встановлювати доплати у розмірі до 50 відсотків посадового окладу (тарифної ставки) за розширення зони обслуговування або збільшення обсягу виконуваних робіт [1].

Заробітна плата складається з основної заробітної плати, додаткової заробітної плати та інших заохочувальних та компенсаційних виплат.

Доплата відноситься до додаткової заробітної плати, як винагорода за особливі умови праці, та встановлюється пропорційно відпрацьованому часу в умовах, зазначених в пункті 1 постанови № 375. Ця доплата є обов'язковою виплатою.

З урахуванням зазначеного працівникам нараховується заробітна плата відповідно до діючих умов оплати праці, включаючи доплату.

Розмір заробітної плати працівника за повністю виконану місячну (годинну) норму праці не може бути нижчим за розмір мінімальної заробітної плати.

Встановлена доплата працівникам відповідно до постанови № 375, яка по своїй суті є доплатою за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я, має виплачуватись понад розмір мінімальної заробітної плати.

Якщо нарахована заробітна плата працівника, який виконав місячну норму праці, є нижчою від законодавчо встановленого розміру мінімальної заробітної плати, власник або уповноважений ним орган проводить доплату до її рівня, яка виплачується щомісячно одночасно з виплатою заробітної плати.

Література:

1. Затверджено перелік працівників, яким передбачено доплати до заробітної плати. URL: https://galinfo.com.ua/news/zatverdzheno_perelik_pratsivnykiv_yakym_peredbacheno_doplatty_do_zarobitnoi_platy_344382.html (дата звернення: 03.11.2020)
2. Щодо врахування доплати соцпрацівникам при розрахунку доплати до мінімальної заробітної плати. URL: <https://buhgalter.com.ua/news/trudovi-vidnosini/shchodo-vrahuvannya-doplatti-sotspratsivnikom-pri-rozrahunku-doplatti/> (дата звернення: 03.11.2020)

УДК 657.37

ПРИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

*С. Бельська,
здобувач освіти 2 курсу, 22-О групи
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Л. Матвійчук, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

В сучасних умовах для результативної діяльності кожному господарюючому суб'єкту потрібна інформація про економічних партнерів, заінтересованих у налагодженні сталих господарських зв'язків, таку інформацію отримують з фінансової звітності. Грунтуючись на даних фінансового обліку як системи суцільного, безперервного та документального оформлення господарських процесів, впорядкованого узагальненням інформації про стан майна і зобов'язань підприємства, звітність відображає і дає змогу оцінювати результати діяльності, прогнозувати напрямки підвищення ефективності і сприяє виробленню й прийняттю необхідних управлінських рішень.

Підвищення ролі як фінансової звітності, так і бухгалтерського обліку в цілому є результатом розширення кола суб'єктів управління підприємством, тобто суб'єктів, які мають право приймати інвестиційні та інші господарські рішення спираючись на дані фінансової звітності. Відповідно до підвищення ролі фінансової звітності в управлінні підприємством значно змінюються і вимоги до неї. Підвищуються вимоги до якості звітної інформації, що визначаються реальністю, змістовністю та оперативністю даних [2].

Сьогодні фінансова звітність в Україні є елементом інфраструктури ринкової економіки і засобом комунікації. Цьому сприяють наступні причини: створення спільних підприємств; вихід українських підприємств

на світовий ринок; розширення зовнішньоекономічних зв'язків підприємств; міжнародна інтеграція України у сфері економіки.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень у цій галузі, на сьогодні залишаються невирішеними ряд питань щодо змісту фінансової звітності в Україні та методики її складання [1].

Фінансова звітність включає: Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів та Звіт про власний капітал.

Правові основи з питань складання фінансової звітності регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку НП(С)БО. Норми цього Закону та НП(С)БО застосовуються до фінансової звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб усіх форм власності, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності. Державне регулювання фінансової звітності в Україні здійснюється з метою створення єдиних правил складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств.

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Користувачами фінансової звітності є фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» 16 липня 1999 року № 996-XIV та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 72 метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. Також розроблені «Методичні рекомендації

щодо заповнення форм фінансової звітності», затверджені наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433. На сьогодні показники звітності підприємств все більше стають тією оперативною інформацією, як за кількісним складом, так і за якісним наповненням, на основі якої можна приймати ефективні управлінські рішення, обґрунтувати тактику та стратегію розвитку і управління підприємством на перспективу.

Для забезпечення корисності звітних даних (а відтак, достовірності, своєчасності, об'єктивності) показники, визнані в звітних формах, повинні:

- відповідати за розрахунком чинному нормативному полю, що регламентує ведення обліку та підготовку звітності;
- мати єдину методологічну базу розрахунку;
- не суперечити Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку та Міжнародним стандартам фінансової звітності;
- забезпечувати спів-ставність для суб'єктів господарювання певного економіко-організаційного поля та інше [1].

Відповідно до положень, підприємства можуть додавати до форм звітності нові статті зі збереженням коду рядка, який там вказаний. Це може бути здійснено у разі, якщо ця додаткова стаття відповідає таким критеріям: – інформація, що в ній зазначається, є суттєвою; – оцінка статті може бути достовірно визначена. Відповідно до МСФЗ є можливість самостійно визначати, які показники застосовувати при складанні звіту, головне, щоб цей показник був єдиним для усіх форм звітності [3].

Фінансова звітність як важливий компонент системи інформаційного забезпечення процесу управління і прийняття рішень користувачами гармонійно поєднується з основними класичними функціями менеджменту: планування, контроль, фінансова, організація, мотивація. У процесі планування дані фінансової звітності використовуються для обґрунтування цілей і напрямів роботи, формування базових і моделювання планових показників фінансово-господарської діяльності

підприємства. На стадії організації роботи вона впливає на процес збору первинних даних про факти господарського життя, методи й процедури їх обробки у системі фінансового обліку. Відбувається деталізація завдань, процесів, окреслення інформаційних вимог на виробничому рівні і щодо функцій працівників облікової служби. Також фінансова звітність є засобом стимулювання і обмеження фінансової політики менеджменту. З її використанням здійснюють моніторинг, контроль, аналіз й оцінку досягнутих результатів та адекватні коригувальні дії [2].

Отже, основне призначення фінансової звітності – надати внутрішнім і зовнішнім користувачам правдиву, достовірну інформацію про майновий і фінансовий стан підприємства, про фінансові результати та ефективність господарювання за звітний період. Фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо придбання, продажу та володіння цінними паперами; участі в капіталі підприємства; оцінки якості управління; оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання; забезпеченості зобов'язань підприємства; визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу; регулювання діяльності підприємства; інших рішень. Вагомим аспектом при формуванні звітності є визначення суттєвості інформації, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Суттєвість інформації визначається відповідними НП(С)БО або МСФЗ та керівництвом підприємства [2].

Література:

1. Андрієнко В. С. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку. *Наука молода*, 2008. № 9. С. 153–157.
2. Букало Н. А., Роль фінансової звітності в управлінні підприємством. 2015. С. 99-105. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/78513189.pdf> (дата звернення: 02.12.2020)
3. Іваніхів Ю. Сутність і роль фінансової звітності у системі інформаційного забезпечення суб'єктів ринку. *Економічний аналіз*. 2010. № 5.

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ В ДІЯЛЬНІСТЬ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

*Ірина Бондарчук,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

Вагомим чинником поживлення стану агроформувань України є відновлення зв'язків між сировинною і переробними ланками. Натомість цей процес обумовлений глибокими інституційними змінами, що здійснює вплив на процес управління.

Контролінг – нова концепція в теорії і практиці сучасних інформації та управління, яка забезпечує підтримку внутрішнього балансу стану підприємства шляхом формування інформації про витрати та доходи як основу для прийняття оптимальних управлінських рішень.[2, с.58]

Під контролінгом слід розуміти ефективне управління підприємством і забезпечення його довгострокового існування, яке передбачає розробку філософії поведінки фірми, використання принципу прямого і зворотного зв'язку в біокібернетичному контурі регулювання, розробку енергетичного балансу, балансу оточуючого середовища, створення системи обліку витрат, активізацію нематеріальних факторів (комунікації, мотивації, стимулювання праці).

Причини появи на сучасних аграрних підприємствах контролінгу:

– підвищення нестабільності внутрішнього і зовнішнього середовища висуває додаткові вимоги до системи управління підприємством:

- зсув акценту з контролю минулого на аналіз майбутнього;
- збільшення швидкості реакції на зміни внутрішнього і зовнішнього середовища, гнучкості підприємства;
- необхідність в безперервному відстежуванні змін, що відбуваються в зовнішньому і внутрішньому середовищах підприємства;

- необхідність швидкого виявлення та реагування на зміни зовні та всередині підприємства;
- необхідність продуманої системи дій по забезпеченню виживання аграрного підприємства і уникненню кризової ситуації;
- ускладнення систем управління підприємством вимагає механізму координації усередині системи управління;
- недолік релевантної (суттєвої, значної) інформації вимагає побудови спеціальної системи інформаційного забезпечення управління;
- прагнення до синтезу, інтеграції різних областей знання і людської діяльності.[1, с.77]

Першим важливим завданням контролінгу є створення системи раннього попередження і реагування, яка повинна забезпечити:

- відстеження всієї релевантної зовнішньої та внутрішньої інформації;
- порівняння планових і фактичних показників результатів і витрат з метою виявлення причин, винних осіб і наслідків відхилень;
- аналіз впливу відхилень на виконання поточних планів;
- розробку заходів і підготовку управлінських рішень, спрямованих на покращення поточної фінансово-господарської діяльності.

Основною метою контролінгу є орієнтація управлінського процесу на досягнення всієї мети, що стоїть перед підприємством – забезпечення прибутковості та ліквідності підприємства шляхом виявлення причинно-наслідкових зв'язків при зіставленні фінансових результатів від реалізації та витрат, а також вживання заходів регулювання виявлених відхилень і оптимізація співвідношення «витрати - обсяг - прибуток».

Аграрний сектор в сучасному інформаційному суспільстві потребує постійного отримання інформації з численних зовнішніх джерел у будь-який час і будь-де. Вихідна інформація має бути зручною для оцінки біологічних та виробничих систем з метою продукування знань про

поточний стан виробництва, прогнозування результатів реалізації управлінських рішень та сценаріїв вирішення проблем. Наявності комплексу опрацьованих даних, які характеризують стан об'єктів фінансово-господарської діяльності та задовільняють вимоги управлінського апарату. Інформаційні потоки контролінгу формуються на основі контролінгової інформації. Безперечним є той факт, що якість вихідної інформації підсистеми „контролінг” в значній мірі залежить від якості вхідної інформації, яка надходить із суміжних підсистем управління.

На основі даного положення можна зробити висновок про те, що на межі переходу потоків інформації із різноманітними підсистемами управління у підсистему „контролінг” необхідно дотримуватись чітко визначених інформаційних вимог:

- своєчасність, тобто дотримання необхідних для конкретної ситуації строків подання інформації;
- достовірність – відповідність реальним фактам фінансово-господарської діяльності підприємства;
- корисність – передбачає якісно вищий рівень господарського ефекту від використання інформації в порівнянні із затратами на її отримання;
- зрозумілість, тобто забезпечення фактичного сприйняття інформації без застосування додаткових зусиль;
- регулярність надходження – формування календарного розкладу руху інформаційних потоків з чітким дотриманням встановленої періодичності.

Інформація, яка надходить в підсистему „контролінг” для опрацювання, повинна бути попередньо згрупована відповідно до основних елементів затрат, сконцентрованих у даній підсистемі. При

цьому її метою на рівні входу є збір і групування всіх необхідних даних в розрізі елементів підсистеми. [3, с.123]

Формування альтернативних варіантів управлінського впливу на суміжні підсистеми управління з метою оптимізації їх роботи і досягнення максимального ефекту функціонування аграрного підприємства є основною метою підсистеми „контролінг” на виході. Відповідно, рух інформаційних потоків контролінгу здійснюється в розрізі основних функцій управління (табл.1.).

Таблиця 1.

Концепція руху інформаційних потоків контролінгу

(структурно-логічна модель)

Функції управління	Вхідна інформація	Опрацювання інформації	Вихідна інформація
Планування	<ul style="list-style-type: none"> ✓ коригування цін ✓ умови кредитування ✓ валютна політика ✓ фінансові показники 	Формування планів підприємства	<ul style="list-style-type: none"> ✓ план витрат ✓ план реалізації ✓ план прибутку ✓ прогноз балансу
Обліково-контрольна	<ul style="list-style-type: none"> ✓ результат діяльності ✓ обсяг виручки, ціни ✓ заборгованість ✓ грошові залишки 	Співставлення показників, аналіз причин відхилень	<ul style="list-style-type: none"> ✓ звіт про результати контролю ✓ рекомендації на перспективу
Аналітична	<ul style="list-style-type: none"> ✓ обсяг виручки ✓ обсяг витрат ✓ собівартість ✓ показники за рік 	Визначення точки безбитковості, аналіз коефіцієнтів	<ul style="list-style-type: none"> ✓ баланс-нетто ✓ аналіз звітів ✓ ймовірність банкрутства

Однак, якщо функціонуючі інформаційні потоки підприємства є не зовсім досконалими, тобто існує безліч так званих „вузьких” місць, зайвих елементів, які дублюють інформацію і т.д., то робота з впровадження інформаційних потоків контролінгу дасть мало користі. Зважаючи на це, процес формування інформаційних потоків контролінгу повинен проводитись паралельно з трансформацією та оптимізацією всієї системи інформаційних потоків підприємства, удосконаленням механізму документообігу, автоматизацією процедур передачі інформації.

Дослідження свідчать про те, що в найближчій перспективі в Україні буде збільшуватись використання ресурсозберігаючих технологій, які забезпечуватимуть виробництво конкурентоспроможної продукції з мінімальними витратами.

Система управління аграрним виробництвом, що склалася на сьогодні помітно відстає порівняно з іншими галузями національного господарства у питаннях використання інформаційних технологій. Це пояснюється відсутністю сучасних засобів обчислювальної техніки, невідповідністю або відсутністю фахівців і відповідного програмного забезпечення.

У відповідності з потребами керівництва в аграрному секторі в інформації необхідно науково обґрунтувати організацію та впорядкувати склад і структуру всіх інформаційних потоків, які в сукупності гарантуватимуть ефективне інформаційне забезпечення для прийняття рішень.

Низький рівень лояльності працівників виробничих господарств до керівних ланок, що виражається у негативному ставленні до обов'язків передачі будь-якої інформації та, відповідно, у безвідповідальній подачі даних.

Іншою особливістю впровадження контролінгу в аграрний сектор – це фінансове забезпечення, а саме:

- використання сучасних технологій спостереження за виробничим процесом – GPS-навігація, відео спостереження, супутникове спостереження за розвитком рослин, тощо;

- використання у своєму штаті науково-дослідних одиниць, які можуть не тільки аналізувати фактичні результати використання технологічних прийомів, а й розробляти їх.

Хоч структура аграрних підприємств може бути різною, доцільно запровадити орієнтовану організаційну структуру служби контролінгу, яка

повинна адаптуватися менеджментом до тих особливостей функціонування підприємства, які притаманні саме їй. Тобто, коли аграрне підприємство спеціалізується на виробництві певного виду продукції, то при формуванні служби контролінгу менеджмент повинен формувати функціональні завдання відповідно до своєї основної діяльності (спеціалізації, виробничого напрямку).

Значимість впровадження системи контролінгу для забезпечення ефективного управління аграрним підприємством обумовлюється рядом факторів: значним збільшенням масштабів виробництва, зрушеннями в економіці держави, непередбачуваністю і нестабільністю зовнішнього середовища тощо. Керівництву аграрних підприємств доводиться приймати рішення, виходячи зі значної кількості інформації, яку часом просто неможливо в повній мірі та у потрібні терміни правильно інтерпретувати. Служба контролінгу аграрного підприємства повинна працювати у тісному контакті з бухгалтерією, фінансовим та планово-економічним відділами, відділом диспетчеризації (GPS навігація), відділом лабораторних та польових досліджень, і може бути віднесена до складу фінансово-економічних служб підприємства. [1, с.79]

Отже, організаційно-методичні аспекти формування системи контролінгу в аграрному підприємстві включають питання організації служби контролінгу, визначення її місця в організаційній структурі підприємства, аналіз інформаційних потоків і можливих варіантів впровадження контролінгу в аграрному секторі.

Література:

1. Ткаченко О. С. Контролінг як інструмент оздоровлення підприємства АПК. Агросвіт. 2015. № 10. С. 75–80.
2. Плаксієнко В. Я. Роль контролінгу в управлінні прибутком сільськогосподарських підприємств / В. Я. Плаксієнко // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. - 2013. - № 11. - С. 58-62.
3. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності

аграрних підприємств: монографія / Р. Ф. Бруханський, М. К. Пархомець, П. Р. Пуцентейло та ін. Тернопіль: Крок, 2015. 300 с.

УДК 336.2

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДЛЯ РОЗВИТКУ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ

*В. Догадін,
здобувач освіти 5 курсу, 5-ОБ групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник:
А. Гнатюк, к.е.н., доцент, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Податок на прибуток підприємств — загальнодержавний прями́й податок, що стягується з прибутку організації (підприємства, банку, фінансової компанії, тощо).

На даному етапі розвитку податкової системи України, оподаткування прибутку підприємств в Україні має певні недоліки, до яких можна віднести: нерівномірність надходження даного податку протягом року, відсутність рівних умов оподаткування юридичних осіб, постійні зміни в податковому законодавстві, не зацікавленість органів місцевого самоврядування в розмірах надходжень податку.

Для вирішення проблем можна використати досвід оподаткування прибутку підприємств зарубіжних країн.

У зарубіжних країнах податок на прибуток підприємств активно використовується як регулятор соціально-економічних відносин, який дозволяє здійснювати вплив на обсяги виробництва, конкурентоспроможність вітчизняних підприємств та економіку країни в цілому. Натомість, в Україні оподаткування прибутку підприємств спрямоване на фіскальну ефективність, а не на його регулюючий потенціал. Так, в нашій країні податок на прибуток підприємств у

структурі доходів державного бюджету займає третє місце з питомою вагою в межах 12,8% (табл.1), відразу після податку на доходи фізичних осіб (14,6%).Перше місце займає податок на додану вартість (з вітчизняних та імпортованих товарів).

Таблиця 1

Структура податкових надходжень до Державного бюджету України за статтями доходів в 2020 р.(станом на жовтень 2020 р.)

№	Податкові надходження: статті доходів	Сума, млн.грн.	Частка у податкових надходженнях, %
1.	Податки на доходи, прибуток та збільшення ринкової вартості	157558,8	27,402
1.1.	Податок на доходи фізичних осіб	83748,0	14,565
1.2.	Податок на прибуток підприємств	73810,8	12,837
2.	Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	21950,7	3,818
3.	Внутрішні податки на товари та послуги	372082,7	64,712
3.1.	Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	57548,3	10,009
3.2.	Акцизний податок з ввезених в Україну підакцизних товарів	40767,1	7,09
3.3.	Податок на додану вартість з вітчизняних товарів(з урахуванням бюджетного відшкодування)	85013,9	14,786
3.4.	Податок на додану вартість з імпортованих товарів	188753,3	32,828
4.	Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	21126,7	3,674
4.1.	Ввізне мито	20996,5	3,652
4.2.	Вивізне мито	130,2	0,023
5.	Збори на паливно-енергетичні ресурси	0,6	0
6.	Інші податки та збори	2260,9	0,393
Усього		574980,3	100

Натомість у США основу федерального бюджету становить податок на доходи фізичних осіб, який забезпечує 40-45% бюджету. Податок на прибуток юридичних осіб наповнює федеральний бюджет майже на 10%, відрахування на соціальне забезпечення (для виплати пенсій та на медичне забезпечення пенсіонерів) становлять 30-35% федерального бюджету; акцизний податок наповнює бюджет на 2-3%. [2]

У США податок на прибуток корпорацій заснований на шкалі прогресивних ставок, він справляється завосьмирозрядною шкалою: найнижча ставка – 15 %, а найбільша ставка – 39 %. Така прогресивна шкала ставок податку сприяє розширенню виробництва, підвищенню зайнятості населення, розвитку інновацій. Для корпоративного податку в США передбачається велика кількість податкових пільг, що дозволяють зменшити ставку податку на прибуток у середньому на 30%. Зниження ставки відбувається, коли підприємство застосовує різні альтернативні види сировини та електроенергії. Але при цьому в США застосовуються і підвищені ставки, коли компанія отримує занадто високі прибутки, коли вона стає монополістом.

Отже, у США для податку на прибуток характерні: прогресивна шкала, велика кількість податкових пільг. Як наслідок, корпоративний податок у США є потужним інструментом політики держави, регулятором соціально-економічних відносин, що дозволяє впливати на обсяги виробництва, конкурентоспроможність підприємств та економіку країни в цілому.

В Україні – одна ставка, 18%, особливі режими оподаткування окремих видів діяльності та операцій та пільги (різниці), що застосовуються переважно лише великими підприємствами, у зв'язку із складністю їх застосування та додатковими витратами людиногодин адміністрацією підприємства – бухгалтером.

Прогресивна ставка. Окремим абзацом варто зазначити та обґрунтувати необхідність/ефективність застосування прогресивної ставки. Мета кожного підприємства – отримання прибутку. Для зростання прибутку необхідні витрати (на збільшення виробництва, вихід на новий ринок, новий товар тощо), вони фінансуються із прибутку підприємства. При застосуванні прогресивної ставки можлива підтримка темпів розвитку підприємства, при сталій ставці – підприємства завжди отримують одну й

ту ж частину свого прибутку, як наслідок для розвитку воно повинне брати кредити, тому зростають витрати підприємства та прибуток зменшується, або підприємство отримує збитки. Також великі, або надприбутки характерні для підприємств-монополістів і прогресивна ставка податку зможе стримувати їх та сприяти розвитку конкурентів.

Література:

1. Доходи держбюджету України. *Мінфін - все про фінанси: новини, курси валют, банки: веб-сайт* URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/> (дата звернення: 01.12.2020).
2. Задорожний О., Лапшин Ю. Сходінками американського досвіду. *Вісник*. 2011. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1561> (дата звернення: 01.12.2020).

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

*М. Катеринюк
здобувач освіти 3 курсу, групи ОП-5
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: С. Камінська, викладач
ДВНЗ «РКЕБ»*

Анотація: У статті досліджено теоретичну сутність грошових коштів та надано власне визначення. Розглянуто основні завдання бухгалтерського обліку грошових коштів, основні елементи організації внутрішньогосподарського контролю за грошовими коштами. Проаналізовано проблеми в обліку грошових коштів. Обґрунтовано рекомендації щодо удосконалення обліку та системи внутрішньогосподарського контролю грошових коштів на вітчизняних підприємствах.

Ключові слова: гроші, грошові кошти, еквіваленти грошових коштів, облік грошових коштів, контроль, рух грошових коштів.

Грошові кошти є невід’ємною складовою усіх підприємств і відіграють важливу роль у їх діяльності. Їх рух формується в результаті господарських операцій з контрагентами і вимагає суворого цільового спрямування на досягнення поставлених господарських завдань підприємства. Порушення вказаних умов призводить до дисбалансу інших складових господарських засобів, технічної відсталості виробництва, фінансової залежності суб’єкта господарювання. Усі підприємства ведуть облік грошових коштів, тому від правильного їх відображення залежить ефективне його функціонування.

Дослідженню проблемних питань обліку грошових коштів та їх вирішенню присвячені праці багатьох вчених, а саме: Ф.Ф. Бутинця, Г.В. Осовської, В.Д. Базилевича, Л.О. Баластрика, Н.М. Бондаренка, Л.В. Івченко та інших. Проте, недосконалість практичних аспектів організації обліку та внутрішнього контролю за операціями з грошовими коштами на підприємствах визначають актуальність обраної теми.

Метою даної роботи є дослідження теоретичної сутності грошових коштів, аналіз проблем обліку та контролю за грошовими коштами та з’ясування напрямків їх покращення на вітчизняних підприємствах.

У літературних джерелах існують різні підходи щодо визначення поняття «грошові кошти». Для розуміння сутності грошових коштів, проаналізуємо визначення, наведені у нормативних документах та думки провідних вітчизняних вчених у табл. 1.

Таблиця 1.

Поняття «Грошові кошти» різних авторів

№ п/п	Автор	Трактування поняття "Грошові кошти"
1	2	3
1.	М. В. Дерій	Грошові кошти - основні сегменти для здійснення готівкових і безготівкових розрахунків між державними бюджетними установами та підприємствами.
2.	Г. В. Осовська	Грошові кошти – доходи та надходження.

1	2	3
3.	Ф. Ф. Бутинець	Грошові кошти – це сума готівки в касі підприємства, вільні грошові кошти, що зберігаються на поточному, валютному та інших рахунках в банку.
4.	В. Д. Базилевич Л. О. Баластрик	Грошові кошти – засоби, які знаходяться в народному господарстві в готівковій і безготівковій формах і виконують функції засобів обігу, платежу і накопичення.
5.	І. С. Несходовський	Грошові кошти – абстрактний вимірник економічних процесів, явищ, об'єктів, який суб'єкти згодні приймати як платіжний засіб.
6.	М. С. Пушкар	Грошові кошти – грошові знаки національної та іноземної валюти які є платіжними засобами.
7.	НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Грошові кошти – готівка, грошові кошти на рахунках в банках і депозити до запитання
8.	МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»	Грошові кошти – кошти в касі та депозити до запитання.

Для забезпечення достовірної і точної інформації про рух коштів необхідно забезпечити їх чіткий, своєчасний та повний облік, тому основними завданнями бухгалтерського обліку грошових коштів є : правильна організація, своєчасне законне проведення безготівкових і готівкових розрахункових операцій; своєчасне та правильне документування операцій із руху грошових коштів; забезпечення зберігання і контроль над їх цільовим використанням; своєчасне проведення інвентаризації грошових коштів та відображення її результатів в обліку; своєчасне і повне відображення в документах і регістрах бухгалтерського обліку руху коштів у касі підприємства і на рахунках у банку; суворе дотримання встановлених правил ведення касових операцій і здійснення розрахунків між суб'єктами господарської діяльності.

Дослідження показують, що у суб'єктів господарювання постійно виникають облікові проблеми руху і наявності грошових коштів до яких

відносяться: визначення та класифікація грошових коштів; правильне їх відображення у фінансовій звітності та ін.

Тому операції з грошовими коштами вимагають детального обліку та є одними з відповідальних ділянок внутрішньогосподарського контролю, оскільки значна частина зловживань відбувається шляхом розкрадань готівки з каси підприємства. Для контролю за використанням коштів формуються економічні служби на підприємстві. Для проведення внутрішньогосподарського контролю грошових коштів необхідно виділити три основні етапи: організаційно-підготовчий, етап перевірки та заключний етап.

На першому етапі проведення внутрішньогосподарського контролю грошових коштів перевіряючий з'ясовує такі основні питання: склад грошових коштів; наявність договорів матеріальної відповідальності; забезпечення належних умов зберігання грошових коштів.

На другому етапі здійснюється безпосередньо процедура перевірки, яка розпочинається з інвентаризації каси та грошових еквівалентів.

З метою запобігання привласнення коштів, що надійшли з банку від юридичних і фізичних осіб, доцільно проводити інвентаризацію грошових коштів на рахунках в банку шляхом методу звірки залишків, які обліковуються на рахунках в бухгалтерії, із залишками в банківських виписках. При інвентаризації не повинні залишатися поза увагою банківські операції, не підтвержені відповідним документами.

На третьому етапі узагальнюються результати контролю і складається висновок щодо виявлених відхилень та встановлених порушень, крім того зазначаються заходи щодо вирішення проблемних питань. Також на цьому етапі здійснюється контроль за виконанням прийнятих рішень та реалізацією розроблених заходів щодо усунення і недопущення у майбутньому виявлених порушень.

Отже, вище зазначені проблеми вимагають негайного вирішення:

1. Побудови системи бухгалтерського обліку грошових коштів, яка б передбачала чотири етапи обліку: нормативне забезпечення обліку; удосконалення касових первинних документів; відображення інформації в реєстрах; заповнення звітності.

2. Розробки фінансових планів руху готівки на наступний рік в якому планується обсяг доходів та обґрунтовуються статті витрат.

3. Розробки звіту про рух грошових коштів за минулий місяць та порівняння його з плановими показниками підприємства.

4. Правильність облікових даних, пов'язаних з надходженням і вибуттям грошових коштів забезпечить повна автоматизація обліку грошових коштів.

5. Удосконалення номенклатуру первинного обліку руху грошових коштів.

6. Удосконалення управлінського обліку, щодо руху грошової маси, а саме: виділення центрів надходження, витрачання та чистого руху грошових коштів.

Отже, контроль грошових коштів є важливим та невід'ємним елементом системи контролю на підприємстві та держави у цілому.

Література:

1. Абрамчук М.Ю. Проблеми обліку грошових потоків на підприємстві та шляхи їх вирішення [Текст] / М.Ю. Абрамчук, О.О. Оголь // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. - Суми : СумДУ, 2015. - С. 324-325.
2. <http://www.spilnota.net.ua/>
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності".

УДК 657. 01

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Д. Кнап
здобувач освіти 2 курсу, 22-О курсу
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Л. Матвійчук, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»

З історичних облікових документів, які збереглися до сьогодні, видно, якою повагою користувалися в давнину бухгалтери і як цінувалась їх справа. Облік називали таємницею богів, в яку посвячували лише обраних. І все ж таки цілковито очевидно і логічно, що розвитку бухгалтерського обліку сприяли прогрес, стабільність, більш повна реалізація суспільних потреб.

Бухгалтерський облік правомірно розглядати з двох позицій: як практичну й як теоретичну (наукову) діяльність. Як практична діяльність облік, у тому числі господарський, а згодом і бухгалтерський, існував із незапам'ятних часів і був зумовлений потребами здійснення господарської діяльності. Він є з'єднуючою ланкою між господарською діяльністю й особами, які приймають рішення, є своєрідною «мовою бізнесу» [2].

Загально визнаною періодизацією розвитку обліку відзначається, що середина XIX ст. – той рубіж, коли в країнах континентальної Європи стрімко стала розвиватися наукова бухгалтерська думка, а облік починає набувати наукового характеру. Тоді вже було закладено основи окремих напрямів обліку, основних облікових теорій, виокремлено парадигми, форми обліку та моделі рахівництва, постала проблема оцінки, окреслилося розуміння предмету і методу обліку, здійснено спроби класифікації рахунків, поділу обліку на синтетичний та аналітичний, започатковано особливий понятійно-категорійний апарат і семіотику (семантику, синтаксис та прагматику) облікового дискурсу як специфічної

мови ділового спілкування. Все це – передвісники і логічні причини наукового знання, які дали початок розвитку науки обліку [1].

Подальший розвиток бухгалтерського обліку характеризується появою різних способів фіксування фактів (доходів і витрат) в бухгалтерських регістрах, журналах та фіксації інформації у вигляді систематичних та хронологічних записів. В Україні, особливо у другій половині XIX століття, люди стали приділяти велику увагу економічним аспектам життя: створювались позичкові каси, кооперативні кредитні спілки, значно розвивалися готельні та трактирні служби. Основною формою оплати за позики та інші операції були векселі.

Відома робота В. Нестеровича в новій українській бухгалтерії «Спрощена бухгалтерія» була опублікована в Галичині та Західній Україні. У цій роботі відчувався вплив спрощених німецьких форм бухгалтерського обліку. В. Нестерович рекомендує вести бухгалтерський облік у двох напрямках, виходячи з кількості господарських операцій.

Перший напрямок - ведення спеціального щомісячного зошита, кожен рахунок має окрему сторінку, де вказується номер місяця та відповідний рахунок. Кожного дня поточної роботи подавались результати дебетування та зарахування на відповідні рахунки, наприкінці місяця готувалась щомісячна публікація. Другий напрямок передбачає ведення хронологічних записів у двох книгах - щоденнику готівки та меморіалі. Перший використовувався для обліку касового обороту, а другий - для всіх інших доходів.

Протягом усього періоду радянської влади бухгалтерський облік базувався не на економіці, а на чисто політичних та ідеологічних принципах централізації. Однак вчені розробили та впровадили нові ідеї. Це стосується НЕПу, який відновив традиційну систему бухгалтерського обліку з 1921 по 1929 рік.

Поряд із московською та петербурзькою формується українська бухгалтерська школа. Створюються спеціалізовані вищі навчальні заклади в Києві, Харкові, Одесі, а згодом у Тернополі. Значний внесок у розвиток бухгалтерського обліку зробили такі вітчизняні вчені, як П.П. Німчинов, І.І. Каракоз, М.Г. Чумаченко, А. М. Кузьмінський, В.В. Собко, Ю.Я. Литвин, В.М. Пархоменко, М.С. Пушкар, Ф.Ф. Бутинець та ін. [1].

Отримання Україною статусу незалежної держави в 1991 році та її входження в європейський простір поставили нові вимоги до системи бухгалтерського обліку. На основі загальної системи методологічних підходів вироблено власний набір методологічного інструментарію і стратегію формування національної системи бухгалтерського обліку [3, с. 5].

На нормативному рівні перші рішення щодо реформування бухгалтерського обліку були прийняті Указом Президента України «Про перехід України до загальноприйнятої в міжнародній практиці системи обліку і статистики» від 23.05.1992 № 303/92, Постановою Кабінету Міністрів України затверджена «Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів» від 28.10.1998 № 1706, був прийнятий Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. На виконання цього Закону методологічною радою з бухгалтерського обліку Міністерства фінансів протягом 1999–2002 рр. були підготовлені та затверджені наказами Міністерства фінансів України національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку [1].

Питання запровадження міжнародних стандартів у вітчизняну облікову практику, гармонізація бухгалтерського обліку зумовлена підвищення мобільності капіталу і, як наслідок, потребу інвесторів у єдиних підходах до вимірювання, оцінювання та обслуговування таких інвестицій для прийняття ними обґрунтованих рішень.

Література:

1. Белова І. М. Бухгалтерський облік в Україні у ХІХ–ХХ століттях Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. № 14. частина 1 С. 22-26. URL: http://www.visnyk-ekonom.uzhnu.uz.ua/archive/14_1_2017ua/6.pdf (дата звернення: 08.12.2020)
- 2.. Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку : навч. посіб. : у 2-х ч. Житомир : Рута, 2001. 1024 с.
3. Корягін М.В. Концептуальний розвиток методології бухгалтерського обліку : монографія: Львів : ЛКА, 2015. 239 с.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

*М. Крук,
здобувач освіти 5 курсу 5-ОБ групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: І. М. Мартинова, викладач
ВСП «РФК НУБІП України»*

Питання щодо стану бухгалтерського обліку в нашій державі можуть здаватися не досить важливими. Водночас за даними статистичних спостережень в Україні налічується понад півтора мільйона юридичних осіб, і всі ці суб'єкти здійснюють облік результатів господарської діяльності так, як вони вміють і розуміють. Зазначене приводить до наявності недостовірних даних, які не відображають реального стану вітчизняної економіки і не дають змоги управлінцям приймати виважені управлінські рішення.

Мета статті полягає у визначенні ролі та місця професії «бухгалтер» у сучасних умовах ведення бізнесу. Досягнення поставленої мети проводилося шляхом окреслення основних вимог до професії бухгалтера, а також виявлення основних проблем та пошуку шляхів їх розв'язання у сфері науки та освіти.

Дослідження бухгалтерського обліку з позиції практичної діяльності, науки та освіти зумовлює необхідність у зосередженні уваги на

сучасних вимогах до бухгалтерської професії, що зумовлені переходом до постіндустріального суспільства. Сьогодні бухгалтери вже перестають бути фіксаторами здійснених подій, а стають активними учасниками системи менеджменту підприємства, приймаючи на себе додаткові функції аналітика, прогнозиста, контролера тощо. За таких умов «бухгалтер не лише стає фінансовим радником, а й бере участь у формуванні управлінської політики, значну частину робочого часу приділяє прогнозуванню, плануванню, прийняттю рішень, контролю в забезпеченні системи управління необхідною інформацією» [1].

Сучасний бухгалтер-практик повинен не тільки займатися реєстрацією господарських фактів, проведенням розрахункових операцій та формуванням звітності, але і здійснювати іншу діяльність, яка включатиме планування і прийняття необхідних управлінських рішень, контроль і привернення уваги менеджерів до порушень, оцінку та аналіз ефективності діяльності, внутрішній аудит тощо. У Вступі до Міжнародних стандартів освіти визначено: «Професійні бухгалтери дедалі частіше повинні бути технічними експортерами, які мають блискучі комунікативні навички і здатні відповідати вимогам щодо інформації та складання звітності, які висуває нова економіка, що ґрунтується на знаннях». Поняття «професійний бухгалтер» застосовується до осіб, які працюють у сферах, пов'язаних із бухгалтерським обліком, аудитом, фінансами та оподаткуванням, та мають відповідну підтверджену кваліфікацію [2]. Зміна підходів до ролі та місця бухгалтера у сучасному інформаційному суспільстві зумовила розширення його функцій відповідно до вимог постіндустріальної економіки. Зокрема Л.В. Чижевська виокремлює такі основні функції, що притаманні бухгалтеру в сучасному суспільстві (рис. 1).

За прогнозами Л.В. Чижевської незабаром фахові послуги бухгалтера-практика будуть відносити до творчо-інтелектуальної сфери,

оскільки «в контексті глобальних процесів в економіці бухгалтери змінюють свою рахівничу роль на роль професійних консультантів у сфері господарювання» [3].

Рис. 1. Функції бухгалтера

Виходячи з того, що інформаційні технології уможливають автоматизацію більшої частини облікових робіт, функціональні обов'язки бухгалтера будуть поширюватися на інші ділянки бізнес-процесів підприємства. За таких умов до обов'язкових професійних вимог бухгалтера мають відносити знання бухгалтерського обліку, податкового законодавства, вміння працювати зі спеціалізованими програмними продуктами. Все частіше роботодавці звертають увагу на вміння бухгалтера здійснювати кадровий облік, проводити необхідні аналітичні дослідження та виконувати контрольні функції. Залежно від направленості бізнесу до додаткових професійних вимог бухгалтера можуть бути заявлені знання міжнародних стандартів обліку та звітності, митного законодавства, володіння іноземними мовами (з урахуванням специфіки діяльності підприємства) та інші. Набутий досвід практичної діяльності у

бухгалтерії уможливилює подальшу реалізацію такого фахівця у науковій сфері.

Отже, тоді як володіння фаховими навичками, здатність до самоосвіти, знання чинного законодавства залишаються незмінними обов'язковими вимогами до бухгалтера, інформатизація суспільства додає такі нові вимоги, як вміння постійно підтримувати професійний рівень знань, всебічна комунікативна компетентність, при цьому вміння володіти інформаційними технологіями стають невід'ємною частиною кожної людини, у тому числі фахівців з обліку.

Професія «бухгалтер» і досі залишається актуальною у постіндустріальній економіці. Водночас вимоги до бухгалтерів-практиків, бухгалтерів-науковців та бухгалтерів-викладачів зазнали суттєвих змін та продовжують удосконалюватися. Кожен із видів професійної діяльності у сфері обліку є важливим, і забезпечення його здійснення неможливе без інших двох. Основне завдання професійної бухгалтерської діяльності в постіндустріальній економіці зумовлене метою сучасної системи бухгалтерського обліку, що визначена потребами постіндустріального суспільства. Оновлена концепція бухгалтерського обліку, узгоджена різними групами користувачів облікової інформації, має стати основним підґрунтям для його подальшого удосконалення. Розв'язання вищезазначених проблем можливе за умови створення ефективного механізму регулювання бухгалтерської діяльності, в якому системно працюватимуть усі складники – методологія, система нагляду та контролю виконання. Окрім цього, злагоджено мають працювати системи навчання, мотивацій та санкцій. Система державного регулювання є безнадійно застарілою та не здатна продукувати якісний кінцевий результат – своєчасну, повну та достовірну інформацію для прийняття необхідних рішень на мікро- та макрорівні.

Література:

1. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики: моногр. / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль: Картбланш, 2010. – 260 с.

2. Гуцалюк О.М. Сучасний бухгалтер: його місце та роль в світі / О.М. Гуцалюк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/gutsalyuk-om-suchasniy-buhgalter-yogorol-ta-mistse-v-sviti>.

3. Головай Н.М., Волинець В.І., Гордополова Н.В. Аналіз сучасного стану впровадження професійної сертифікації бухгалтерів в Україні // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. – № 1(12) – 2016. – Харків: ХНАДУ, 2016 – С. 32–36.

4. Кіндрацька Л.М. Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку і їх вплив на підготовку спеціалістів у ВНЗ / Л.М. Кіндрацька[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/12730>.

УДК 657

ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

*А. Левковська,
здобувач освіти 2 курсу, 22-О групи
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Л. Матвійчук, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Виникнення міжнародної системи обліку є об'єктивним процесом, який відбувається під впливом світового економічного розвитку і тісно пов'язаний з формуванням обліку як науки, становленням облікових теорій та світових облікових шкіл, еволюцією бухгалтерської професії. Міжнародна система обліку покликана розв'язати наявні проблеми не зіставності економічної інформації між різними країнами, суб'єктами господарювання та користувачами інформації, які приймають управлінські рішення різного рівня складності. Саме облік, як міжнародна мова бізнесу, повинен сприяти зрозумілості, коректності, достатності, зіставності

інформації, яка формується не лише на рівні окремого підприємства, а й на міжнародному рівні [2].

Більшість науковців розглядають формування міжнародної системи обліку та її становлення в контексті історичного розвитку бухгалтерського обліку.

Зокрема, Ткач В. І. та Ткач М. В. розрізняють п'ять основних етапів: торговий етап – до 1800 року; підприємницький етап – до 1900 року; організаційний етап – до 1950 року; оптимізаційний етап – 1950–1975 роки; стратегічний етап – з 1975 року. Мізіковський Ю. А., Дружиловська Т. Ю. досліджують шість основних етапів: стародавній світ; середньовіччя; XV–XVIII століття; XIX століття; перша половина XX століття; друга половина XX століття [2].

Перший (торговельний) етап, який тривав до 1800 р. - зайняв в розвитку майже 6 століть і характеризується появою подвійного запису, хронологічного і систематичного записів в обліку, балансу, Головної книги. Зароджується практика подання фінансової звітності головним користувачам – інвесторам, виходячи з вимог комерційного кодексу Франції, який вийшов у 1673 р. Цей кодекс регламентував облік у торговельних підприємствах, міняльних конторах, банках, визначав єдині правила ведення рахівництва і вимагав складання кожним підприємством один раз на два роки балансу.

Наступним важливим моментом є організаційний етап, який тривав до 1950 р. Він характеризується стандартизацією бухгалтерського обліку, яка привела до появи і розвитку національних планів рахунків. Бухгалтерський облік на цьому етапі поділився на два види: фінансовий і аналітичний. Аналітичний облік вирішував тактичні проблеми управління на основі визначення і аналізу результатів бюджетних показників: стандартів, норм кошторисів тощо.

До 1975 р. тривав наступний етап – оптимізаційний. Бухгалтерський облік почав вирішувати і стратегічні завдання управління на основі чіткого поділу витрат на змінні та постійні. Провівши аналіз національних і регіональних облікових систем та виявивши неспівпадіння з рядом показників, міжурядові і професійні бухгалтерські організації приступили до створення міжнародної системи бухгалтерського обліку.

Починаючи з 1975 р. розпочався стратегічний етап. На цьому етапі завершується формування міжнародної системи бухгалтерського обліку, змінюється технологія і організація обліку. В організації бухгалтерського обліку появилось поняття стратегічної бухгалтерії, яка забезпечує прийняття стратегічних рішень та їх аналіз з використанням даних стратегічного планування і обліку [1, с. 7].

Питаннями стандартизації бухгалтерського обліку нині безпосередньо займаються як спеціальні міжнародні організації, так і уповноважені національні органи. Серед перших насамперед слід назвати Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (КМСБО), створений у 1973 р. в Лондоні організаціями професійних бухгалтерів Австралії, Канади, Франції, Японії, ФРН, Мексики, Голландії, Великобританії, Ірландії та США.

Іншою авторитетною міжнародною організацією є Міжнародна федерація бухгалтерів (МФБ), створена у 1977 р. в Мюнхені. Сферою діяльності цієї організації є розробка етичного, освітнього та аудиторського напрямів у бухгалтерському обліку.

З 1983 р. до складу КМСБО входять всі професійні організації бухгалтерів і аудиторів, які є членами МФБ. У Комітеті з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку налічується близько 200 професійних організацій із майже 150 країн світу. Крім того, багато країн, що не входять до КМСБО (зокрема, країни СНД), тією чи іншою мірою використовують його рекомендації [3].

Бухгалтерський облік у нашій країні організований за загальноприйнятими у міжнародній практиці принципами та стандартами бухгалтерського обліку й чинного національного законодавства.

Україна не може економічно розвиватись, не зайнявши відповідної ніші у європейському економічному просторі, наприклад, як торговий партнер, що потребує, зокрема, реформування бухгалтерського обліку і звітності у виробництві та всіх без винятку сферах економічного життя держави. Впровадження МСФЗ в українських компаніях, серед інших переваг, дає можливість залучення іноземних інвестицій та виходу підприємств на зарубіжні ринки, забезпечує надійність, прозорість та порівнянність інформації. Запровадженню міжнародної практики обліку та звітності в підприємницьких структурах повинна передувати значна організаційна робота з централізації функції обліку.

Література:

1. Воронко Р. М. Облік у зарубіжних країнах : навч. посіб. Львів : «Магнолія-2006», 2009. 744 с.
2. Мельник Наталія Історія виникнення і розвитку міжнародної системи обліку. Журнал європейської економіки. 2013. № 4. С. 507-518. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/20017/1/.pdf>
3. Яструбський М.Я. Розвиток обліку в Україні в контексті міжнародних інтеграційних процесів. Національний університет «Львівська політехніка», 2012. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12737/1/51_265-74_Vis721_menegment.pdf (дата звернення: 03.11.2020)

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СФЕРІ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ОЦІНКИ

М. Мамчиц
здобувач освіти 3 курсу, групи ОП-5
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: С. Камінська, викладач
ДВНЗ «РКЕБ»

Питання бухгалтерської оцінки протягом тривалого часу і до наших днів залишаються одним із основних об'єктів, яким приділяється увага наукових досліджень вчених зі сфери бухгалтерського обліку, оскільки оцінювання є однією із основних процедур у складі облікової системи підприємства. Досередини ХХ – го століття надання оцінки окремим фактам господарського життя або операціям, як елементам господарської діяльності підприємства, було основною метою бухгалтерського обліку. В умовах сьогодення, незважаючи на зміну такої мети в сторону забезпечення користувачів обліковою інформацією, оцінка продовжує відігравати важливу роль в забезпеченні виконання даної мети, оскільки від виду застосовуваної оцінки та методики її здійснення залежить рівень задоволення потреб користувачів.

Проблемам здійснення оцінки в бухгалтерському обліку приділені праці значної кількості вітчизняних дослідників, зокрема, вони розглядалися в монографічних та дисертаційних дослідженнях таких вчених, як М.І. Бондар, М.Д. Корінько та Г.Б. Тітаренко, М.В. Корягін, Л.Г. Ловінська, Н.М. Малюга, І.В. Супрунова, Н.М. Урбан, І.Й. Яремко.

Всіх дослідників, які присвячують свої наукові праці даній проблематиці можна об'єднати в декілька груп.[1]

Представники першої групи розглядають теоретико–методологічні засади оцінювання в бухгалтерському обліку, намагаючись віднайти тенденції розвитку оцінки як одного із найважливіших складових облікової системи підприємства. Зазвичай, такі дослідження включають історичний

аналіз даної проблематики та передбачають широке використання економічного інструментарію, а також пов'язані із залученням наукових методів і результатів із інших суміжних дисциплін. Основною ціллю досліджень представників даної групи є розробка загальної теоретичної моделі бухгалтерської оцінки, що дозволить, з одного боку, пояснити існування всіх наявних підходів, що реалізовані в стандартах та використовуються на практиці, а з іншого боку, передбачити подальші шляхи розвитку облікової оцінки в майбутньому.

Представники другої групи розглядають проблемні питання оцінки окремого об'єкту, яким може виступати як окремий об'єкт бухгалтерського обліку за планом рахунків (основний засіб, нематеріальний актив, грошові кошти тощо), так і агреговані облікові об'єкти, виділені за різними ознаками (необоротні активи, оборотні активи, пасиви, власний капітал тощо).

Проведення подібних досліджень в основному спрямоване на забезпечення адекватності облікової оцінки, використовуваної в чинній обліковій системі, особливостям використання даного об'єкта в господарській діяльності конкретного виду підприємств, а також зростаючим вимогам і запитам внутрішніх та зовнішніх користувачів облікової інформації.

Представники третьої групи досліджують окремі оціночні інструменти або методи оцінки, що використовуються в бухгалтерському обліку і можуть застосовуватись до різних об'єктів обліку. Наприклад, в останні роки, у зв'язку із широким запровадженням концепції справедливої вартості в міжнародних стандартах фінансової звітності, з'явилась значна кількість публікацій з даної проблематики. Із появою подібних нових інструментів можна прогнозувати виникнення нових сфер наукових досліджень, присвячених удосконаленню бухгалтерської оцінки. [2]

Виходячи із трьох виділених груп, можна сформулювати три основні напрями наукових досліджень в сфері бухгалтерської оцінки:

- 1) Загальносистемні теоретико-методологічні дослідження;
- 2) Об'єктні дослідження;
- 3) Інструментальні дослідження.

Розвиток кожного із напрямів заслуговує на увагу в умовах сьогодення внаслідок того, що бухгалтерський облік є динамічною системою, яка постійно розвивається під впливом значної кількості факторів (економічних, технологічних, технічних, організаційних, культурних, соціальних тощо) та потребує удосконалення з урахуванням потреб користувачів облікової інформації.[3]

Література:

1. Тижневик «Головбух» від 18.08.18 р. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7302-mjnarodn-standarti-fnansovo-zvtnost-2018>
2. Безклубий І. Поняття безготівкових розрахункових відносин / І. Безклубий, О. Пафук // Підприємництво, господарство і право. – 2015. – № 1. – С.19-21.
3. Лист ДФС Про застосування міжнародних стандартів фінансової звітності: затв. наказом М-ва фінансів України від 29.12.2017 р. № 35210-06-5/37175. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19>

УДК 657.1

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

*Е. Мельник,
здобувач освіти 5 курсу, 5-ОБ групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник:
А. Гнатюк, к.е.н., доцент, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Епідемія коронавірусу суттєво впливає зараз і впливатиме надалі на економіку України. Згортається виробничо-торговельна діяльність,

переводиться населення на карантинний режим, скорочуються комунікаційні зв'язки, що негативно позначаються на економічних процесах суб'єктів господарювання.

Для виходу із цієї ситуації значна кількість суб'єктів господарювання вимушенаухвалювати кардинальні рішення щодо організації оплати праці, щоб зменшити вплив пандемії, не порушуючи вжитих у державі та світіпротиепідемічних заходів.

Облік праці та її оплати — це важлива та складна ділянка обліку, оскільки потребує точних і оперативних даних, у яких відображаються зміни в кількості працівників, затратах робочого часу, категоріях працівників, кодах виробничих витрат і здійснюється контроль використання трудових ресурсів.

Оплата праці - це заробіток, обчислений, як правило, у грошовому виразі, який за трудовими угодами власник або уповноважений ним орган сплачує працівникові за виконану ним роботу чи надані послуги.

На період запровадження карантину більшість роботодавців були змушені внести зміни у порядок роботи. Більшість робить це шляхом надання працівникам відпусток, запровадження віддаленої роботи (виконання роботи вдома), або встановлення режиму простою.

Дистанційна (надомна) робота - це така форма організації праці, коли робота виконується працівником за місцем його проживання чи в іншому місці за його вибором у тому числі за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, але поза приміщенням роботодавця. При ній працівники розподіляють робочий час на свій розсуд, на них не поширюються правила внутрішнього трудового розпорядку, якщо інше не передбачено у трудовому договорі. При цьому загальна тривалість робочого часу не може перевищувати норм, передбачених ст. 50 і 51 КЗпП [2].

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби», прийнятий парламентом 30 березня 2020 року, суттєво коригує й умови праці під час карантину.

Згідно з Законом, додержання письмової форми надалі є обов'язковим при укладенні трудового договору про дистанційну роботу [1].

Детально розписаний порядок про гнучкий режим робочого часу (ГРРЧ). Під ним розуміють форму організації праці, якою допускається встановлення режиму роботи, що є відмінним від визначеного правилами внутрішнього трудового розпорядку, за умови дотримання встановленої денної, тижневої чи на певний обліковий період (два тижні, місяць тощо) норми тривалості робочого часу.

ГРРЧ може встановлюватися за погодженням між працівником і роботодавцем на визначений строк або безстроково як при прийнятті на роботу, так і згодом. На час загрози поширенню епідемії, пандемії та (або) на час загрози військового, техногенного, природного чи іншого характеру умова про дистанційну (надомну) роботу та ГРРЧ може встановлюватися у наказі (розпорядженні) роботодавця без обов'язкового укладення у письмовій формі трудового договору про дистанційну (надомну) роботу.

Гнучкий режим робочого часу передбачає:

1) фіксований час, протягом якого працівник обов'язково повинен бути присутнім на робочому місці та виконувати свої посадові обов'язки; при цьому може передбачатись поділ робочого дня на частини;

2) змінний час, протягом якого працівник на власний розсуд визначає періоди роботи в межах встановленої норми тривалості робочого часу;

3) час перерви для відпочинку і харчування.

При цьому облік робочого часу забезпечується роботодавцем. Усі ці умови щодо часових меж та обліку слід фіксуватися в локальному акті, яким ГРРЧ запроваджено.

ГРРЧ, як правило, не застосовується на безперервно діючих підприємствах, в установах, організаціях, при багатозмінній організації роботи, а також в інших випадках, обумовлених специфікою діяльності, коли виконання обов'язків працівником потребує його присутності в чітко визначені правилами внутрішнього трудового розпорядку години роботи або коли такий режим є несумісним з вимогами щодо безпечних умов праці.

Література:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019): Закон України від 30.03.2020 р. № 540-IX. Дата оновлення: 24.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text>(дата звернення: 01.12.2020).

2. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text> (дата звернення: 01.12.2020).

УДК 657

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ОСНОВНІ ЗАСОБИ» ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

*А. Мойсієвич,
здобувач освіти 4 курсу, 4-ОБ групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник:
О. Немкович, к.е.н., викладач,
ВСП «РФК НУБіП України»*

Облік основних засобів є важливою ділянкою бухгалтерського обліку, якій притаманні риси, характерні для всієї вітчизняної системи

обліку: законодавче регулювання, консервативність, високий ступінь втручання держави в облікову практику, орієнтованість бухгалтерської звітності, перш за все, на задоволення потреб податкових та інших органів державної влади тощо. Водночас процес європейської інтеграції України вимагає приведення національної облікової системи до міжнародних вимог. У цьому контексті важливого значення набувають дослідження різних систем бухгалтерського обліку, у тому числі, шляхом порівняння національних та міжнародних облікових стандартів, що регламентують питання обліку основних засобів.

Підприємства, організації та інші юридичні особи усіх форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) для обліку основних засобів керуються нормами положення (стандарту) бухгалтерського обліку «Основні засоби» (далі – П(С)БО 7).

Водночас облік окремих груп основних засобів регулюється не П(С)БО 7, а іншими положеннями(стандартами) бухгалтерського обліку. До таких основних засобів належать: біологічні активи, які пов'язані із сільськогосподарською діяльністю та оцінені за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу; невідтворювані природні ресурси; основні засоби, що утримуються з метою продажу; інвестиційна нерухомість.

Облік основних засобів за міжнародними стандартами регламентується МСБО 16 «Основні засоби» (далі – МСБО 16).

Розглянемо, як трактується зміст поняття «основні засоби» у зазначених нормативних документах.

Згідно п. 4 П(С)БО 7) основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або

для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1].

У п. 6 МСБО 16 зазначено, що основні засоби – це матеріальні об'єкти, які: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду [2].

Як бачимо, дані визначення практично ідентичні, і це очевидно, адже багато норм МСБО 16 знайшли своє відображення у національному П(С)БО 7. Проте є деякі розбіжності. Так у П(С)БО 7 мета використання основних засобів передбачає ще й здійснення соціально-культурних функцій. Крім того, національне положення конкретно зазначає строк корисного використання основних засобів – один рік, у той час як міжнародний стандарт формулює його як «один період», розуміючи під ним звітний період, який, зазвичай, у міжнародній практиці обліку складає один рік.

Згідно з п. 7 П(С)БО 7 одиницею обліку основних засобів є окремий об'єкт основних засобів. Варто зауважити, що якщо зазначене П(С)БО досить широко трактує поняття «об'єкт основних засобів» і дозволяє враховувати особливості його використання, то МСБО 16 не уточнює, що є об'єктом основних засобів.

Погоджуємося з думкою Кучеренко Т.Є., що основа відмінність П(С)БО 7 «Основні засоби» і МСБО 16 «Основні засоби» полягає у спробі детальної унормованості основних суджень обліку основних засобів, його прив'язки до податкового законодавства України з метою досягнення єдиної системи обліку та проведення статистичних обстежень економічної діяльності суб'єктів економіки на макрорівні. МСФЗ регламентують основні правила обліку основних засобів, допускаючи професійні

судження, які базуються на особливостях використання основних засобів, їх оцінці в процесі визнання доходів і витрат звітного періоду, а в окремих випадках методів нарахування амортизації тощо [3, с. 36].

Таким чином, порівняння МСБО 16 «Основні засоби» та П(С)БО 7 «Основні засоби» дало можливість виявити ряд відмінностей між ними у визначенні сутності поняття «основні засоби» у міжнародній та вітчизняній обліковій практиці.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. Дата оновлення: 29.10.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.12.20).
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»: Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB) від 01.01.12. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.12.20).
3. Кучеренко Т.Є. МСБО 16 «Основні засоби» в контексті національних стандартів і податкового законодавства. «МСФЗ: дослідження, наука, практика, імплементація» : відкрита міжнар. інт.-конф. Харків : Агенство з МСФЗ, 2015. С. 35-37

УДК 338.2.984

БІЗНЕС В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

*А. Мойсієвич,
здобувач освіти 4 курсу, 4-ОБ групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Л. Матвійчук, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Пандемія, що охопила весь світ у 2020 р. підтверджує актуальність проблеми оскільки надзвичайні ситуації виступають у певній мірі індикаторами стійкості та ефективності обліку, аналізу і контролю у кожній країні [4]. Діяльність будь-якого суб'єкта господарювання

залежить від нормативної бази, яка регулює правові та економічні відносини підприємства з державою, з іншими підприємствами і організаціями, тощо. Таким чином законодавче регулювання утворює фундамент та здійснює функції, які покладені на законодавчу систему та безпосередньо впливають на ведення підприємницької діяльності.

Нормативно-правовим регулюванням в Україні присвячена значна кількість праць науковців, законів зокрема 30 березня Верховна Рада прийняла в цілому законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)», яким доповнили перелік заборон та пільг для підприємств [1].

Визначення стану підприємств у надзвичайних ситуаціях, пошук його проблемних аспектів та на основі порівняння законів розробити пропозиції щодо його вдосконалення.

Реалії сьогодення показали готовність системи адміністративного управління в Україні вирішувати першочергові завдання пов'язані з епідемією, що набула всесвітнього масштабу [4]. Систему нормативного регулювання фінансового обліку підприємства можна представити Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» [1]. В Законі зазначені основні зміни яким керуються всі суб'єкти підприємницької діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність, оскільки він регламентує організацію та ведення обліку на підприємстві, встановлює загальні вимоги.

Законодавці вирішили реалізувати в законопроекті збільшення лімітів обсягу річного доходу для ФОП на єдиному податку (табл.1.)

Таблиця 1.

Ліміт обсягу річного доходу для ФОП на єдиному податку

I група:	було 300 тис. грн.	стало 1 млн. грн.
II група:	було 1 млн. 500 тис грн.	стало 5 млн. грн.
III група:	було 5 млн. грн.	стало 7 млн. грн.

Щодо трудових аспектів, щоб зберегти колектив, в умовах патової фінансової ситуації, можна:

- Надати працівникам, виключно за їх згоди, відпустку за власний рахунок на період карантину.
- Оголосити простій. При цьому працівникам виплачується зарплата у розмірі 2/3 від окладу без виконання ними своїх посадових функцій.
- Встановити працівникам неповний робочий час, гнучкий робочий час чи дистанційну форму роботи.
- Зупинити або скоротити виробництво.

Було введено визначення дистанційної роботи та гнучкого режиму трудового часу. На підприємстві під час карантину, такий режим дозволено вводити наказом (розпорядженням) працедавця без обов'язкового переукладення трудових договорів. Гнучкий режим трудового часу може передбачати фіксований час перебування на роботі, змінний час, коли працівник сам вирішує періоди роботи і час для відпочинку та харчування. Встановлено винятки, на яких підприємствах гнучкий час, як правило, не застосовується, зокрема, торгівля, побутове обслуговування населення, вантажно-розвантажувальні роботи, робота транспорту, інше. При дистанційній формі, робота виконується працівником за місцем його проживання чи в іншому місці за його вибором, але поза приміщенням роботодавця. При цьому загальна тривалість робочого часу повинна не перевищувати 40 годинного робочого тижня. Також змінилося правило на допомогу по частковому безробіттю. Допомога по частковому безробіттю встановлюється за кожен годину, на

яку працівникові було скорочено передбачену законодавством тривалість робочого часу, із розрахунку двох третин тарифної ставки (окладу), встановленої працівникові відповідного розряду. Розмір допомоги визначається під час затвердження бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття виходячи з фінансових можливостей і не може перевищувати прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом [2].

Законодавчо встановлені обмеження: кількість відвідувачів має обмежуватись однією особою на 10 кв.м., а в черзі потрібно дотримуватись дистанції 1,5 м. Законодавство зобов'язує забезпечити працівників засобами індивідуального захисту: маски (в обов'язковому порядку), рукавички та індивідуальні антисептичні засоби (рекомендуємо для тих працівників, які постійно контактують із людьми, наприклад, кур'єрам, продавцям).

Камеральні перевірки податкової декларації (крім податкової декларації з податку на додану вартість) за звітні (податкові) періоди 2020 року, або уточнюючих розрахунків (крім уточнюючих розрахунків з податку на додану вартість), може бути проведена лише протягом 60 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку їх подання, а якщо такі документи були надані пізніше, - за днем їх фактичного подання. Зупинили перебіг строків на адміністративне оскарження податкових рішень, крім певних видів порушень. Законодавець ввів пряму норму до Цивільного Кодексу, якою протягом дії карантину орендарів звільнили від плати за користування майном. Відповідно, ця норма розповсюджується і на оренду нежитлових приміщень [3].

На строк дії карантину подовжили строки застосування штрафних господарських санкцій, строки пред'явлення претензій по неякісним товарам, строки позовної давності по капітальному будівництву та

проектно-досліджувальним роботам. Ввели заборону на строк карантину підвищувати процентні ставки за кредитними договорами.

Висновки. Пропозиції щодо подальшого дослідження питань законодавчо нормативного забезпечення обліку пов'язані із тим, що в умовах пандемії впроваджуються та застосовуються нові закони, виникає потреба у рішенні цілого комплексу питань з методології і організації формування та розкриття обліково-аналітичної інформації. Отже, для здійснення обліку в Україні представлена достатня кількість законів проте, існує ряд невідповідностей, що потребують вирішення з метою недопущення перекручень та неточностей облікової інформації.

Література:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 18.06.2020 р. № 731-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text> (дата звернення: 22.11.2020р.)
2. Про організаційні заходи щодо запровадження загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.06.2020 р. № 955 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/955-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.11.2020 р.)
3. Цивільний Кодекс URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 22.11.2020р.)
4. Швець В. Є. Українська парадигма обліку, аналізу і контролю в умовах надзвичайних ситуацій. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції*, тези доп. Між нар. наук.-практ. Інтернет-конф, Львів. 26.03.2020 р. С. 259-261.

УДК 657

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ТА ОПЛАТИ ДОПОМОГИ З ТИМЧАСОВОЇ НЕПРАЦЕЗДАТНОСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

*О. Немкович,
кандидат економічних наук, викладач.
ВСП «РФК НУБіП України»*

Державна політика соціального захисту передбачає формування ефективної системи соціального страхування, в якій важливе місце займає загальнообов'язкове державне соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності. У зв'язку із запровадженням карантину на території України, пов'язаного із поширенням коронавірусної інфекції COVID-19, постійно вносяться зміни в законодавство з метою забезпечення захисту застрахованих осіб і протидії поширенню коронавірусної інфекції. Зважаючи на це, актуальним є дослідження питань правового регулювання нарахування та оплати допомоги з тимчасової непрацездатності, що дасть можливість бухгалтеру уникнути помилок при відображенні даних операцій в обліку.

Згідно ст. 22 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV, застрахованій особі надається допомога із тимчасової непрацездатності у формі матеріального забезпечення, яке повністю або частково компенсує втрату заробітної плати (доходу), у випадку настання в неї відповідних страхових випадків, серед яких карантин, накладений органами санітарно-епідеміологічної служби, є окремим страховим випадком [1].

Тому, розглядаючи питання нарахування та оплати лікарняних в умовах пандемії, відокремимо страхові випадки, пов'язані із захворюванням на COVID-19 та страхові випадки, пов'язані з карантинними обмеженнями.

Страховими випадками, пов'язаними із захворюванням на COVID-19, є випадки, при яких у хворих, яким належить допомога з тимчасової непрацездатності, діагностовано COVID-19. Тому порядок нарахування та оплати лікарняних у цьому випадку здійснюється на загальних умовах (табл. 1).

Таблиця 1

Страхові випадки, пов'язані із захворюванням на COVID-19

№ з/п	Страхові випадки	Ким здійснюється фінансування допомоги з тимчасової непрацездатності	Хто отримує листок непрацездатності
1	2	3	4
1	Тимчасова непрацездатність внаслідок захворювання	Оплата перших п'яти днів здійснюється за рахунок коштів роботодавця, згідно Порядку № 440 [2]. Починаючи з шостого дня допомога фінансується Фондом соціального страхування України (далі – ФССУ)	Застрахована особа
2	Необхідність догляду за хворою дитиною	Оплата ФССУ, починаючи з першого дня хвороби, але не більше 14 календарних днів, крім випадків, коли дитина перебуває на стаціонарному лікуванні	Один із працюючих батьків
3	Необхідність догляду за хворим членом сім'ї	Оплата ФССУ, починаючи з першого дня, але не більш як за три календарні дні, а у виняткових випадках, з урахуванням тяжкості хвороби члена сім'ї та побутових обставин, – не більш як за сім календарних днів	Працюючий член сім'ї
4	Догляд за дитиною віком до 3 років або дитиною з інвалідністю віком до 18 років у разі хвороби матері або іншої особи, яка доглядає за цією дитиною	Оплата ФССУ, починаючи з першого дня за весь період захворювання	Особа, яка здійснює догляд за дитиною

Зазначимо, що право на таку допомогу мають усі працевлаштовані особи, а також фізичні особи-підприємці, тобто усі, хто сплачує ЄСВ. Допомога з тимчасової непрацездатності надається на підставі лікарняного листа, виданого у встановленому порядку. При цьому розмір допомоги

залежить від середньоденної заробітної плати працівника [3] та страхового стажу [1].

Продовжуючи дослідження, зупинимося на страхових випадках, пов'язаних з карантинном. Зазначимо, що на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), розширено перелік страхових випадків, за якими оплачуються лікарняні. При цьому порядок нарахування і оплатитаких лікарняних має свої особливості (табл. 2).

Таблиця 2

Страхові випадки, пов'язані з карантинном

№ з/п	Страхові випадки	Ким здійснюється фінансування допомоги з тимчасової непрацездатності	Підстава	Розмір виплати допомоги з тимчасової непрацездатності на період карантину
1	2	3	4	5
1	Перебування у закладах охорони здоров'я, а також на самоізоляції під медичним наглядом у зв'язку з проведенням заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), а також локалізацію та ліквідацію її спалахів та епідемій	Оплата перших п'яти днів здійснюється за рахунок коштів роботодавця, згідно Порядку № 440 [2]. Починаючи з шостого дня – ФССУ	Лікарняний листок, виданий лікуючим лікарем на строк, визначений законодавством та галузевими стандартами у сфері охорони здоров'я	50 % середньої зарплати (доходу) незалежно від страхового стажу (ч.2-га ст. 24 Закону № 1105 [1]), (крім медичних працівників, для яких розмір такої допомоги складає 100% незалежно від страхового стажу)
2	У зв'язку з відстороненням від роботи для осіб, робота яких пов'язана з обслуговуванням населення, за таких умов: – ці особи були в контактi з інфекційними хворими або є бактеріоносіями;	Оплата ФССУ, починаючи з першого дня за весь період відсутності на роботі з цієї причини	Лікарняний листок, виданий інфекціоністом або лікуючим лікарем згідно з висновком лікаря-епідеміолога територіальної СЕС	Залежить від трудового стажу та розміру середньоденного доходу працівника

1	2	3	4	5
	– у разі неможливості здійснення тимчасового переведення цих осіб за їх згодою на іншу роботу, не пов’язану з ризиком поширення інфекційних хвороб			

Зауважимо, що згідно з чинними нормативно-правовими актами і галузевими стандартами у сфері охорони здоров’я, особи повинні знаходитись на самоізоляції під медичним наглядом впродовж 14 днів. При цьому у листку непрацездатності, який вони передадуть роботодавцю, повинна бути зазначена причина непрацездатності – «ізоляція від COVID-19–11». Важливо наголосити, що лікарняні з такою позначкою надаються лише тим працівникам, які не хворіли на COVID-19.

Також важливим моментом є те, що у деяких ситуаціях під час карантину листки непрацездатності не оплачуються або оплачуються не завжди. До таких ситуацій належать перебування працівника у відпустці без збереження зарплати на період карантину та простої.

Отже, дослідження змін в законодавстві, зумовлених необхідністю захисту застрахованих осіб в період пандемії COVID-19, засвідчили необхідність врахування особливостей нарахування та оплати допомоги з тимчасової непрацездатності для страхових випадків, пов’язаних з карантинном.

Література:

1. Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23 вересня 1999 № 1105-XIV. Дата оновлення: 25.10.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.12.2020).
2. Порядок оплати перших п’яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов’язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2015 р. № 440. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.12.2020).

3. Про обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням : Постанова Кабінету від 26 вересня 2001 р. № 1266. Дата оновлення: 04.07.2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.12.2020).

УДК 657

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ МАЛОЦІННИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

*В. Соломко,
здобувач освіти 4 курсу, 4-ОБ групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник:
О. Немкович, к.е.н., викладач.
ВСП «РФК НУБіП України»*

Для ефективного здійснення своєї діяльності суб'єкту господарювання потрібні малоцінні необоротні матеріальні активи (далі – МНМА), які є важливим об'єктом бухгалтерського обліку. Серед питань, які потребують підвищеної уваги, чільне місце займають встановлення вартісного критерію віднесення необоротних активів до складу МНМА, а також вибір методу нарахування амортизації.

Згідно п. 5 П(С)БО 7 «Основні засоби», малоцінні необоротні матеріальні активи відносяться до інших необоротних матеріальних активів, які, в свою чергу, є однією із груп основних засобів [1]. Разом з тим, облік МНМА має свої особливості.

Зазвичай до МНМА можуть бути віднесені:

- Спеціальні інструменти і спеціальні пристосування;
- Спеціальний одяг;
- обладнання, що сприяє охороні праці;

– телефони, обчислювальну техніку, пральні та швейні машини, холодильники та інші предмети, що за вартісними ознаками зараховані підприємством до складу МНМА.

На практиці досить часто виникає питання віднесення активів до складу МНМА, оскільки такого роду активи можуть також обліковуватися як на рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», так і на субрахунках 106 «Інструменти, прилади та інвентар» та 109 «Інші основні засоби».

Чи відносити дані активи саме до групи МНМА підприємство вирішує самостійно, враховуючи:

- 1) очікуваний строк корисного використання (експлуатації) таких об'єктів;
- 2) їх вартісну ознаку.

Якщо термін використання матеріальних об'єктів менше одного року, тоді, незалежно від їх вартості, вони не можуть бути включені ні до основних засобів, ні до МНМА. У цьому випадку їх обліковують на рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» згідно з методологією П(С)БО 9 «Запаси».

Якщо ж зазначений термін вище одного року, підприємству необхідно врахувати вартісний критерій віднесення необоротних активів до складу МНМА, який, згідно п. 5.2 П(С)БО 7, вони можуть встановлювати самостійно, тобто на власний розсуд. Водночас для відповідності даних податкового і бухгалтерського обліку доречно притримуватися у цьому питанні вимог Податкового Кодексу України, згідно з п.п. 14.1.138 якого, починаючи з 23.05.2020 р. критерій розмежування основних засобів і МНМА становить 20000 грн. включно [2]. Проте у бухгалтерському обліку, як зазначалося вище, це не є обов'язковим, і ця сума може бути будь-якою.

Інформацію про зміни вартісної межі необхідно відобразити в Наказі про облікову політику.

Варто зауважити, що при зіставленні з межею 20000 грн. необхідно порівнювати первісну вартість об'єктів (а не залишкову), яка згідно п. 8 П(С)БО 7 включає такі витрати:

- суми, які сплачуються постачальникам активів і підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито й аналогічні платежі, які здійснюються у зв'язку з набуттям (отриманням) права на об'єкт МНМА;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) МНМА (якщо вони не відшкодовуються підприємству);
- витрати зі страхування ризиків доставки МНМА;
- витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження МНМА;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням МНМА до стану, в якому вони придатні для використання запланованою метою [1].

Таким чином, якщо у момент уведення в експлуатацію первісна вартість об'єкта перевищуватиме встановлену підприємством вартісну межу, то його необхідно зараховувати до складу основних засобів, а якщо ні – до складу МНМА.

Необхідно зазначити, що матеріальні активи, які були оприбутковані та прийняті в експлуатацію до 23.05.2020 р., як і раніше продовжують обліковуватися на рахунку 10 «Основні засоби», тобто збільшення вартісної межі на них не поширюється.

Наступною особливістю обліку МНМА є те, що їх амортизація може нараховуватися такими методами (п.27 П(С)БО 7):

- у першому місяці використання об'єкта – в розмірі 50% вартості, що амортизується, й інші 50% – у місяці вилучення його з активів

списання з балансу) у результаті невідповідності критеріям визнання активом;

- у першому місяці використання об'єкта в розмірі 100% його вартості;
- прямолінійним методом;
- виробничим методом.

Тобто при нарахуванні амортизації МНМА застосовуються лише чотири методи. На практиці зазвичай застосовують «пришвидшені» методи, тоді як прямолінійний та виробничий методи використовуються лише іноді.

Методи амортизації та вартісна межа об'єктів МНМА може переглядатися підприємством з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Виходячи з вищевикладеного, постає питання: для чого розмежовувати облік основних засобів та МНМА? Погоджуємося з думкою Федоронько Н. І., що «...використання субрахунку 112 дає змогу значно спростити облік цієї групи матеріальних активів за рахунок нарахування амортизації спрощеним методом... Такий підхід значно скорочує кількість облікових процедур щодо порівняно великої групи матеріальних активів: замість щомісячного нарахування амортизації – нарахування всієї суми в два, а то й в один прийом» [3, с. 77].

Отже, попри те, що МНМА є складовою основних засобів, їх облік має певні особливості, які необхідно враховувати в обліковій практиці підприємства. Насамперед, це стосується врахування вартісної межі для зарахування матеріальних активів до складу МНМА та вибір методу нарахування амортизації. Правильні підходи до організації обліку МНМА дозволять значно спростити облікові процедури та складання звітності.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. Дата

- оновлення: 29.10.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.12.20).
2. Податковий Кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 10.12.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2020).
 3. Федоронько Н. І. Облік і внутрішньогосподарський контроль необоротних матеріальних активів на підприємстві : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09/ Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль, 2011. 210 с.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

*А. Тарасенко,
здобувач освіти з курсу, ОП-5 групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: С. Камінська, викладач
ДВНЗ «РКЕБ»*

Становлення та розвиток ринкових відносин в Україні сприяло більш широкому використанню бухгалтерської інформації в управлінні підприємствами з метою підвищення ефективності їх діяльності. Це пов'язано з розширенням кола суб'єктів, що приймають інвестиційні і інші господарські рішення і спираються на дані бухгалтерського обліку.

Протягом останніх десятиліть господарський облік включав три види: оперативний (здійснювався безпосередньо на місці, де відбувалися господарські операції та процеси), статистичний (вивчення масових кількісних явищ і закономірностей за кожним підприємством та загалом за регіоном), бухгалтерський. На даному етапі економічного розвитку з підвищенням вимог з боку користувачів до відображення операцій і результатів господарської діяльності переглядається й уточнюється науково-практична база бухгалтерського обліку, а також стрімко зростає сума економічних знань через розроблення й запровадження нових та удосконалення чинних стандартів обліку.

Вивчення проблем та перспектив розвитку бухгалтерського обліку в умовах сучасної економіки займає сьогодні одне з провідних місць в наукових працях таких вчених-обліковців: Ф. Бутинця, В. Рудницького, В. Сопка, С. Левицької, З. Гуцайлюка, Є. Мниха, І. Яремка, В. Пархоменка та інших.

Тому більшість українських вчених говорять, що потрібно продовжувати розвивати бухгалтерський облік, наближуючись в свою чергу до європейських стандартів.

Метою статті є дослідження концептуальних основ бухгалтерського обліку для реалізації чинників його подальшого розвитку, забезпечення користувачів повною та дієвою інформацією про результати діяльності суб'єктів господарювання.

Характерним для бухгалтерського обліку є системний, безперервний процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення та передачі інформації в грошовому вираженні про операції та результати діяльності суб'єктів господарювання.

На сучасному етапі трансформація економіко-правового середовища, курс на ринкові та інтеграційні перетворення супроводжуються реформуванням бухгалтерського обліку. Проведення заходів з реформування обліку потребує перегляду та оновлення нормативно-методичної бази і ведення бухгалтерського обліку орієнтованого на зближення національних систем обліку.

Система управлінського обліку постійно поновлюється. Управлінський облік створювався на основі виробничого обліку як складової частини бухгалтерського обліку підприємства для посилення впливу облікових даних на систематичне зниження собівартості виробленої продукції, як чинника посилення конкурентоспроможності підприємства.

Як спеціальна галузь наукового знання бухгалтерський облік перебуває на стадії швидкого накопичення емпіричних даних, виникнення нових теоретичних положень та методологічних підходів. Проте базова чисельність різноманітних економічних ресурсів і процесів реальної економіки зростає ще стрімкіше, на які традиційна бухгалтерська методологія ефективною відповіді не має, що є однією з проблем розвитку бухгалтерського обліку в умовах сучасної економіки. Тому сучасний етап розвитку концептуальної основи обліку вирізняється інтенсивним законодавчим розробленням наявних теоретичних положень.

Шлях удосконалення бухгалтерського обліку на основі його цілісності, системності та дієвості – це збереження його концептуальних основ в межах чинного правового поля.

Передумовами подальшого розвитку бухгалтерського обліку є насамперед:

- уточнення та дотримання в умовах активного розвитку різноманітних облікових систем концептуальних основ і методологічної бази бухгалтерського обліку;

- уніфікація методики визначення даних бухгалтерського обліку та показників фінансової звітності, термінології бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародної практики стандартизації;

- гармонізація на основі міжнародних стандартів фінансової звітності та з урахуванням вітчизняних потреб і можливостей методики обліку підприємницької та непідприємницької діяльності (підприємств, фінансових установ, органів державного сектора);

- безперервна професійна освіта, реалізація програми сертифікації бухгалтерів та аудиторів із забезпеченням прийнятних для широкого загалу умов та належного рівня оцінювання.

Отже, подальший розвиток бухгалтерського обліку пов'язаний з інтеграцією всіх підсистем і видів обліку в єдину інформаційну систему на основі новітніх комп'ютерно-інформаційних технологій.

Із зазначеного випливає насамперед потреба у критичному аналізі всіх наявних методичних засобів бухгалтерського обліку та складових (елементів) його методу з позицій їх відповідності вимогам ринкової економіки та можливостей подальшої модифікації.

Література:

1. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік: навч. посібник для ВНЗ / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів: М-во освіти і науки України. -2-ге видання, перероб. і допов. – К. : Центр учб. літ., 2016. – 424с.
2. Куслій І. П. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку в Україні / Юність науки – 2016: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 18-19 травня 2016 р.): у 7 ч. / Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2016. – Ч.3: – 212 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. - 6- те вид., допов. і перероб. - К. : Алерта, 2013.- 981 с.

УДК 657.635.4

ВПЛИВ COVID-19 НА АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ КОМПАНІЙ

*С.Харкевич,
здобувач освіти 3 курсу, 32-О групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Л.Матвійчук, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Через поширення коронавірусу багато підприємств не можуть чітко організувати свою подальшу діяльність, що негативно впливає на тих, хто має найближчим часом подавати фінансову звітність, а також на аудиторів.

Метою аудиту є висвітлення аудитором думки про те, чи відповідає бухгалтерський облік та фінансова звітність в усіх суттєвих аспектах нормативним актам, які регламентують порядок їх ведення та подання.

Деякі компанії та аудитори стикаються з практичними труднощами в підготовці звітів та проведенні аудитів. Враховуючи обмеження на поїздки, зустрічі та доступ до сайтів компаній у державах, аудиторським фірмам, імовірно, доведеться розглянути можливість розроблення альтернативних процедур для збору достатніх та відповідних аудиторських доказів.

Важливо враховувати окремі аспекти при проведенні аудиту фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес в умовах пандемії:

- оцінка ризиків, пов'язаних з пандемією, карантинном, і обмежувальними заходами, а також необхідність перегляду раніше оцінених ризиків;
- визначення обставин, викликаних впливом пандемії, карантину та обмежувальних заходів, в якості ключового питання аудиту;
- здатність аудитора отримати прийнятні аудиторські докази в достатньому обсязі перед тим, як надати аудиторський звіт. Наприклад, через обмеження пересування, фактичного доступу до місцезнаходження підприємства, а також обмежені можливості комунікації з персоналом клієнта за станом здоров'я;
- особлива увага аудитора до істотних суджень управлінського персоналу за обліковими оцінками, зокрема, про вплив пандемії, карантину та обмежувальних заходів на невизначеність оцінки та розкриття у фінансовій звітності інформації, пов'язаної з відповідними обліковими оцінками;

- оцінка аудиторами розкриття суб'єктом господарювання інформації про вплив пандемії, карантину та обмежувальних заходів на його діяльність, фінансовий стан і майбутні економічні показники;
- оцінка прийнятності використання керівництвом припущення про безперервність діяльності при складанні фінансової звітності, з огляду на щораз більшу невизначеність, пов'язану зі зміною економічної ситуації і песимістичними прогнозами розвитку світової і національної економіки;
- здійснення аналізу іншої інформації, яка не є фінансовою звітністю (звіт про управління, річна інформація емітента цінних паперів тощо) на предмет розкриття в ній питань впливу пандемії, карантину та обмежувальних заходів на діяльність підприємства [2].

Враховуючи запроваджені обмеження пересування, фактичного доступу до місцезнаходження підприємств, для отримання ухвалених аудиторських доказів виникає необхідність у використанні альтернативних процедур. Зокрема, застосовувати дистанційну фото- і відеофіксацію процесу інвентаризації запасів і основних засобів, використовувати хмарні рішення, а також віддалені комунікації з персоналом клієнта через захищені канали зв'язку.

Істотно спрощує ситуацію продовження сезону проведення та оприлюднення фінансової звітності та аудиторського висновку, що дозволяє перенести частину процедур, пов'язаних з необхідністю фізичного ознайомлення з первинними документами або активами.

Аудиторам потрібно буде співпрацювати з підприємствами, яким вони надають послуги з аудиту, аби переконатися, що рівень розкриття інформації відповідає тому, який вони очікують побачити в щорічних звітах, щоб мати можливість повідомити про вплив та ризик COVID-19 для бізнесу.

Компанії також повинні розуміти, що життєво важливо, щоб в аудиторів було достатньо часу і підтримки, аби вони могли виконати свою

роботу на високому рівні, включаючи перегляд роботи для врахування нових обставин. У деяких випадках компанії будуть змушені переглянути терміни подання звітності.

Прийнятий 16.01.2020 р. Закон України № 466-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» вносить зміни до п.46.2 ст. 46 ПКУ, які надають обов'язковому аудиту податкове значення. Так, за підсумками 2020 року платники податку на прибуток, які відповідно до Закону України «Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зобов'язані проводити аудит, разом з податковою декларацією повинні надавати річну фінансову звітність в ДПС з аудиторським звітом. Фінансова звітність є додатком до податкової декларації з податку на прибуток та становить її невід'ємну частину. Тому декларація з податку на прибуток без аудиторського звіту може вважатися фіскальними органами «складеною з порушення вимог» або взагалі «не поданою» [1].

Наскільки істотним і тривалим буде вплив пандемії на діяльність компаній, що представляють суспільний інтерес, за підсумками 2020 року, залежатиме від того, наскільки довго вона триватиме і наскільки суттєво і надовго просядуть макроекономічні показники в Україні та світі.

Отже, зважаючи на зростаючий вплив коронавірусу на глобальну економіку та високу невизначеність, проведення високоякісного аудиту є вкрай важливим для забезпечення належного інформування користувачів фінансової звітності. У багатьох випадках аудиторам потрібно буде розглянути можливість розроблення альтернативних аудиторських процедур, щоб зібрати достатні та відповідні аудиторські докази.

Література:

1. Аудит і коронавірус: FRC рекомендує розробити альтернативні аудиторські процедури для збору доказів. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/audit-i-koronavirus-frc-rekomendue-rozrobiti-alternativni-auditorski-proceduri-dlya-zboru-dokaziv.html> (дата звернення: 02.12.2020).
2. Полпов А. Коронавірус vs бізнес: про аудит, фінзвітність та загальні збори акціонерів. URL: <https://mind.ua/openmind/20209818-koronavirus-vs-biznes-pro-audit-finzvithnist-ta-zagalni-zbori-akcioneriv> (дата звернення: 02.12.2020).

ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА: ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ

*А. Христюк,
здобувач освіти 3 курсу, 31-Б групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: С. Шевчук, викладач
ВСП «Фаховий коледж геодезії та землеустрою
Поліського національного університету»*

Актуальність теми обумовлена необхідністю ефективного управління діяльності підприємств в умовах сучасного стану економіки. Подальший розвиток ринкових відносин в Україні, який характеризується підвищенням конкурентоспроможності продукції, впровадженням досягнень науково-технічного прогресу, ефективністю господарювання та управління виробництвом, вимагає розробки таких заходів стосовно поліпшення фінансового стану підприємств, що дозволяють досягти бажаного результату при мінімальному залученні додаткових коштів, ефективному використанні та розміщенні наявних ресурсів. Тому метою статті є розробка практичних рекомендацій щодо напряму покращення фінансового стану сучасних підприємств, що дозволить їм здійснювати ефективну діяльність у складних умовах конкурентної боротьби.

На сьогодні наукова думка не має загальноприйнятої точки зору з приводу чіткого визначення сутності поняття "фінансовий стан підприємства".

Фінансовий стан підприємства, на думку Савицької Г. В., - це складна економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу [1].

Більш конкретно розкриває сутність поняття Коробов М. Я. На його думку, фінансовий стан підприємства - це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності, його можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями [2].

Узагальнивши різні підходи до трактування поняття, можна зробити висновок, що фінансовий стан підприємства - це сутнісна характеристика діяльності підприємства у певний період, що визначає реальну та потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності та здатність ефективно здійснювати її в майбутньому.

Фінансовий стан підприємства визначається за такими елементами: прибутковістю роботи підприємства; оптимальністю розподілу прибутку, що залишився у розпорядженні підприємства після сплати податків та обов'язкових платежів; наявністю власних фінансових ресурсів не лише мінімально потрібного рівня для організації виробничого процесу і процесу реалізації продукції; раціональним розміщенням основних і обігових фондів; платоспроможністю та ліквідністю [3].

Якщо підприємство не досягає необхідних параметрів у цих напрямках, то економічним підрозділам необхідно знайти резерви, які можуть бути використані для покращення фінансового стану підприємства. Пошук проводиться шляхом ґрунтовного аналізу всіх складових його діяльності.

Покращення фінансового стану підприємства можливе за рахунок збільшення виручки від продажу продукції, продажу основних фондів, рефінансування дебіторської заборгованості, зниження собівартості продукції, зниження витрат, що покриваються за рахунок прибутку.

Зазвичай використовують такий напрям покращення фінансового стану, як збільшення виручки від продажу (нارощування обсягів реалізації та збільшення ціни). Щоб збільшити обсяги реалізації, необхідно максимально активізувати збутову діяльність підприємства. Працюючи в умовах ринку, підприємство повинно розробити певну систему ціноутворення. Це може бути стратегія "збирання вершків", коли підприємство призначає гранично високу ціну на різних сегментах ринку для отримання максимального прибутку, що характерно для новітніх товарів чи послуг, а може бути стратегія "низьких цін", для того щоб охопити максимальну кількість покупців і завоювати максимальну частину ринку для своєї продукції.

Ще одним шляхом поліпшення фінансового стану підприємства є рефінансування дебіторської заборгованості, основними формами якої є: факторинг, облік векселів, які видані покупцям продукції, форфейтинг.

Факторинг становить фінансову операцію, при якій підприємство-продавець передає право отримання грошей по платіжним документам банку. За здійснення такої операції банк стягує з підприємства-продавця визначену суму комісійних, яка встановлюється у відсотках до суми платежу. Факторингова операція дозволяє підприємству-продавцю рефінансувати переважно частину дебіторської заборгованості щодо наданого покупцю кредиту в короткі строки.

Облік векселів, що надаються покупцям, становлять фінансову операцію з продажу їх банку або іншому фінансовому інституту за визначеною ціною, яка встановлюється залежно від їх номіналу, строку погашень та облікової вексельної ставки.

Форфейтинг становить фінансову оперативність по експертному товарному кредиту шляхом передачі переказного векселя банку зі сплатою комісійної винагороди. У результаті форфейтування заборгованість покупця по товарному кредиту трансформується в заборгованість фінансову (на користь банку) [4].

Одним із основних напрямів пошуку резервів є зменшення вихідних грошових потоків через зниження собівартості продукції та витрат, джерелом покриття яких виступає прибуток.

Основними джерелами зниження витрат виробництва і реалізації продукції є зниження витрат сировини та матеріалів (зниження норм їхнього використання, скорочення відходів і витрат у процесі виробництва і збереження, повторне використання матеріалів, упровадження безвідходних технологій), палива і енергії на одиницю продукції, зниження витрат заробітної плати на одиницю продукції, скорочення адміністративно-управлінських витрат, ліквідація непродуктивних витрат і втрат [5].

Також одним із напрямів поліпшення фінансового стану сучасних підприємств є їх економічна інтеграція. Вона поділяється на вертикальну та горизонтальну.

Горизонтальна інтеграція є поєднанням в одній формі виробництва різнорідної продукції на єдиній сировинній чи технологічній основі і передбачає пошук можливостей здійснення закупівель разом з іншим покупцем. Вертикальна інтеграція є поєднанням в одній формі різних галузей виробництва та сприяє об'єднанню з ключовими постачальниками сировини і матеріалів. У свою чергу, вона передбачає проведення моніторингу цін на сировину, виходу на ринок нових потенційних постачальників як альтернативу більш дорогим матеріалам [6].

Горизонтальна інтеграція є досить привабливою для підприємств, у яких немає достатнього рівня забезпеченості власними обіговими коштами

та від'ємне значення маневреності власного капіталу. Адже сутність горизонтальної інтеграції полягає в об'єднанні підприємств шляхом злиття або придбання, завдяки чому створюється нове, більш велике підприємство. Саме такі підприємства мають кращі можливості отримання кредитів, володіють більшою часткою ринку, характеризуються більш високою прибутковістю і меншою собівартістю продукції, отримують можливість збільшувати оборот капіталу.

Перевагами вертикальної інтеграції можуть бути зниження витрат, і, таким чином, покращення конкурентного становища, можливість контролю затрат і якості, забезпечення своєчасності постачання сировини.

Ще одним напрямом покращення фінансового стану є його прогнозування і моніторинг, оскільки, щоб грамотно керувати виробництвом, активно впливати на формування показників господарської та фінансової діяльності, необхідно постійно використовувати дані про його стан, а також зміни, які в ньому відбуваються.

Система заходів для підтримання економічної стійкості підприємства повинна передбачати: постійний моніторинг внутрішнього та зовнішнього станів підприємства; розробку заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства; розробку підготовчих планів при виникненні проблемних ситуацій, здійсненні попередніх заходів для їх забезпечення; впровадження планів практичних заходів при виникненні кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень у випадку відхилення розвитку ситуації; координацію дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами.

Саме за таких умов можна забезпечити систему моніторингу кожної зі складових економічної стійкості підприємств, яка змогла б надати можливість оптимізувати її відповідно до перспектив розвитку [7].

Вирішення поставлених у статті завдань дозволяє сформулювати напрями подальших досліджень, основними завданнями яких є

вдосконалення існуючої методології оцінки та прогнозування фінансового стану підприємств в умовах ринкових відносин. Отже, до конкретних заходів покращення фінансового стану можна віднести збільшення виручки від продажу продукції, рефінансування дебіторської заборгованості, зниження собівартості продукції. Особливо важливою є горизонтальна інтеграція, яка передбачає поєднання в одному підприємстві виробництва різнорідної продукції на єдиній сировинній чи технологічній основі та пошук можливостей здійснення закупівель разом із іншим покупцем, що дозволить отримувати знижки. Удосконалення фінансового стану підприємства можливе шляхом підвищення результативності розміщення та використання ресурсів підприємства.

Література:

1. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства / Г. В. Савицька. - К. : Знання, 2008. - 662 с.
2. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства / М. Я. Коробов. - К. : Знання, 2010. - 354 с.
- 3 Федоренко В. І. Оцінка та діагностика фінансового стану підприємства / В. І. Федоренко. - К. : Либідь, 2010.-227 с.
4. Мороз Е. Г. Економічні особливості застосування факторингу в Україні / Е. Г. Мороз. - К. : Знання, 2011. - 341 с.
5. Бойчик І. М. Економіка підприємства /І. М. Бойчик. - Львів, 2009. - 101 с.
6. Кузьменко В. П. Вертикальна інтеграція як фактор економічного зростання країн / В. П. Кузьменко. - К. : Знання, 2010. - 256 с.
7. Городинська Д. М. Економічна стійкість підприємства / Д. М. Городинська // Актуальні проблеми економіки. - 2008. - № 10(42). - С. 141-146.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИККАМИ

А. Шершакова
здобувач освіти 3 курсу, групи ОП-5
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: С. Камінська, викладач
ДВНЗ «РКЕБ»

Важливу роль для підприємства будь-якої форми власності та галузі має ефективна організація обліку розрахунків з замовниками. Результати цього процесу впливають на фінансову стійкість та базу оподаткування підприємства, виконання плану доходів та витрат і в наслідок, на досягнення переважних цілей його розвитку в умовах ринку та забезпечення прибутковості господарської діяльності і конкурентоспроможності.

Сучасні умови господарювання вимагають вирішення цілого ряду нерозв'язаних облікових проблем, в тому числі й з обліку дебіторської заборгованості. На сучасному етапі діюча система розрахунків з контрагентами ще не відповідає вимогам прискорення грошового обігу і зміцнення фінансового стану підприємства, що, в свою чергу, веде до нестабільності у постачанні основних товарно-матеріальних цінностей. [1]

Недотримання договірної та розрахункової дисципліни, несвоєчасне висування претензій щодо боргів, які виникають, призводять до значного зростання невиправданої дебіторської заборгованості, а отже, до нестабільності фінансового стану підприємства.

На сьогодні існує ряд проблем щодо обліку розрахунків з покупцями та замовниками, а саме [2]:

1. Недостатня розробленість плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції про його застосування щодо обліку розрахунків з покупцями та замовниками, а саме: відображення в обліку та оцінка довгострокової та

поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, послуги (в т.ч. передбаченої та непередбаченої договором).

2.Неможливість отримання інформації про дебіторську заборгованість в обсязі і вигляді, достатньому для проведення аналізу розрахунків з дебіторами та прийняття управлінських рішень.

3. Неефективність та непристосованість методів обрахунку резерву сумнівних боргів, відповідно до П(С)БО 10, до обліку на підприємствах в Україні.

4.Майже повна відсутність контролю за станом та обсягами сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості на вітчизняних підприємствах.

5.Невідповідності та розбіжності обліку дебіторської заборгованості між П(С)БО 10 та положенням МСФЗ.

6.Складність відображення розрахунків з покупцями і замовниками, які є засновниками або учасниками компанії, у консолідованій фінансовій звітності та пояснювальній записці про афілійованих осіб до річного фінансового звіту; недостатньо розроблене правове регулювання питання відображення операцій з афілійованими особами.

7.Складність при оподаткуванні ПДВ при укладанні договорів з іноземними компаніями на передачу прав інтелектуальної власності та прав на їх користування.

8.Нерозвиненість обліку взаєморозрахунків, а саме використання факторингу для ефективного управління дебіторською заборгованістю. [3]

Таким чином, із метою надання якісної бухгалтерської інформації про заборгованість господарчого суб'єкту, користувачам для прийняття рішень пропонується розробити таку форму бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, для якої властиві:

- єдиний правильний підхід до обліку дебіторської заборгованості;
- якісний облік довгострокової дебіторської заборгованості, зумовлений наявністю розробки єдиного підходу до реєстрації та обліку

довгострокової дебіторської заборгованості в системі синтетичних рахунків;

- веденням аналітичного обліку за кожним видом довгострокової дебіторської заборгованості в розроблених відомостях аналітичного обліку;
- узагальненням та накопичуванням аналітичної інформації про довгострокову дебіторську заборгованість.

Отже, можна стверджувати, що у сучасних умовах господарювання є чимало проблем, пов'язаних з обліком і контролем таких розрахунків, зокрема: недосконале законодавче забезпечення порядку розрахунків, криза неплатежів та зростання дебіторсько-кредиторської заборгованості при розрахунках між суб'єктами підприємницької діяльності.

Література:

1. Белозерцев В.С. Проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємств оптової торгівлі / В.С. Белозерцев // Вісник Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара. – 2017. – № 10. – С. 56–58.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2015 р. № 627.

3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навч. закл.; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – [7 вид., доп. і перероб.] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖІТІ, 2017. – 832 с

УДК 37.032

СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ МАЙБУТНЬОГО СПЕЦІАЛІСТА

*І. Юхимчук,
здобувач освіти 2 курсу, 22-О групи
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Л. Матвійчук, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Світ швидко змінюється, а разом з ним і населення планети. У ХХІ ст. зміни охопили всі сфери життя. І якщо ще 20-30 років тому закінчивши

вуз особа знала, що на найближче півстоліття вона буде мати заробіток і можливість розвиватись професійно. А що ж зараз?

Молода людина вступаючи до омріяного вузу не завжди впевнена, що отримає роботу. Чому так, адже їй здавалося що спеціалісти даної галузі є потрібними, зокрема - бухгалтери.

Яким повинен бути бухгалтер у XXI ст. Адже професія бухгалтер виникла сотні років тому, коли почали існувати основні економічні поняття: товар, обмін, гроші. Але не дивлячись на це, світ іде вперед і разом з цим функції бухгалтера постійно змінюються і ростуть вимоги до спеціалістів цієї категорії. Однак, на сучасному етапі процесу модернізації професійної освіти теоретичне обґрунтування основних понять компетентісного підходу поки ще далеке від свого завершення. Потребує подальшої теоретичної розробки визначення рівнів розвитку професійної компетентності та критеріїв їх визначення.

Тому, напевно, найперше стратегію підготовки спеціалістів повинні змінювати коледжі і вузи. Адже у багатьох коледжах, вузах продовжують навчати за старою методикою. А у час стрімкого розвитку це негативно впливає на підготовку майбутнього фахівця. Потрібно вивчати досвід провідних держав.

У світі дуже популярна практика, коли запрошують людину з великої компанії почитати курс. І вони не відмовляють. Тут подвійна вигода: практичні знання студентам + реклама програми роботодавцям! А ще, можливо, хтось з тих студентів стане їхнім працівником. Компанії не відмовляють у допомозі тому, що самі зацікавлені у хороших спеціалістах. І добре розуміють як можна їх навчити. А ще, можна взяти приклад із Гарвардського університету. Там організують «рейсові» курси. Студенти просто вивчають реальні проблеми компаній / урядів, як вони їх вирішували та пропонують свої рішення.

Досить цікава система викладання у Копенгагенській бізнес-школі

(CBS). В організації навчання все дуже добре продумано. Навчання в другому семестрі є логічним продовженням навчання з попереднього курсу. До того ж у всій програмі прослідковується загальна логіка. Кожен день присвячений одній дисципліні. Студент цілий день зосереджений на одному.

ВНЗ повинен перейматися не лише наданням якісних знань, але і конкурентоздатністю на ринку праці. Усі закордонні рейтинги університетів беруть до уваги не середні бали та досягнення у навчанні студентів, а відсоток працевлаштованих випускників, середній рівень їх заробітної плати та відгуки роботодавців [1].

Будь який навчальний заклад повинен навчити студента думати. Лише коли студент отримає ґрунтовні знання і навички, то можна буде говорити про вимоги до фахівця.

Незважаючи на те, що система освіти в Україні не досконала, до фахівців ставляться певні вимоги. І до бухгалтерів – зокрема. Як і будь-який фахівець, бухгалтер повинен:

- вміти трансформувати свої знання у відповідності до сучасних інноваційних технологій;
- поповнювати знання за допомогою сучасних інформаційних технологій;
- використовувати методи наукових досліджень;
- володіти комунікативними здібностями, цінностями демократичного суспільства, громадськими та соціальними компетенціями;
- отримати гнучкі професійні знання, що відповідають змінам потреб ринку праці.

Сучасному суспільству потрібні ініціативні спеціалісти, здатні постійно удосконалювати свою особистість та діяльність: мати високий ступень соціально-професійної мобільності, готовності швидко

оновлювати знання, розширювати арсенал навичок і вмінь, оволодівати новими сферами діяльності.

В. Виноградов і О. Сінюк взагалі розглядають майбутнього спеціаліста як людину професійної культури, що є інтегральним виразом культури розумової діяльності (логічний, інформаційний, мовний та інші компоненти), а також фізичної та духовної культури (досвід ціннісно-нормативної діяльності в їх соціально-професійному відношенні).

О. Новиков виділяє такі якості сучасного спеціаліста «як самостійність, здатність приймати відповідальні рішення, творчий підхід до будь-якої справи, уміння доводити її до кінця, уміння постійно навчатися. Це – гнучкість, наявність абстрактного, системного та експериментального мислення; вміння вести діалог і комунікабельність, здатність до співпраці тощо. Над власно професійною – технологічною – підготовкою виростає велика позапрофесійна надбудова вимог до спеціаліста». Без даних аспектів неможливо молодій людині реалізувати власні здібності та використати отримані професійні знання. Сама специфіка завдань, що має вирішувати сучасний фахівець, носить більш творчий характер. Усвідомлення останнього студентами зробить процес формування їх професійної спрямованості більш ефективним.

Позитивна мотивація є засобом та умовою навчання, активізує набуття знань, вмінь і навичок, допомагає ефективному рішенню типових професійних завдань.

Завдання підготовки фахівців у сфері економіки органічно впливають із динаміки трансформації українського суспільства та формування ефективної національної економічної системи, у розбудові якої велика відповідальність і роль належить бухгалтерам [3].

Однією з головних вимог, які ставляться перед молодими спеціалістами – це мораль і совість. Бухгалтер працює з різноманітними документами бухгалтерського обліку, складає фінансову, податкову та

статистичну звітність. Інформація, що відображається в документах повинна бути повною, достовірною, правдивою, своєчасною, точною, об'єктивною, доступною.

Для забезпечення вимог, що ставляться до обліку, сучасний бухгалтер повинен мати моральні якості та цінності, а саме:

- бути відповідальним за справу яку робить;
- з повагою відноситись до досвіду який є у старших фахівців;
- виконувати роботу з чесністю та порядністю;
- бути енергійним у своїй діяльності;
- бути добрим та людяним [2].

Молоді спеціалісти нової генерації повинні бути вільні у своєму світосприйнятті від ідеологічних догм, добре розуміти особливості теперішнього і майбутнього економічного розвитку України, бачити шляхи розвитку економіки нашої держави в контексті світових інтеграційних процесів.

Головне не боявся своєї ролі у суспільстві і не перетворитися на «старого» у молодому тілі. Так звісно, молодий бухгалтер не має такого життєвого досвіду як добре освічений, старший спеціаліст. Але все ж, навіщо втрачати свою неповторність?

Література:

1. Корнілова О.В. Організація праці економіста. URL: https://studydocs.ru/studfiles/162/916/681665/Kornilova_O.V.Organizatsiya_pratsi_ekonomista.doc.html (дата звернення: 03.11.2020)
2. Моральне обличчя сучасного економіста. URL: <http://www.etica.in.ua/moral-ne-oblichchya-suchasnogo-ekonomista/> (дата звернення: 03.11.2020)
3. Ямборко Г.А. Професійне забезпечення розвитку обліку: етика і мораль бухгалтера. URL <http://magazine.faaf.org.ua/profesiynе-zabezpechennya-rozvitku-obliku-etika-i-moral-buhgaltera.html> (дата звернення: 03.11.2020)

СЕКЦІЯ ІІІ

«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»

*«Женіться за ідеєю, а не за грошима,
і тоді в кінцевому рахунку гроші самі поженуться за вами»
Тоні Шей, CEO Zappos*

УДК 336.221.26

ПОДАТКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

*Т. Баглай,
здобувач освіти 3 курсу, 31-О групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий курівник: О. Конончук, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Україна внесла змінами до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»:

1. Тимчасово звільняє від нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску сум, що підлягають нарахуванню, обчисленню та сплаті за періоди з 01.03.2020 р. до 31.03.2020 р. та з 01.04.2020 р. до 30.04.2020 р. за себе щодо фізичних осіб-підприємців, у тому числі тих, які обрали спрощену систему оподаткування, а також осіб, які провадять незалежну професійну діяльність (наукову, літературну, артистичну, художню, освітню або викладацьку, медичну, юридичну практику, в тому числі адвокатську, нотаріальну діяльність). Окрім того, до переліку потрапили особи, які проводять релігійну (місіонерську) діяльність, іншу подібну діяльність та отримують дохід від цієї діяльності; члени фермерського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню на інших підставах. Положення абз. 2 п. 2 ч. 1 ст. 7 цього Закону («Якщо такий платник не отримав дохід (прибуток) у звітному кварталі або окремому місяці звітного кварталу, такий платник зобов'язаний визначити базу нарахування, але не більше максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, встановленої цим Законом. При цьому сума єдиного внеску не може бути меншою ніж розмір мінімального страхового внеску») щодо таких періодів для таких осіб не застосовуються.

2. На 2 місяці скасовує податкові штрафи для платників ЄСВ. Тобто за порушення, які пов'язані з несвоєчасною сплатою (несвоєчасне перерахування) єдиного внеску, неповну сплату або несвоєчасну сплату

суми єдиного внеску одночасно з видачею сум виплат, на які нараховується єдиний внесок (авансових платежів). За несвоєчасне подання звітності до податкових органів, вчинене у періоди з 01.03.2020 р. до 31.03.2020 р. та з 01.04.2020 р. до 30.04.2020 р., штраф не застосовується. Також протягом цього періоду платникам єдиного внеску не нараховується пеня, а нарахована пеня за ці періоди підлягає списанню [1].

Окрім того, законом встановлюються зміни щодо Податкового кодексу в частині податку на землю та нерухомість, зокрема:

1. Не нараховується та не сплачується за період з 01.03.2020 р. до 30.04.2020 р. плата за землю (земельний податок й орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності) за земельні ділянки, що перебувають у власності або користуванні (в тому числі на умовах оренди) фізичних або юридичних осіб та використовуються ними в господарській діяльності.

2. Об'єкти нежитлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних або юридичних осіб, не є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, відповідно до ст. 266 цього Кодексу в період з 01.03.2020 р. до 30.04.2020 р [1].

Дуже правильні та своєчасні кроки назустріч бізнесу зробила влада, розвантаживши бізнес податковими перевітками. Наразі ресурси компаній мають бути спрямовані на пошук шляхів подальшого існування та відновлення, а не на бюрократичні процедури. Змінами до Податкового кодексу України впроваджується:

1. Мораторій на проведення документальних та фактичних перевірок з 18.03.2020 р. до 31.05.2020 р., окрім документальних позапланових перевірок з підстав, визначених пп. 78.1.8 п. 78.1 ст. 78 цього Кодексу. Тобто контролюючий орган може проводити перевірку виключно щодо законності декларування заявленого до відшкодування з бюджету

податку на додану вартість та/або з від'ємного значення з податку на додану вартість, яке становить понад 100 тис. грн.

2. Тимчасове припинення до 31.05.2020 р. перевірок, що були розпочаті до 18.03.2020 р. та не були завершеними. Таке зупинення перериває термін проведення перевірки та не потребує прийняття будь-яких додаткових рішень контролюючим органом.

3. Зупинення перебігу строків давності для проведення перевірок (що передбачені ст. 102 ПКУ) з 18.03.2020 р. до 31.05.2020 р [2].

На мою думку, заходи, втілені Верховною Радою, наразі здатні трохи пом'якшити наслідки економічної кризи. Проте у разі загострення ситуації та продовження карантину українській владі потрібно буде йти на більш радикальні кроки, наслідуючи антикризові програми розвинених країн Заходу. Зокрема, щодо продовження строків податкових канікул чи розробки спеціального графіка сплати податків, впровадження кредитних канікул та спеціальних програм з доступного кредитування бізнесу й оплати праці.

Враховуючи українські реалії, впровадження подібних заходів зможе полегшити наслідки COVID-19 для бізнесу, але водночас стане для влади важким екзаменом на професіоналізм. Однак інших варіантів врятувати бізнес не буде.

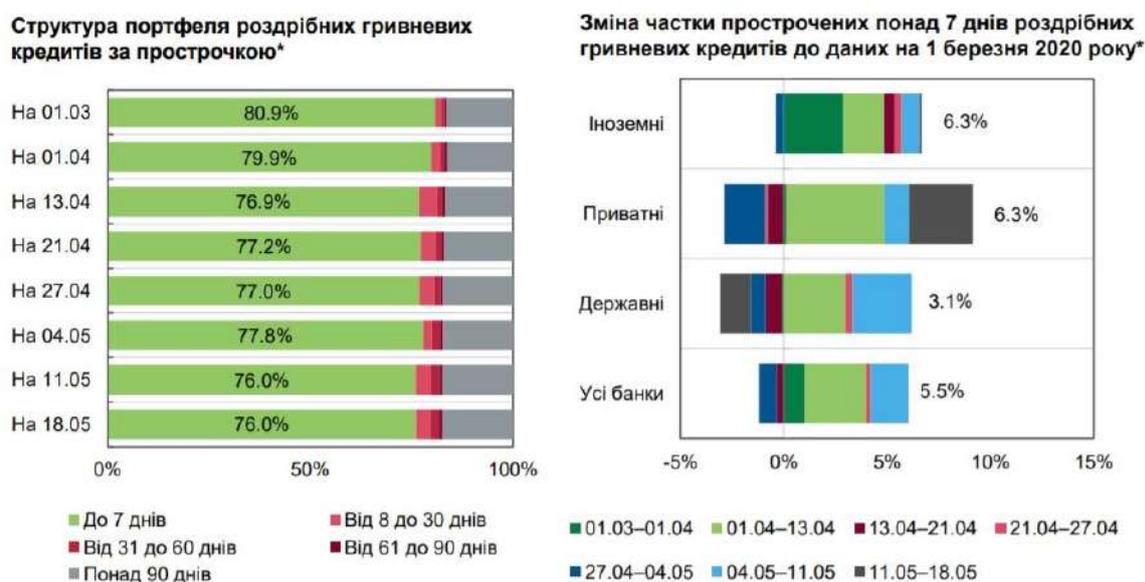
Література:

1. <https://yur-gazeta.com/publications/practice/podatкова-praktika/podatki-v-epohu-covid19.html>(дата звернення: 01.12.2020).
2. https://biz.ligazakon.net/analytics/194260_podatkov-novats-u-zvyazku-z-karantinom(дата звернення: 01.12.2020).

РЕАЛІЇ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ

*Д. Козакевич,
здобувач освіти 2 курсу, групи «Фінанси-1901 Рівне ЗФН»
Національного університету біоресурсів і природокористування України
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: Ю. Тумас,
Викладач ВСП «РФК НУБіП України»*

Карантинні обмеження призвели до зростання рівня неплатежів за споживчими кредитами. Дані НБУ вже свідчать про зростання прострочених кредитів. На 18 травня частка прострочених більше семи днів роздрібних гривневих кредитів склала 24% порівняно з 19,1% на початку березня.

* Інформація за результатами опитування 22 найбільших банків. Не є елементом обов'язкової статистичної звітності, відображає дані банків. НБУ не гарантує точності інформації, отриманої від банків.

Рис. 1. Прострочка за споживчими кредитами станом на 18.05.2020 р.[3]

Тому, 29 травня набув чинності закон № 591-ІХ, який, серед іншого, пролонгував кредитну пільгу, надану українцям ще на початку карантину: фізичні особи – позичальники були звільнені від штрафів і пені у випадку прострочення погашення споживчих кредитів. Пільга надавалася в період з 1 березня на два місяці, а зараз вона подовжена до кінця того місяця, в

якому відбудеться скасування карантину. Банкіри стверджують, що з початку карантину лише незначна частка клієнтів звернулася з проханням надати їм формалізовані «кредитні канікули» [1].

Кредитні канікули – це тимчасова перерва в розрахунках клієнта з банком на період карантину. Проте це жодним чином не означає прощення чи списання позики. Тому якщо клієнт відчуває, що через падіння доходів «не тягне» більше кредит, варто контактувати з банком і пропонувати реструктуризацію. Фізично відвідувати відділення не доречно, більшість питань легко вирішити за допомогою телефонної розмови з менеджером чи оператором гарячої лінії, чат-ботів й електронної пошти. Нинішня банківська практика зводиться до такого: кредитні канікули можуть отримати ті позичальники, які частково або повністю втратили дохід через карантинні обмеження; ініціювати кредитні канікули можуть фінансові установи й самі позичальники; для населення, ФОПів і малого бізнесу банки розробляють стандартні пропозиції, а для середнього та великого бізнесу – індивідуальні пакети канікул; канікули можуть отримати лише ті клієнти, які до березня 2020 року не порушували прописаний графік платежів. Зараз банки пропонують переважно відстрочку сплати тіла кредиту. Тобто клієнти основний борг у цей час не погашають, а от відсотки платять. Законодавчо заборонено стягувати будь-яких штрафи чи інші санкції за договором про споживчий кредит. Також заборонено збільшувати процентну ставку за користування таким кредитом і збільшувати чи вимагати нові комісійні платежі. Тобто якщо фіксована ефективна ставка записана в договорі на рівні 24% річних, то вона й повинна такою залишатися. Єдиний виняток, якщо у вас програма з самого початку прив'язана до плаваючої ставки проценту. Цілком законно банк може відмовитися й не давати кредитні канікули. Адже банки діють на власний розсуд, а НБУ лише заохотив їх і надав рекомендації щодо кредитних канікул. Але це вигідно й самим банкам, і клієнтам [2].

Падіння доходів українців впливає не тільки на їхню здатність повертати вже взяті кредити, але й на спроможність брати нові кредити. В Укргазбанку стверджують, що карантинні обмеження призвели до несуттєвого збільшення неплатежів за споживчими кредитами. Інструменти короткострокової реструктуризації, зокрема й дистанційні, спрямовані саме на те, щоб допомогти позичальникам впоратись з тимчасовими труднощами. Наразі ще зарано надавати остаточну оцінку впливу запроваджених обмежень. Відслідковується якість споживчих кредитів та відповідно до динаміки платіжної дисципліни позичальників готуються відповідні рішення щодо відновлення платежів. Директор з розвитку бізнесу Банку Кредит Дніпро Денис Міхов стверджує, що впровадження карантинних обмежень все ж таки негативно позначилося на ринку роздрібного кредитування: динаміка та якість портфелів погіршилися внаслідок зниження рівня доходів і платоспроможності позичальників. Обсяги видач нових кредитів впали в порівнянні з докарантинним періодом, тому що банки під час видачі кредитів враховують поточний стан платоспроможності клієнтів, а підвищені ризики неповернень впливають на більш жорсткий відбір клієнтів. З іншого боку, частину заощаджень населення забирає з банків і витрачає на повсякденні потреби, що призводить до звуження ресурсної бази для кредитування [1].

В таких умовах банки змушені переглянути свої кредитні стратегії в більш консервативний бік, з акцентом на утримання прийняттого рівня якості портфелів, щоб після завершення карантину відновити обсяги видачі кредитів на рівні не меншому, ніж до впровадження карантинних обмежень.

Література:

1. Кисляк Р. Карантин вдарив по споживчому кредитуванню. Financial Club. 01 червня 2020. URL: <https://finclub.net/ua/analytics/karantyn-vdaryv-po-spozhyvchomu-kredytuvanniu.html>

2. Лесишин І. У мене кредит: що з ним робити під час карантину. Thevillage. 15 квітня 2020. URL: <https://www.thevillage.com.ua/village/business/finance/296317-scho-bude-z-kreditami-ta-ipotekami>

3. Національний банк України: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua>

УДК 336.221.26

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАТИ ЗА ЗЕМЛЮ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

*М. Конончук,
здобувач освіти 2 курсу, ГЗ-21 групи
спеціальності «Геодезія і землеустрій»
Науковий керівник: Я. Стахів, старший викладач
НУВГП*

Відповідно до статті 206 Земельного кодексу України використання землі є платним.

Плата за землю – це місцевий податок у складі податку на нерухоме майно, яка є обов’язковою і запроваджується сільськими, селищними, міськими радами та радами об’єднаних територіальних громад та в повному обсязі зараховується до відповідних місцевих бюджетів.

Органи місцевого самоврядування не залишаються осторонь процесів боротьби із поширенням коронавірусної хвороби та максимально намагаються захистити її жителів.

Всесвітня організація охорони здоров’я визнала коронавірусну інфекцію COVID-19 пандемією. Кабінетом Міністрів України запроваджено карантинні заходи з метою протидії поширенню захворюванню. Зазначені заходи спрямовані на призупинення діяльності або обмеження діяльності деяких суб’єктів господарювання.

Так виникла нагальна гостра необхідність з боку держави у підтримці платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби.

Саме тому Законом України від 2 квітня 2020 року № 540 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби», зокрема внесені зміни до порядку нарахування та сплати земельного податку та орендної плати за землю[1].

Пунктом 1 розділу 1 Закону внесено зміни до Підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України та доповнено його пунктом 52-4 наступного змісту: Не нараховується та не сплачується за період з 1 березня по 30 березня 2020 року плата за землю (земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності) за земельні ділянки, що перебувають у власності або користуванні, у тому числі на умовах оренди, фізичних або юридичних осіб, та використовуються ними в господарській діяльності [2].

Отже, якщо у березні чи квітні 2020 року платниками плати за землю було подано уточнюючу податкову декларацію щодо зменшення податкового зобов'язання зі сплати земельного податку чи орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності за квітень 2020 року із причин, які не пов'язані із самостійним виявленням помилок, що містяться у раніше поданій ними податковій декларації, такі платники зобов'язані були подати не пізніше 30 квітня 2020 року уточнюючу податкову декларацію з плати за землю на 2020 рік, в якій відображали зміни податкового зобов'язання за податкові періоди березень та квітень 2020 року відповідно до нових положень.

При цьому у разі подання таких податкових декларацій з підстав, визначених новою нормою Закону № 540, до таких платників податків не застосовуються санкції, визначені статтею 50 Податкового кодексу України та штрафні санкції згідно вимог п. 120.2 ст. 120 Податкового кодексу України, за внесення змін до податкової звітності в частині

збільшення податкових зобов'язань з плати за землю за податковий період квітень 2020 року[3].

Одночасно платники плати за землю (земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності) мали сплатити податкове зобов'язання за квітень 2020 року у повному обсязі за місцезнаходженням земельної ділянки у строк до 30 червня 2020 року без нарахування пені та штрафних санкцій.

Література:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019): Закон України від 30.03.2020 р. № 540-IX. Дата оновлення: 24.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text> (дата звернення: 01.12.2020).
2. Податковий кодекс України: Закон України № 2755 від 02.12.2010. Дата оновлення: 07.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>(дата звернення: 01.12.2020).
3. Вісник державної фіскальної служби України від 18.04.2020 №15 (1063)<http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100017540-covid-19-plata-za-zemlyu-pid-chas-karantinu>(дата звернення: 01.12.2020).

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ КРАЇН ЄС

*К. Костюк
здобувачка освіти 3 курсу, групи ФБС-7
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування».
Науковий керівник: Л. Самсон, викладачка
ДВНЗ «Рівненський коледж економіки та бізнесу»*

Актуальність даної теми полягає в тому що ефективний розвиток національної економіки залежить від результатів управління нею. Одним із чинників, що впливають на якість державного управління, є розроблення необхідних методів управління державними борговими зобов'язаннями України, які з року в рік зростають. Використання досвіду європейських

країн, які стикалися з проблемою надмірного боргового навантаження, дасть можливість визначити ключові складові стабілізації економіки та створити на цих засадах комплекс методів раціонального та ефективного управління державним боргом в Україні. Темі державного боргу присвячена велика кількість наукових публікацій.

Значну увагу дослідженню питань, пов'язаних з управлінням державними борговими зобов'язаннями та їх наслідками, приділяли: Р. Барро, Ю. Неймет, Е. Елтон, А. Лернер, Р. Масгрейв, Дж. М. Кейнс, Р. Е. Самуельсон, Ф. Модільяні, Дж Стігліц та ін. Проблематиці ефективного управління державним боргом країни присвячені роботи вітчизняних учених: О. С. Власюка, Я. Б. Базилюк, С. Л. Лондара, В. Й. Башка, Т. П. Богдана, Г. В. Кучер.

Однак, попри численні дослідження, не всі аспекти цієї актуальної теми є з'ясованими та достатньо обґрунтованими. Державний борг постає важливим елементом ринкової економіки і залежно від системи формування запозичень його поділяють на внутрішній і зовнішній. В українській економіці державний борг тісно пов'язаний із економічною безпекою держави, адже спричиняє не лише фінансові, а й соціально-політичні проблеми. Боргові зобов'язання держави можуть бути корисними у період стійкого економічного зростання, коли політика запозичень спрямована на досягнення інвестиційних цілей. І, навпаки, значний розмір державного боргу призводить до економічного спаду, оскільки дефіцит бюджету істотно погіршує стан державних фінансів і підвищує ризик боргової кризи.

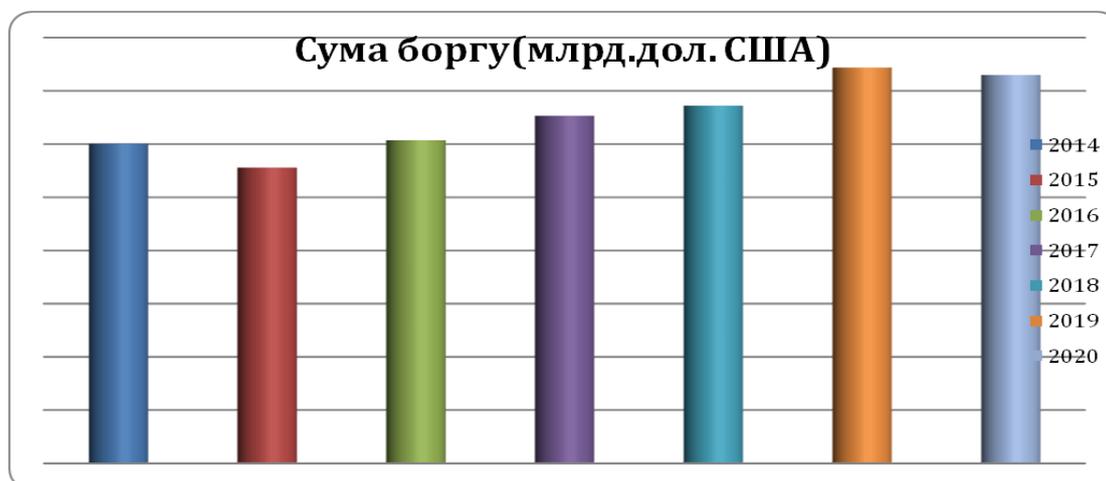
Метою запозичень є розв'язання короткострокових економічних проблем, а саме – покриття бюджетного дефіциту або витрат на функціонування економіки (оскільки отримані позики не скеровуються на модернізацію промисловості й відповідно не сприяють економічному зростанню). В Україні політика запозичень (особливо зовнішніх)

характеризується безсистемністю та нечітким визначенням цілей, що призводить до низької ефективності залучення та використання коштів, отриманих від зовнішніх кредиторів.

Розглянемо державний борг України на протязі 2014-2020рр.(табл.1)

Боргове навантаження	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020(на 31.09.20.)
Зовнішній борг	30,822.53	34,409.86	36,048.34	38,490.11	39,706.63	39,342.49	41,953.36
Внутрішній борг	29,235.63	21,166.13	24,664.38	26,842.68	27,487.78	35,020.18	31,034.85
Всього	60,058.16	55,575.99	60,712.72	65,332.79	67,194.41	74,362.67	72,988.20

Діаграма до табл. 1

Отже, з даної діаграми видно, що найбільша сума боргу була у 2019р.,що становила 74362,67 млрд.дол.США. Найменше у 2015р.,що становить 55575,99 млрд.дол.США. На збільшення боргу впливає багато чинників, найбільше це - зменшення надходжень до державного бюджету і збільшення суми видатків з бюджету, а також вибори в країні, невикплата боргу за минулий рік і велика сума дефіциту у бюджеті, що потребує погашення.

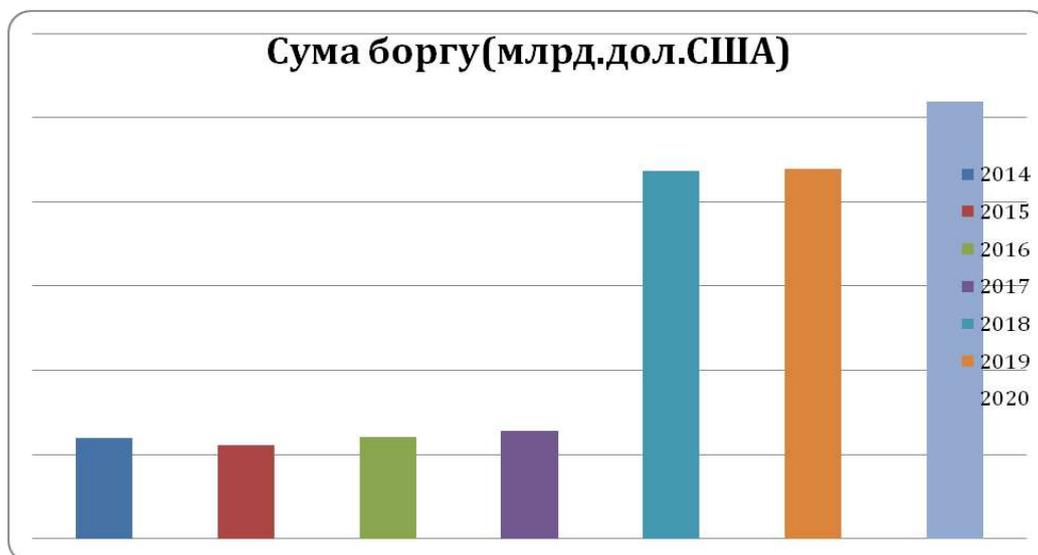
Порівняємо борг України з іншими країнами, що входять до складу ЄС.

Державний борг США (млрд.дол.США) табл. 2

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ»

Боргове навантаження	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020(2 кв.)
Всього	60,06	55,6	60,71	64,04	219	220	260

Діаграма до табл. 2

Державний борг Швейцарії (млрд.дол.США) табл.3

Боргове навантаження	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020(2 кв.)
Всього	43,1	43,0	41,9	42,7	41,0	42,1	41

Отже, у порівнянні з країнами ЄС Україна має найбільшу суму боргового навантаження. Щоб зменшити її потрібно запозичити досвід у більш успішних країн з даного питання.

Розглянемо міжнародний досвід трансформації боргової політики країн ЄС – нових членах ЄС, як такий, що дозволив їм загалом успішно протистояти кризовим явищам.

Забезпечення стійкого зростання та конкурентоспроможності національної економіки як стратегічного напрямку реалізації державної політики України вимагає системного та ефективного реформування, насамперед, сфери управління державним боргом, зокрема, як одного із ключових чинників стабільності державних фінансів та забезпечення соціального-економічного розвитку.

З огляду на обраний нашою державою євро інтеграційний курс та підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, актуалізуються питання адаптації передового міжнародного досвіду державної боргової політики, що передбачає як зміну підходів до її формування, так і досягнення показників, близьких до європейських параметрів (зокрема, вимог Пакту стабільності та зростання). [2. с. 270-275.]

У 2012 р. ЄС, Європейський центральний банк та МВФ розробили сприятливі для Греції заходи стосовно реструктуризації комерційного боргу перед приватними кредиторами в 152 млрд євро шляхом обміну на цінні папери з довшими строками обігу та зменшеними відсотковими ставками з одночасним списанням понад половини номінального обсягу боргу.

Стрімко нарощувати заборгованість після 2008 року почала Іспанія, основними кредиторами якої є Франція та Німеччина. Реформування бюджетної системи країни спрямоване на жорстку економію коштів бюджету та посилення контролю за використанням запозичених коштів. Основні урядові заходи з подолання боргової кризи передбачали проведення приватизації (основні галузі, що в першу чергу підлягають приватизації - енергетика, транспорт, телекомунікації) та лібералізації ринку.

Боргова політика Бельгії, зосереджена на досягненні фінансової стійкості у середньостроковій перспективі, моніторингу ризиків у фінансовому секторі, збільшенні зайнятості та економічному зростанні. Основна причина погіршення стану державного боргу Бельгії у період 2008-2009 років полягала у наданні фінансової допомоги з державного бюджету фінансовим установам, що постраждали від світової економічної кризи. Стабілізації ситуації на борговому ринку вдалося досягти за рахунок своєчасних урядових заходів щодо посилення контролю за витрачанням коштів. Загальну ситуацію з державним боргом Бельгії можна характеризувати як небезпечну, що потребує лише заходів коригування для стабілізації боргового навантаження. До сильних сторін економіки цієї країни, що можуть сприяти полегшенню боргового тягаря, можна зарахувати: незначний дефіцит державного бюджету, позитивне сальдо платіжного балансу. Основною проблемою боргової практики Бельгії є накопичення державного боргу перед іноземними інвесторами, що вимагає впровадження схем реструктуризації по заміні зовнішнього державного боргу на внутрішній.[1. с.247-253.]

З 2015 року Угорщина наслідуює наступні три принципи управління боргом:

- 1) скорочення показників державного боргу;
- 2) зниження частки зовнішнього боргу;
- 3) збільшення роздрібного сегмента державного ринку цінних паперів. Привертає увагу такий підхід управління зовнішнім боргом, за якого законодавчо не лімітується обсяг заборгованості, проте лімітується темп його зростання щодо попереднього року. Схожий досвід у своїй практиці застосовують Великобританія, Франція та Німеччина. До прикладу, у Німеччині різниця між обсягом випущених і сумою погашених за рік позик не має перевищувати обсяг капітальних асигнувань, що здійснюються за рахунок коштів федерального бюджету . А такі країни, як

Греція, Італія, Франція та Іспанія здійснюють політику управління державним боргом шляхом реалізації пенсійної реформи через збільшення пенсійного віку. Варто зауважити, що фахівці Світового банку значну увагу приділяють таким заходам вдосконалення систем управління боргом, як: покращення обліку боргу; продукування консолідованої боргової звітності; забезпечення надійності баз даних щодо заборгованості шляхом впровадження новітніх ІТ-систем ; зв'язок боргової звітності (статистики) із загальною системою управління державними фінансами. Також важливою, з позицій Світового Банку, є розробка Стратегії управління боргом, тобто короткого і лаконічного документа, який виразно пояснює всі аспекти управління боргом в довгостроковій перспективі. Під час складання такого документа фахівці Світового Банку радять пам'ятати про аудиторію, тобто про законодавчу владу, громадськість, учасників ринку тощо, і включати до стратегічного документа такі компоненти, як цілі та керівні принципи стратегії управління державним боргом, вартість та ризик наявного боргового портфеля, навколишнє середовище для управління боргом.

Отже, чимало країн як розвинутих, так і тих, що розвиваються, мають зовнішній державний борг. Наявність боргу не можна вважати показником фінансової неспроможності країни, адже деякі країни виступають одночасно як позичальниками, так і кредиторами. Однак, важливим є співвідношення між зовнішнім боргом і ВВП країни. У практиці різних країн з управління державним боргом сформувались різні цілі, засоби та моделі (урядова, банківська та агентська) управління, які стали невіддільним елементом макроекономічної політики країни. Хоча Україна не вважається світовим лідером із зовнішнього державного боргу, проте її заборгованість є значною і такою, що має тенденцію до зростання. Тому залишаються актуальними питання щодо ефективного управління зовнішньою державною заборгованістю, адже таке управління передбачає

розв'язання проблеми зниження боргового навантаження та ризику невиконання боргових зобов'язань держави з використанням різних методів та моделей, насамперед, через зміну політики щодо внутрішнього запозичення фінансових ресурсів, удосконалення законодавчого забезпечення регулювання витрат з обслуговування і погашення зовнішнього боргу урядом, впровадження по можливості агентської моделі управління державним зовнішнім боргом.[З.с. 66-73]

Література:

- 1.Губар В. Основні засади управління державним зовнішнім боргом, сформовані міжнародною практикою / В. Губар // Вісн. Нац. Академії держ. Управління при Президентові України. – 2004. - №3.- С.247-253.
- 2.Печенюк , Н. М. Напрями оптимізації управління зовнішнім державним боргом України шляхом використання зарубіжного досвіду / Н. М. Печенюк // Актуальні проблеми економіки. - 2012. - N 6. - С. 270-275.
- 3.Фурман І. В. Стан зовнішньої заборгованості України перед міжнародними кредиторами: оцінка та напрями врегулювання // Фінансовий простір. 2013. № 2. С. 66-73.

ДИСТАНЦІАЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ – ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

*Т. Лисюк,
викладач вищої категорії,
С. Лейко,
викладач вищої категорії.*

*Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж геодезії та
землеустрою Поліського національного університету»*

Виокремлення в системі банківських послуг модернізованих інноваційних форм обслуговування змушує банки переглядати і вдосконалювати підходи до визначення та впровадження нових конкурентних переваг.

Актуальним стає питання пошуку новітніх прогресивних форм співробітництва суб'єктів ринку банківських послуг, яке відтворюватиметься передусім в усвідомленій обчислюваній взаємній для

обох сторін вигоді, зважаючи на визначальну відмінність їх початкової мети.

Конкуренція як процес здобуття конкурентних переваг за рахунок оптимального поєднання чинників ендогенного та екзогенного впливу постійно досліджується, а підходи до тлумачення цього явища трансформуються та набувають нових напрямів з перебігом змін у соціально економічних проявах суспільства та в умовах пандемії, коли фахівці переходять на дистанційну форму роботи.

Слід розрізняти банківську конкуренцію та конкуренцію на ринку банківських послуг. Конкуренція на ринку банківських послуг - являє собою суперництво банків та інших фінансових посередників, під час якого вони прагнуть забезпечити собі найпривабливіші умови функціонування. Тоді як банківська конкуренція - це процес суперництва банків із метою розширення ринкового сегмента й забезпечення результативності бізнесу. Класичні методи конкурентної боротьби в умовах насиченості банківського ринку ідентичними за функціональною формою установами призводять до зниження результативності з позицій головної мети діяльності - отримання та збільшення прибутку.

Комбінація методів нарощування клієнтської бази, підвищення її прибутковості, зменшення операційних витрат як сукупності цільових інструментів здобуття конкурентних переваг нині вже не може досягатися лише за рахунок традиційних механізмів маніпулювання показниками ціноутворення. Прагматизм сучасних економічних суб'єктів проявляється у прагненні до прозорих та відчутних результатів кожного акту співпраці, які можна чітко виміряти.

Дистанційне банківське обслуговування як модернізована форма співробітництва суб'єктів ринку зумовлює специфічні аспекти щодо політики створення та просування продуктів, інфраструктури забезпечення і побудови взаємовідносин із клієнтами та конкурентами. Незалежно від

стратегічної мети установи - чи то консервативна стабільність, чи агресивна концепція розвитку - банки функціонують у системі множинних факторів зовнішнього та внутрішнього впливу, що зумовлюють зміну позиції щодо інших суб'єктів.

Урівноваження та цільове переміщення ринкової позиції через управління конкурентними перевагами є одним із нагальних завдань банків в умовах загострення дестабілізаційних факторів кризи та спаду економічної активності.

У сучасних умовах банківська конкуренція розглядається як її зміст переважно на основі концепції поведінки, тобто як суперництво економічних суб'єктів. Саме ж поняття банківської конкуренції є досить умовним, оскільки на ринку банківських послуг діють не лише банки, а й інші фінансові посередники. Щодо традиційних банківських послуг, то кредитні й депозитні послуги надають також і кредитні спілки, а нетрадиційні банківські послуги - лізингові, факторингові, трастові, клірингові та інші - надають також різні фінансові посередники.

Суб'єктом конкуренції на ринку банківських послуг може бути будь-який економічний суб'єкт, що надає споживачам банківські послуги. У результаті використання конкурентних переваг формується конкурентна позиція банку, під якою науковці часто розуміють положення банку на ринку порівняно з положенням конкурентів [2].

Оптимальне функціонування ринку банківських послуг у сучасних умовах забезпечується достатньо складною інфраструктурою. Оскільки діяльність банківських інституцій розглядається науковцями в контексті макро- та мікроаналізу, отримуємо повну картину витоків і наслідків функціонування банку - від внутрішніх бізнес-процесів до конкретних завдань, на виконання яких вони спрямовані. Налагодження процесів в установі складається із системи заходів внутрішньої інфраструктури, узгодженість та вмотивованість яких є запорукою досягнення визначеного

результату в середовищі ринку - тобто за межами зони планування та впровадження цих заходів.

Інфраструктура ринку банківських послуг складається із сукупності елементів, які забезпечують урівноваженість взаємозв'язків учасників ринку та оптимізують їх взаємодію. Інфраструктура ринку банківських послуг у сучасних умовах включає комунікації, розрахункову мережу, системи страхування депозитів, системи інкасаторського та охоронного обслуговування банків, систему інформаційного забезпечення, рейтингові агенції, систему підготовки кадрів для ринку банківських послуг.

Із розвитком телекомунікацій, мережі Інтернет тощо зростає роль систем дистанційного обслуговування клієнтів.

Дистанційне банківське обслуговування є альтернативною формою віддаленої взаємодії банку з клієнтами, в межах якої продукти банку просуваються та обслуговуються дистанційними каналами, як то Інтернет і телефонія.

Дистанційне обслуговування як новітня форма банкінгу породило специфічні внутрішні процеси в установі та зумовило нові тренди зовнішньої інфраструктури. Високий ступінь технологізації процесів, що лежить в основі дистанційного банкінгу, і є тим джерелом, навколо якого формуються переваги сучасного банку.

В умовах динамічного зовнішнього середовища конкурентною перевагою є швидкість реагування на ринкові потреби. Зміни платіжних систем, банківських технологій, потреб споживачів вимагають постійного вдосконалення обслуговування клієнтів. Оскільки банки мають різну швидкість реагування на ринкові потреби, деякі з них втрачають свої конкурентні позиції і витісняються з ринку більш динамічними конкурентами. Важливий засіб конкурентної боротьби на ринку банківських послуг - конкурентні переваги, які є концентрованим проявом

переваг банку над конкурентами у фінансовій і маркетингових сферах, банківських технологіях і організації діяльності.

Оскільки дистанційне обслуговування проявляється у масштабуванні продуктової пропозиції щодо географії присутності установи, то концепція Р.Фатхутдінова має деяким чином спотворений зміст в контексті оцінки переваг напряду. Конкурентні переваги дистанційного банкінгу оцінюються через абстраговані від регіонального фактору показники, які демонструють загальний тренд у динаміці. Розглянемо основні причини появи конкурентних переваг на ринку банківських послуг. Конкурентні переваги можуть бути результатом низької собівартості фінансових послуг, звичайно, без суттєвого зниження їхньої якості.

Конкурентні переваги проявляються в індивідуальному підході до споживачів та високій ступені диференціації послуг, тобто у їх відмінності від послуг конкурентів. Ринковий сегмент, який обіймає банк, також може бути конкурентною перевагою. І чим він більший, тим суттєвіші переваги щодо конкурентів. Адже значний ринковий сегмент дає змогу банку впливати на кон'юнктуру ринку, використовувати ефект масштабу для зниження собівартості послуг тощо. Великий ринковий сегмент формує лояльне сприйняття банку клієнтами та створює позитивний імідж. А імідж банку, його рейтинг також є суттєвою конкурентною перевагою на ринку банківських послуг.

Конкурентоспроможність банку визначають за допомогою кількісних та якісних параметрів його діяльності на ринку банківських послуг. Часто за методологічну основу такого аналізу беруть теорію конкурентних переваг М.Портера [6, с. 225, 279, 289].

Роль індикаторів конкурентоспроможності банку відіграє поєднання поточних результатів конкурентної активності та його можливості щодо довгострокового створення вартості. Такі індикатори, на думку

Ю.О.Заруби, об'єднуються у три групи: ринкові, операційні та фінансові [7].

Утім завдання поточного моніторингу та управління індикаторами конкурентної активності потребують їх деталізації та структурування (див. таблицю).

Таблиця 1

Показники конкурентоспроможності банку

Група показників	Показники конкурентоспроможності банку
Ринкові	Абсолютна й відносна частка ринку Клієнтська база Доступність послуг (мережа філій, відділень тощо) та рівень обслуговування Якісні (асортимент, властивості) й цінові характеристики послуг Комерційні зв'язки та партнерські відносини Імідж і рейтинг банку Організаційно-функціональні характеристики банку Технологічна оснащеність та інфраструктура Масштаби діяльності (обсяг операцій та реалізації послуг)
Операційні	Система стратегічного управління та бізнес-планування Система управління ризиками та ліквідністю Система внутрішнього контролю та аудиту Банківські інновації Адекватність і структура капіталу Рейтинг та курсова вартість цінних паперів банку Обсяг і структура ресурсів банку, їх вартість та часові параметри
Фінансові	Ризик і прибутковість активів і пасивів Обсяг загальних і спеціальних резервів Рівень ліквідності Прибуток і рентабельність

У короткостроковому періоді підвищення конкурентоспроможності банку часто пов'язане або з ціновою політикою, або з рекламною, тобто маркетинговою діяльністю. У довгостроковому плані забезпечення стратегічної конкурентоспроможності банку має базуватися на забезпеченні капіталізації та збалансованого зростання ресурсної бази банку, розвитку регіональної мережі й комунікацій, запровадженні інновацій, управлінні розвитком персоналу тощо. У сучасних умовах для поліпшення конкурентної позиції банки застосовують реорганізацію у

різних формах. Однією з них є саме дистанційний банкінг як альтернатива розгалуженості мережі, що забезпечує комунікацію з широким покриттям за рахунок віртуалізації послуг.

Отже, скорочення мережі та економія на операційних витратах нині часто компенсується впровадженням систем дистанційного обслуговування.

В уяві клієнта перевагою вважається сукупне відчуття задоволення від отриманої послуги. Банківські послуги є кінцевим результатом ринкової діяльності банків. У процесі надання послуг клієнтам між ними та банками виникають певні відносини. Тому ринок банківських послуг - це законодавчо зумовлена система взаємовідносин між його суб'єктами, що виникають у процесі надання банківських послуг.

Розглядаючи системність дистанційного банкінгу з посиланням на його, з одного боку, технологічні ознаки, а з другого - масштабний та мультиплікаційний ринковий вплив, можемо стверджувати, що елементи системи дистанційного обслуговування прямо впливають на формування конкурентної позиції банку. Це, передусім, зумовлено тим, що дистанціалізація послуг створює підстави для збільшення прибутку за рахунок здешевлення самої послуги, а також формує прогресивний імідж банку за допомогою інноваційної політики. Прогресивність технології дистанційного банкінгу полягає в тому, що вона концентрує основні переваги, якими банк одночасно вирішує цілу низку операційних та стратегічних завдань.

Література:

1. Тараненко І.В. Системний характер формування інноваційної конкурентоспроможності: глобалізаційний контекст. Вісник Донецького національного університету. Сер. В. Економіка і право. - Вип. 2. Том 2. - 2010. - С 422—430.
2. Скулкова В.В., Зотов В.В. Инновации на региональном рынке банковских услуг в условиях информационно-коммуникативной среды// Проблемы развития инновационно-креативной экономики: Сб. докладов

научно-практической конференции 29 марта - 09 апреля 2010 г. - М.: Креативная экономика, 2010. -С. 241-245.

3. Вовчак О., Халло В. Сутність та особливості банківської конкуренції / Світ фінансів. - 2008, грудень. - № 4 (17). - С 86-92.

4. Ламбен, Ж.-Ж. Менеджмент, ориентированный на рынок. Стратегический и операционный маркетинг / Ж.-Ж. Ламбен. - СПб.: Питер, 2007. - 800 с.

5. Азоев Г.Л., Челенков А.П. Конкурентные преимущества фирмы. М.: ОАО Типография "Новости", 2000. - 256 с.

6. Портер М. Конкурентная стратегия. Методика анализа отраслей и конкурентов. - М.: Альпина, 2005. - 454 с.

7. Заруба Ю.О. Конкурентоспроможність комерційного банку // Фінанси України. -2001. -№ 2. -С. 119-124.

8. Фатхутдинов Р.А. Стратегический маркетинг. — СПб.: Питер, 2003. — 347 с.

УДК 336.14

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТІВ ОТГ

*В. Лупак,
здобувач освіти 4 курсу, 41-Ю групи
спеціальності «Право»
Науковий керівник: Т. Купчишина, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Фінансове забезпечення розвитку регіонів є одним з найвагоміших інструментів державної регіональної політики. Можливості його застосування перебувають у прямій залежності від наявності коштів, що виділяються на розвиток територій, а ефективність застосування – від здатності регіонів ці кошти використати.

Децентралізацію справедливо називають однією з найуспішніших реформ в Україні за період з 2014 року. Основою успіху стали чіткість намірів, проголошених владою, та зацікавленість з боку громад в отриманні більших повноважень, ресурсів та спроможності реалізовувати власні ініціативи самоврядного розвитку. Зміна системи управління

територіями, децентралізація у сферах медицини, освіти демонструють значні темпи та головне – реальні позитивні зрушення.

Місцеві бюджети є системоутворювальним складником фінансової системи держави. Саме через місцеві бюджети держава активно проводить соціальну політику. На основі коштів місцевих органів, сконцентрованих у місцевих бюджетах, здійснюють фінансування до 70% видатків соціальної сфери [3, с. 43].

Говорячи про місцеві бюджети, ми маємо на увазі й бюджети ОТГ. Узагальнено можна сказати, що об'єднані територіальні громади (ОТГ) – це адміністративно-територіальні одиниці в Україні, які утворилися згідно з Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 р. Їх кількість постійно зростає, станом на 12 червня 2020 року відповідно до закону № 562-IX уряд визначив адміністративні центри і території територіальних громад. Усього було затверджено 1470 громад. У процесі децентралізації, всі ці об'єднання перейшли на нові прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом. І на сьогодні вони мають можливість отримувати базову дотацію, або сплачувати реверсну дотацію, також мають право на отримання освітньої та медичної субвенції. Визначення суми базової дотації відбувається згідно зі ст. 99 Бюджетного кодексу України, відповідно до якої основними параметрами при розрахунку є чисельність населення, надходження податку на доходи фізичних осіб (60%), за останній звітний період та індекс податкоспроможності відповідного бюджету [1].

За 2018-2020 рр. кількість ОТГ в Україні постійно зростає, що зумовлює укрупнення дрібних адміністративно-територіальних одиниць і покращує їх фінансове забезпечення для реалізації повноважень. Більша частка таких видатків забезпечується за рахунок цільових субвенцій і базової дотації. Проте місцеві органи ОТГ, згідно із процесом бюджетної децентралізації, одержали більші повноваження щодо розподілу власних

коштів бюджету ОТГ між потребами благоустрою території громади, технічного забезпечення комунальних підприємств, ремонту та реконструкції бюджетних установ, придбання обладнання, меблів освітнім і медичним закладам.

Розглядаючи особливості формування фінансових ресурсів ОТГ, варто вказати, що це відбувається шляхом зарахування до бюджетів цих громад доходів у вигляді обов'язкових загальнодержавних і місцевих податків, які складають на сьогодні, на жаль, найбільшу питому вагу у власних доходах бюджетів ОТГ, незначну частку складають неподаткові доходи та доходи від операцій із капіталом, а також вагому частку трансферти.

Формування власних доходів бюджетів ОТГ здійснюється за рахунок таких джерел: податок на доходи фізичних осіб (60%); акцизний податок; плата за землю; єдиний податок; податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та інші.

Також серед джерел формування фінансових ресурсів ОТГ є кошти, залучені у вигляді державної підтримки на розвиток громад і розбудову інфраструктури (тут наявні також кошти, залученні від ЄС), залученні кошти Державного фонду регіонального розвитку під реалізацію інвестиційних проектів, залучені інвестиційні ресурси як із зарубіжних грантових фондів, так і з вітчизняних [2, с. 35].

З початку фінансової децентралізації власні доходи місцевих бюджетів стрімко зростають: якщо у 2014 році їх обсяг становив 68,6 млрд. грн., то в 2019 році – 275 млрд. грн. (в 4 рази більше) (рис. 1.).

Такі результати стали можливими завдяки розширенню повноважень і підвищенню зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, реалізації заходів щодо залучення резервів їх наповнення та підвищення ефективності адміністрування податків і зборів.

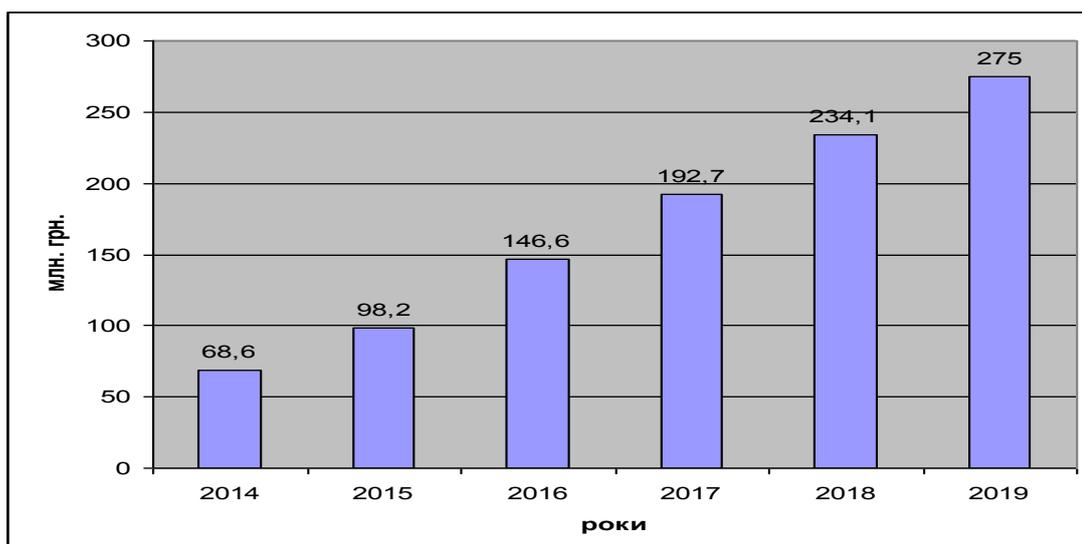

Рис. 1. Динаміка власних доходів загального фонду місцевих бюджетів за період 2014-2019 років [1]

Як наслідок, усі ці зміни підвищили зацікавленість органів місцевого самоврядування збільшувати надходження до місцевих бюджетів, застосовувати заходи з пошуку резервів їх наповнення, а також підвищувати ефективність адміністрування як загальнодержавних так і місцевих податків і зборів.

Використання коштів бюджетів ОТГ позначається у їх видатках, які вони здійснюють у кількох напрямках, більшість із них делегуються для ОТГ державою [3, с. 17-25]: освіта; охорона здоров'я; соціальний захист і соціальне забезпечення; культура та мистецтво; фізична культура і спорт; органи місцевого самоврядування; транспорт і дорожнє господарство.

Висновки. Отже, завдяки фінансовій децентралізації, ОТГ збільшують надходження до місцевих бюджетів та переходять до прямих відносин із Державним бюджетом. Крім розширеного арсеналу податкових надходжень, ОТГ отримують передбачені законодавством державні трансфери для виконання своїх повноважень, насамперед щодо забезпечення громадян доступними та якісними базовими послугами. У свою чергу, розширені інституційні та фінансові можливості ОТГ стимулюють стратегування спроможних територіальних громад відповідно

до Державної стратегії регіонального розвитку-2020 та регіональних стратегій. ОТГ отримали розширені можливості для ініціювання та участі у формуванні стратегій розвитку та їх втілення шляхом реалізації програм і проектів місцевого розвитку. Відтак серед основних досягнень реформи децентралізації – підвищення спроможності територіальних громад до розвитку та забезпечення мешканців якісними та доступними послугами

Література:

1. Виконання доходів місцевих бюджетів. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Довідка_викон_МБ_2019_рік_.pdf
2. Дем'янчук О. І., Сипата М. В. Особливості формування та використання коштів об'єднаних територіальних громад в Україні. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2017. № 7(35). С. 34-38с.
3. Особливості формування та виконання бюджету об'єднаних територіальних громад / Т. С. Овчаренко, А. Бочі, В. О. Поворозник. Київ : МЦПД, 2017. 136 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ДО ПОЛЬЩІ

*І.Максимчук
здовувач освіти 3 курсу, групи ФБС-7
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: Л.Самсон, викладач
ДВНЗ «Рівненський коледж економіки і бізнесу»*

Актуальність теми. В Україні тема трудової міграції уже традиційно займає чільні місця в політико-інформаційних, економічних та інших матеріалах ЗМІ. Останнім часом сучасні потоки українських трудових мігрантів набули небачених розмірів і цей процес продовжує набувати ще більших оборотів. Нажаль з кожним роком усе більше (близько мільйона) кваліфікованих працівників надають перевагу трудовій міграції, що спричинено збройним конфліктом, нестабільною політичною та тяжкою економічною ситуацією, які призвели до збільшення безробіття, зниження доходів і рівня життя.

Метою роботи є дослідження сучасних тенденцій трудової міграції в Україні й обґрунтування напрямків удосконалення державної політики щодо регулювання міграційних процесів.

На сьогоднішній день міграційні потоки в Україні складаються із міжнародних короткострокових і довгострокових трудових мігрантів та внутрішніх мігрантів [5].

За статистичними даними із загальної кількості безробітних 1,4 млн. осіб 80,3% раніше працювали, а інші 0,3 млн. осіб шукали роботу вперше не маючи досвіду роботи і до неї в основному належала молодь, яка була не працевлаштована після закінчення навчальних закладів. Зокрема, серед таких безробітних у 2018р. частка осіб віком 15-24 роки складала 77,7%, а у віці 25-29 років – 20,7% [7].

Низький рівень працевлаштування сучасної молоді підсилює її бажання виїхати за кордон. Так, наприклад, відповідно до даних дослідження, проведеного в рамках проекту MOM, для здійснення трудової діяльності за кордоном перебувають близько 68820 осіб. Проте різні методики дослідження та недосконалість системи отримання статистичної інформації в Україні спричиняє значні відхилення у інформаційних даних.

Результати дослідження MOM у 2018р. показують високий потенціал потоків трудової міграції в короткостроковій перспективі. Високий рівень потенційної трудової міграції пов'язаний з негативними економічними чинниками, низьким рівнем життя та нестабільною ситуацією на сході країни [5]. Іншою причиною є те, що більшість мігрантів за короткий проміжок часу заробляють достатню кількість грошей для відкриття власного бізнесу не тільки в Україні, але й за кордоном.

В Україні довгострокова міграція має циклічний вигляд. Проте за даними Державної служби зайнятості картина зовсім інша – найбільші

потоки трудових мігрантів до Кіпру, Польщі, Німеччини та Великої Британії.

У 2018 році ситуація трохи змінилася: серед довгострокових мігрантів відбулося збільшення привабливості Німеччини (збільшення трудових мігрантів більше ніж 3 тис. осіб) [5]. Найбільша кількість мігрантів в Україні припадає на західний регіон а менше – з північних та центральних районів [5]. Це пов'язано переважно з географічною близькістю до розвинутих країн та низьким розвитком промисловості, тому цей регіон найбільше всіх страждає від безробіття.

Найгостріше проблема трудової міграції постає серед молоді. Основна причина масового відтоку молоді – економічна криза в країні, яка не дає можливості повноцінно реалізуватися. Крім того, супутніми факторами можна вважати наявність тіньового ринку праці, відсутність соціальної безпеки та правосуддя в країні, низький рівень довіри до держави, а також кращі можливості для роботи за кордоном та інше [7].

За даними опитування кар'єрним порталом rabota.ua видно, що лише 42% українців працюють за спеціальністю, 15% працювали за спеціальністю, але змінили сферу діяльності через ряд причин (обрана професія не приносить достатнього прибутку, важко знайти роботу за спеціальністю, нелюбов до обраної професії, неможливість побудувати кар'єру та інше), 43% не зв'язані з обраною спеціальністю або взагалі не працюють. Серед тих, хто змінив спеціальність 55% повністю задоволені своїм вибором. Із всіх респондентів 65% бажають перекваліфікуватися (із яких 25% планують це зробити найближчим часом, бо робота не дозволяє досягнути бажаного рівня прибутку та працювати в комфортних умовах) [1].

Найбільше схильні до короткострокової міграції старші люди в той час як мігранти від 30-40 років беруть активну участь в довгостроковій міграції. За результатами досліджень переважають чоловіки у віковій групі

30-44 роки, у той час як жінки переважають у категорії 45-65 років. У молодшій віковій групі 18-29 років, кількість чоловіків та жінок відносно врівноважена [5].

Визначальною характеристикою українських трудових мігрантів є високий рівень освіти та професійного досвіду. Згідно до даних дослідження МОМ, 37% усіх трудових мігрантів отримали вищу освіту і 41% закінчили загальну середню школу або отримали спеціальну освіту [5]. Як відзначають аналітики, велика кількість освічених і професійно досвідчених людей (інженери, лікарі, фахівці сектору ІТ, вчителів, агрономів тощо), долучившись до міграції, сприяють, певною мірою, «витоку мізків» з країни. Цей процес супроводжується певною втратою кваліфікації, оскільки кваліфіковані мігранти займаються діяльністю нижчої їх кваліфікації [5].

Відповідно до дослідження МОМ «Дослідження з питань міграції та торгівлі людьми в Україні», проведеного в 2017 та 2019 році, виявлено, що частка людей, які готові працювати без офіційного працевлаштування знизилась з 17% до 11%. Також знизилась готовність людей погодитись принаймні на одну ризиковану пропозицію щодо роботи за кордоном, яка може призвести до потрапляння в ситуацію торгівлі людьми з 21% до 13%. До цієї групи ризику належать, в основному, чоловіки віком до 44 років, люди з середньою спеціальною освітою та населення з сіл. [3]

Для нелегального влаштування на роботу звичною ситуацією є ненормативний робочий день, недотримання техніки безпеки, виконання небезпечних для здоров'я робіт, пов'язаних з ризиком для життя та здоров'я, невчасна і неповна виплата заробітної платні. Мігрантам загрожує небезпека опинитися в принизливих умовах існування або стати жертвами торгівлі людьми. Медична допомога нелегальним мігрантам як правило надається нелегально. Мігранти, що повертаються, стикаються з

проблемою адаптації до українського суспільства, яке змінилося за період їх відсутності [2].

Підсумовуючи вище сказане, можна зробити висновок, що головною причиною трудової міграції є незадоволеність рівнем заробітної плати в Україні. Мінімальна заробітна плата у вітчизняній економіці є найменшою серед країн Європи та у 4 рази нижча ніж у Польщі [9].

Якщо основним мотивом роботи за кордоном є значно вища, ніж в Україні, заробітна плата, то головним результатом трудової міграції – зароблені за кордоном кошти. Вони мають також суттєве економічне значення забезпечуючи приплив валюти, підвищуючи споживчий попит, використовуючись як інвестиції.

За даними Мінфіну у 2018 році кількість грошових переказів з-за кордону становила 11111 млн. дол. США, що на 19% більше ніж минулого року 2017 року (рис.1.3). Таким чином, українські заробітчани залишаються найбільшими інвесторами і одними з головних постачальників валюти до країни. Якщо 10 років тому, у 2008 році, грошові перекази мігрантів становили 3,4% від ВВП країни, то у 2018 році цей показник був більшим у понад два рази - 8,3% [4].

Грошові перекази трудових мігрантів стали настільки значною частиною платіжного балансу України, що на початку цього року Національний банк навіть вдосконалив методику, за якою обчислює ці перекази. Тепер НБУ намагається брати до уваги не лише офіційні транзакції через банки та міжнародні платіжні системи, але й інформацію від центральних банків та фінансових органів інших країн, - так звану "дзеркальну статистику". Вона дозволяє враховувати перекази грошей неофіційними каналами.

Таким чином, основними причинами міграції української робочої сили є бажання до самореалізації, пошук кращого та спокійнішого життя, бажання професійного розвитку та реалізації, отримання більшої у рази

заробітної плати. Подальше збільшення трудової міграції може призвести до негативних наслідків.

Одним із привабливіших напрямків для трудової міграції є Польща, міграційний потік українців до якої був майже постійний. Починаючи з 2015 р. відбулося різке збільшення мігрантів. Наразі, через переповнення українськими працівниками польського ринку праці, польська влада зустрілася з проблемою, коли роботодавці задоволені співставленням якості виконуваної роботи зі сторони українців та розміром заробітної плати, тому вони не поспішають підіймати заробітну плату польським працівникам. І це виступає однією із причин, чому польські робітники все частіше мігрують у Німеччину та Велику Британію.

Якщо звернути увагу на польську статистичну інформацію щодо дозволів на працю, найбільшу кількість у відсотковому співвідношенні (51-60%) складають українці, як з інших країн цей відсоток не перевищує 7,9%. Для Польщі це добра нагода заповнити українцями спорознілі робочі місця у таких секторах, як сфера послуг, промисловість та сільське господарство. Крім того, починаючи з 2018 року відбувається стрімке зростання затребуваності українських робітників у таких видах діяльності як адміністрування та допоміжна діяльність (зростання на 22,6%), проживання та харчування (зростання на 9,7%), охорона здоров'я та соціальна допомога (зростання на 9%), та професіях та спеціальностей

таких як оператори машин та приладів (зростання на 19%), технік та персонал середнього рівня (зростання на 14%), службовці офісу (зростання на 13%) [4].

Українських трудових мігрантів можна розділити на дві категорії: короткострокові (від 3 місяців до року) та довгострокових (більше 2 років) До довгострокових трудових мігрантів можна віднести осіб, які вже не мають наміру повертатися в Україну: особи, які отримали карту поляка, студенти-мігранти, які влаштувалися на роботу. Короткострокові трудові мігранти складають більшість. В основному вони їдуть до Польщі з метою заробити кошти та згодом повернутися додому. Саме ця категорія мігрантів найбільше страждає від нелегального працевлаштування, бо між роботодавцем та працівником вкладається не трудова, а цивільно-правова угода, іноді, навіть угода вкладається і в усній формі. При такій угоді до соціальних фондів не сплачуються внески та не здійснюється контроль за дотриманням трудових прав з боку роботодавця.

Для збільшення офіційного працевлаштування трудових мігрантів з боку польського уряду була запропонована система «освідчень» (заяви роботодавців про намір доручити роботу іноземцю), яка значно спрощує українцям легалізувати своє становище [4].

Отже, велика кількість українських трудових мігрантів замість того щоб підіймати українську економіку, роблять свій внесок в польську економіку. Для України це означає, що загострюються не тільки демографічні та економічні проблеми, але й починається кадрова криза. Тому, для того щоб зберегти та повернути втрачені людські ресурси, українському уряду необхідно якнайшвидше приймати рішення щодо усунення причин та наслідків міграції.

Література:

1. Грошові перекази в Україну [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/transfer/>

2. Дорошенко Г. О. Міграція робочої сили як показник неефективності державного управління розвитком трудового потенціалу в Україні / Г. О. Дорошенко, І. М. Абрамова // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2017. – № 2. – С. 214-221. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2015_2_27http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_Briefing_Series/PB_01_migration_2017_ukr.pdf

3. Дослідження з питань міграції та торгівлі людьми в Україні, 2018 – Режим доступу до ресурсу: <http://www.iom.org.ua/>

4. Дослідження з питань міграції та торгівлі людьми: Україна, Молдова, Білорусь та Грузія, 2019 – Режим доступу до ресурсу: <http://www.iom.org.ua/>

5. Міграція як чинник розвитку в Україні [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.iom.org.ua/>.

6. Міграційна криза в Європі: пошуки шляхів розв'язання та наслідки для України [Електронний ресурс] / О. А. Малиновська // Стратегічні пріоритети. – 2018. – № 3. – С. 104–114. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2016_3_

7. Офіційний сайт статистики України [Електронний ресурс]. – <http://www.ukrstat.gov.ua/> 17. Міграційний профіль України 2017-2018 [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://dmsu.gov.ua/images/files/MP2018.pdf>.

8. Режим доступу: <https://thepoint.rabota.ua/65-ukraintsev-hoteli-byi-romenyat-professiyu/>.

9. Режим доступу : <http://www.info.studyinpoland.pl/>

УДК 336.027

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ НА ПЕРІОД КАРАНТИНУ

*Т. Слесар , к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
Л. Матвійчук, викладач-методист,
ВСП «РФК НУБіП України»*

Карантин та коронавірус спричинили масштабний злам в економіці, змусивши цілі бізнеси пристосуватися до нових, складніших реалій. Заходи, які здійснюються урядом для підтримки підприємців у період їх вимушеного карантину, покликані насамперед зберегти робочі місця, а надалі – стимулювати ділову активність та відновлення бізнесу.

10 грудня 2020 року набирали чинності три важливих закони для підтримки бізнесу під час карантину:

1. Закон України «Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-Co V-2» від 04 грудня 2020 року № 1071-IX (далі – Закон № 1071) [1];

2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо соціальної підтримки платників податків на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 04 грудня 2020 року № 1072-IX (далі – Закон № 1072) [2];

3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо лібералізації застосування реєстраторів розрахункових операцій платниками єдиного податку та скасування механізму компенсації покупцям (споживачам) за скаргами щодо порушення встановленого порядку проведення розрахункових операцій частини суми застосованих штрафних санкцій» від 01.12.2020 р. № 1017-IX (далі – Закон № 1017-IX).

Законом № 1071 встановлено, що суб'єкти господарювання – юридичні особи, які вимушено скоротили або можуть скоротити передбачену законодавством тривалість робочого часу працівників, у тому числі через простій, після впровадження обмежувальних протиепідемічних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), за їх зверненням можуть отримати одноразову матеріальну допомогу для

виплати таким працівникам, та фізичні особи-підприємці (ФОП), які втратили частину доходу внаслідок карантину.

Розмір одноразової матеріальної допомоги визначається пропорційно робочому часу працівника, який скорочено або заплановано скоротити, у тому числі через простій, та не може перевищувати восьми тисяч гривень на одного працівника.

Одноразова матеріальна допомога не надається:

1) за найманих працівників:

- які на дату звернення працюють у роботодавця та за яких роботодавцем сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування менше ніж усі місяці третього кварталу 2020 року;

- які працюють у роботодавця за сумісництвом;

2) суб'єктам господарювання:

- період від дати державної реєстрації яких до дати набрання чинності Законом № 1071 становить менше трьох місяців;

- які на дату набрання чинності Законом № 1071 отримують допомогу по частковому безробіттю та/або допомогу по частковому безробіттю на період карантину відповідно до Закону України «Про зайнятість населення»;

- діяльність яких на дату набрання чинності Законом № 1071, за даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, припинена, перебуває у стані припинення або банкрутства [1].

Фізичні особи-підприємці не зможуть отримати допомогу в розмірі 8000 грн., якщо вони:

- зареєстровані менше ніж за три місяці до набрання чинності цим законом;

- якщо у 2020 році сплатили ЄСВ за себе менше ніж за три місяці, а також якщо їхній вид діяльності не підпадає під карантинні обмеження [1].

Для отримання одноразової матеріальної допомоги суб'єкт господарювання надає територіальним органам центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, за своїм місцезнаходженням, відповідно до даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань заяву та відомості за формою, встановленою Кабінетом Міністрів України, в тому числі в електронній формі через Єдиний державний вебпортал електронних послуг у строки, визначені Кабінетом Міністрів України.

Рішення щодо виплати або відмови у виплаті одноразової матеріальної допомоги приймаються територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, за місцезнаходженням суб'єкта господарювання, за даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань. Виплата здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, передбачених у бюджеті Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Невикористана сума одноразової матеріальної допомоги повертається суб'єктом господарювання у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Суб'єкт господарювання несе відповідальність за достовірність інформації, наданої для отримання одноразової матеріальної допомоги та цільове її використання. Отримана сума одноразової виплати матеріальної допомоги на підставі наданих недостовірних даних або використана не за цільовим призначенням, стягується територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, з суб'єкта господарювання.

Порядок та строки надання одноразової матеріальної допомоги суб'єктам господарювання, розрахунку її розміру, стягнення, форма заяви та перелік документів, які подаються суб'єктом господарювання, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Також закон передбачає одноразову компенсацію суб'єктам господарювання з метою відшкодування витрат, понесених на сплату ЄСВ. Розмір одноразової компенсації становитиме середньомісячну суму ЄСВ з розрахунків останніх 10 місяців.

Законом № 1072 передбачено:

- звільнення платників єдиного податку І групи від сплати цього податку за грудень 2020 року та січень – травень 2021 року;

- звільнення від нарахування, обчислення та сплати ЄСВ платників єдиного податку І групи в частині сум, що підлягають нарахуванню, обчисленню та сплаті такими особами за періоди з 1 по 31 грудня 2020 року, з 1 по 31 січня, з 1 по 28 лютого, з 1 по 31 березня, з 1 по 30 квітня та з 1 по 31 травня 2021 року за себе, та визначити, що такі періоди включаються до страхового стажу;

- списання податкового боргу платникам податків у разі, якщо сукупний розмір боргу платника за усіма податками і зборами не перевищує 3060 грн та його не погашено станом на 01.11.2020 р.;

- відстрочення до 29 грудня 2021 року погашення податкового боргу платників податків – фізичних осіб, у тому числі самозайнятих осіб, що у загальній сумі не перевищує 6800 гривень;

- встановлено, що до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку на доходи фізичних осіб не включається дохід, виплачений (наданий) роботодавцем за рахунок коштів одноразової матеріальної допомоги суб'єктам господарювання, що виплачується за рахунок коштів державного бюджету [2].

Закон № 1017-IX визначає граничні обсяги доходів, не перевищення яких є однією з умов застосування суб'єктами спрощеної системи оподаткування відповідних груп платників єдиного податку, зважаючи на встановлені законом розміри мінімальної заробітної плати, що дасть змогу враховувати під час реалізації відповідних норм зміни в економічній ситуації.

Виключено норми щодо застосування механізму компенсації покупцям (споживачам) за скаргами щодо порушення встановленого порядку проведення розрахункових операцій частини суми застосованих до суб'єктів господарювання штрафних (фінансових) санкцій.

До 1 січня 2022 року відтерміновано обов'язкове застосування РРО (ПРРО) для фізичних осіб – підприємців, які є платниками єдиного податку другої – четвертої груп та обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 220 мінімальних заробітних плат, крім тих, які провадять діяльність у сферах з істотними ризиками ухилення від оподаткування.

Отже, ці податкові стимули допоможуть бізнесу не накопичити податкові борги, якщо доведеться призупинити діяльність. У комплексі з іншими нормативними документами це дасть змогу суб'єктам господарювання підготуватися до локдауну і пройти його без серйозних втрат.

Література:

1. Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-Co V-2 : Закон України від 04 грудня 2020 року № 1071-IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2020).
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо соціальної підтримки платників податків на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів,

запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Закон України від 04 грудня 2020 року № 1072-IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2020).

УДК 657.1

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ У 2021 РОЦІ

*Т. Овчаренко,
здобувач освіти 5 курсу, 5-ОБ групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник:
А. Гнатюк, к.е.н., доцент, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Податкова звітність підприємства є невід’ємним джерелом інформації для аналізу його економічної діяльності. Її подання є обов’язковим для усіх юридичних та фізичних осіб – платників податків. Існує безліч форм податкової звітності і з часом вони змінюються, а деякі навіть скасовуються.

Декларація з податку на прибуток досить часто з моменту затвердження зазнавала змін. Останні відбулись відповідно до Наказу № 649 «Про затвердження Змін до форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства фінансів України від 13 червня 2016 року N 544» [1]. Даний наказ набрав чинності з 1 грудня 2020 р. у зв’язку з опублікуванням його в цей день в «Офіційному віснику» №94 й відповідно нова форма декларації діє вже з 1 грудня. Основні зміни до форми декларації з податку на прибуток стосуються додатків до неї, зокрема додано чотири нові та оновлено старі.

Відповідно до п. 46.6 ПКУ [2] оновлені форми податкової звітності повинні застосовуватися для звітування за період, наступний за періодом їхнього офіційного опублікування. Оскільки наказ опубліковано 1 грудня 2020 року, то вперше за оновленою формою декларації з податку на прибуток слід буде звітувати:

- платникам з квартальним звітним періодом – за I квартал 2021 року;
- платникам з річним звітним періодом – за 2021 рік.

З першого кварталу 2021 р. вперше необхідно буде звітуватися за новою єдиною звітністю з ПДФО та ЄСВ. Зміни до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI [3] передбачають подання звітності про нарахування єдиного внеску в розмірах, визначених відповідно до зазначеного Закону, у складі звітності з податку на доходи фізичних осіб (єдиного податку) до органу доходів і зборів за основним місцем обліку платника єдиного внеску у строки та порядку, встановлені Податковим кодексом України. Форма, за якою подається звітність про нарахування єдиного внеску у складі звітності з податку на доходи фізичних осіб (єдиного податку), встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, за погодженням з Пенсійним фондом та фондами загальнообов’язкового державного соціального страхування. Звіт з ЄСВ з 2021 року скасовується, натомість додатки з його колишнім вмістом “вливаються” у форму 1ДФ та податкові декларації платників єдиного податку:

- Форма 1ДФ (ПДФО + військовий збір) – до неї ввійде Звіт з ЄСВ (форма Д4), яку подають роботодавці по найманих працівниках;
- Податкова декларація про майновий стан і доходи – до неї ввійде Звіт з ЄСВ (форма Д5), яку подають підприємці-загальники;

- Податкова декларація платника єдиного податку фізичної особи-підприємця (1-3 групи) – до неї ввійде Звіт з ЄСВ (форма Д5), яку подають підприємці-єдинники;
- Податкова декларація платника єдиного податку третьої групи (юридична особа) – до неї ввійде Звіт з ЄСВ (форма Д5), яку подають підприємці-єдинники;
- Податкова декларація платника єдиного податку (четвертої групи) – до неї ввійде Звіт з ЄСВ (форма Д5), яку подають підприємці-єдинники.

Література:

1. Про затвердження Змін до форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства фінансів України від 13 червня 2016 року № 544: Наказ Міністерства фінансів України №649. Дата оновлення: 29.10.2020. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/re35426> (дата звернення: 01.12.2020).
2. Податковий кодекс України: документ 2755-VI. Редакція від 28.11.2020 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/conv#n1174>(дата звернення: 01.12.2020).
3. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»: документ 2464-17. Редакція від 09.08.2019 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення: 01.12.2020)

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

*Б.Останчук,
здобувач освіти 3 курсу, групи ФБС-7
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: Л. Самсон, викладач
ДВНЗ «Рівненський коледж економіки та бізнесу»*

Ця тема є актуальною тому, що соціальна сфера в Україні традиційно визнається однією з найпроблемніших. Формування високоякісного та

ефективного соціального законодавства на сьогодні є однією з головних завдань, поставлених перед державою і одним із можливих напрямів його удосконалення є використання позитивного досвіду більш розвинених держав.

Метою даної доповіді є порівняти три головних сфери соціального життя в Україні з країнами Євросоюзу.

Значну увагу питанню функціонування соціальної сфери приділяють наступні науковці: В. І. Куценко, Л. Богущ, І. Опалєва, Д. В. Полозенко, С. М. Гріневська, І. Кінаш та інші.

Прагнення України увійти в Європейську співдружність країн та у Європейський союз неможливе без створення системи правових, економічних, організаційних та інших заходів державних і недержавних установ та організацій, що впливатимуть та сприятимуть підтриманню соціальної стабільності в суспільстві, створенню умов для зростання добробуту населення, забезпечення належного рівня та якості життя населення.

Соціальна сфера – одна з найважливіших сфер життя суспільства, в якій реалізуються соціальні інтереси всіх верств населення, відносини суспільства і людини, умови праці й побуту, здоров'я, відпочинку. Структура соціальної сфери відображена на рис.1.

Суть сучасної політики в Україні полягає в тому, що в країні будується соціально спрямована економіка, яка дасть людині все необхідне для нормального життя за європейськими стандартами; утворюється новий тип солідарності різних соціальних верств населення, свідома коаліція людей, які обрали шлях розбудови вільної демократичної держави.

Хочу зупинитися на трьох головних сферах соціального життя в Україні – медицині, освіті та пенсійному забезпеченні.

Медичне забезпечення. Протягом останніх 10-ти років загальні видатки державного бюджету України на охорону здоров'я становили

в середньому 4% до ВВП, у той час як ВООЗ рекомендує видатки на рівні 7% до ВВП. Такого рівня дотримуються розвинені країни, наприклад: Німеччина (8,5%), Франція (9%).

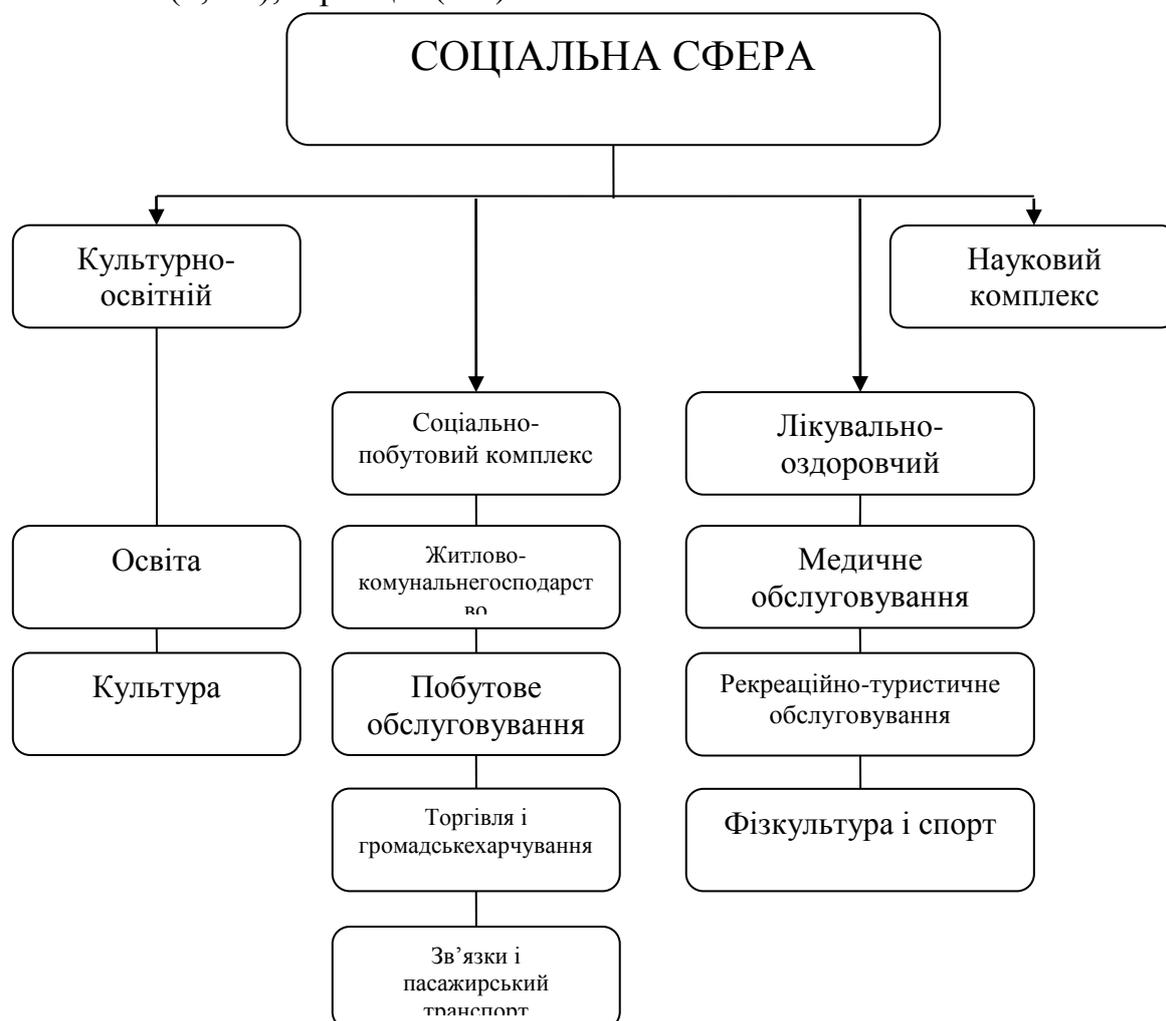

Рис. 1. Структура соціальної сфери

У Франції діє ефективна система медичного страхування, яка охоплює 80% населення країни. Фінансування системи охорони здоров'я у Франції здійснюється в основному за рахунок трьох джерел фінансування: загального бюджету, обов'язкового медичного страхування (основне джерело фінансування), особистих коштів громадян. Провідну роль відіграє обов'язкове медичне страхування, в рамках якого працівники та підприємства в обов'язковому порядку регулярно сплачують внески до страхової каси. Як наслідок, усі жителі Франції, навіть бідні та бездомні, мають право на страховий мінімум медичних послуг [2, с. 103].

Система медичного забезпечення, сформована у Франції, характеризується такими особливостями:

- 1) обов'язковість медичного страхування;
- 2) фінансування охорони здоров'я здійснюється шляхом утримань із фонду заробітної плати найманих працівників на підприємствах та за рахунок податку на сукупний дохід через введення єдиного соціального внеску;
- 3) високий рівень компенсацій;
- 4) паралельний розвиток обов'язкового і добровільного медичного страхування [2, с. 104].

Натомість в Україні витрати на фармацевтичні товари та інші медичні товари здійснюють пацієнти, кошти яких складають 99% в загальних витратах на лікарські засоби; Українці живуть на 9 років менше, ніж громадяни ЄС - середня очікувана тривалість життя при народженні в Україні - 72 роки, у країнах ЄС - 81 рік; Україна займає перше місце в Європі по поширеності катастрофічних витрат, які пов'язані зі здоров'ям і які призводять до збіднення родин пацієнтів.

Згідно з українською Конституцією наша держава прямує до євроатлантичної інтеграції. Відповідно Україна, яка старається дотримуватися всіх стандартів НАТО та ЄС, проводить відповідні реформи. Одна із них медична. Зараз ця реформа спрямована на забезпечення фінансування системи охорони здоров'я, підвищення заробітної плати медичних працівників, створення ефективної системи контролю якості надання медичної допомоги, розробка та оновлення національних галузевих стандартів та протоколів лікування, впровадження державної оцінки медичних технологій, створення конкурентного середовища для медичних закладів, розвиток добровільного медичного страхування, розвиток державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я, залучення приватного капіталу, пільгове оподаткування за

рахунок податку на прибуток, розвиток спроможної мережі закладів охорони здоров'я, розвиток телемедицини, eHealth.

Загальна структура реформи фінансування системи охорони здоров'я в Україні відповідає провідним міжнародним практикам покращення доступності, якості та ефективності медичних послуг. Якщо послідовно впроваджувати реформу далі, можна очікувати, що найближчими роками вона принесе відчутні результати у вигляді поліпшення показників здоров'я та зниження фінансового тягаря для населення.

Освіта. Як приклад можна навести досвід Фінляндії, яка за нетривалий проміжок часу створила феноменальне освітянське диво. Колись ця країна мала низькі показники у сфері освіти і складну бюрократичну систему, яка вела до низькоякісної освіти. Сьогодні Фінляндія посідає перше місце серед всіх країн у ОЕСР (Організація Економічного Співробітництва та Розвитку – так звані "розвинені" країни), а також у ПМОУ (Програма Міжнародної Оцінки Учнів).

Щорічно на фінансування системи освіти урядом Фінляндії виділяється 5466 млн. євро або 15,5% від видаткової частини бюджету. В Україні цей показник на 2019 рік становив 1507 млн. євро або 4,8% від видаткової частини бюджету[1]. Вчителі в Фінляндії заробляють близько 17 тис. євро на рік без урахування податків. Освітня політика в країні робить професію вчителя елітною та почесною. Це дозволяє залучати до шкіл талановитих молодих фахівців та оновити кадри. Натомість вчителі в Україні заробляють 2,774 тис. євро на рік.

Якщо порівняти Фінляндію та Україну, то можна сказати, що вони мають розвинену систему дошкільної освіти, присутня ідея профілізації шкіл, співпраці з батьками. Спостерігається також ряд деяких відмінностей між Фінляндією та Україною. Наприклад, якщо брати систему середньої освіти, то фінська освітня система значно відрізняється від української. Навчання триває лише 9 років, діє десятибальна шкала оцінювання,

відсутня шкільна форма, домашнє завдання практично не задається, також відсутні іспити. Фінські діти навчаються в однакових школах і класах незалежно від походження родини, соціального статусу та культури. Немає поділу на класи за вподобаннями чи вміннями. В Україні навчання триває 11 років, діє дванадцятибальна система оцінювання, наявна екзаменаційна система оцінювання, створюються профільні класи з поглибленим вивченням певних предметів. Також відмінні системи професійної освіти. В Україні існує багато професійних навчальних закладів, таких як професійно-технічні училища, професійно-художні училища, професійні училища, вищі професійні училища, центри підвищення і перепідготовки робітничих кадрів.

В нашій країні декілька років тому розпочалися революційні процеси в напрямку вдосконалення освіти, такі як реформа Нової української школи (НУШ) в основу якої покладена фінська модель навчання.

Пенсійне забезпечення. Пенсійна система України формально складається з трьох рівнів пенсійного забезпечення. Передбачається, що пенсійні виплати майбутнім пенсіонерам будуть формуватися з трьох незалежних джерел, що дозволить збалансувати пенсійну систему та підвищити рівень життя українців у похилому віці.

Перший рівень – солідарна система (Пенсійний фонд України). Відрахування із заробітної плати у вигляді єдиного соціального внеску (ЄСВ), що складає 22%, надходять до Пенсійного фонду України та відразу перерозподіляються та виплачуються нинішнім пенсіонерам. На сьогоднішній день солідарна система не може забезпечити достойний рівень пенсії, в першу чергу, через демографічні причини, а саме, через старіння населення України – постійне збільшення кількості пенсіонерів та зменшення кількості працюючих людей. Тих коштів, що надходять до пенсійного фонду не вистачає для покриття виплат пенсіонерам. На даний момент, Пенсійний фонд України має значний дефіцит – понад 130 млрд.

грн., що складає 50% від свого бюджету. Для покриття дефіциту ПФУ щороку з держбюджету виділяються значні додаткові суми.

Другий рівень – обов’язкова накопичувальна система. Україна хоче ввести в дію цю систему у 2021 році.

Третій рівень – система добровільного недержавного пенсійного забезпечення. Саме самостійне добровільне накопичення є основою пенсійного забезпечення у більшості розвинених країн.

Я вважаю, що Україні підійде німецька пенсійна реформа. За даними ООН, рівень життя німецьких пенсіонерів поступаються тільки шведським і норвезьким. Пенсійна система заснована на принципі солідарності поколінь - працюючі оплачують утримання пенсіонерів в держфонд і потім з нього ж отримують свою пенсію. Чим більше внесків вони платять зараз, тим більше пенсійних прав отримають потім.

Середній внесок німецького громадянина в пенсійний фонд становить близько 20% від щомісячної заробітної плати, при цьому половину сплачує роботодавець. Під час служби громадянина в армії або декретної відпустки у жінок, внески платить держава. Сама пенсійна формула розраховується з урахуванням індивідуальних коефіцієнтів, накопичених за все трудове життя. Вони залежать від віку виходу на пенсію (в Німеччині - 67 років), стажу, розміру зарплати і виду самої пенсії. На додаток до державної, існує виробнича пенсія від підприємств, багато працюючих беруть участь в недержавних пенсійних фондах і мають особистий пенсійний план, тобто кілька джерел коштів, з яких складається пенсія. Влада гарантує виплати з бюджету громадянам, у яких дохід не більше 3900 євро. Німці, у яких дохід вище, укладають добровільну угоду з приватними фондами. Вони відраховують певну суму в добровільному порядку [3].

Проблема Німеччини та ж, що і в Україні – старіння населення. Складніше ситуація тільки в Швеції. Там і зовсім пропонують відсунути

пенсійний вік до 75 років. На пенсію можна вийти до настання пенсійного віку. Для цього необхідно робити відрахування до фондів не менше 35 років.

Тобто, якщо Україна активізує хоча б третій рівень пенсійної системи, то знизить навантаження на Пенсійний фонд і на державний бюджет, тому що звідти постійно видаються суми на покриття дефіциту Пенсійного фонду.

Отже, сучасна соціальна політика країни повинна будуватися з урахуванням світового досвіду та принципів побудови соціальної політики у країнах Європейського Союзу. Вхідження України до ЄС потребує наявності відповідних макроекономічних показників, адаптованого до європейських стандартів законодавства, сприятливого інвестиційного клімату, стабільної національної валюти, і найголовніше – відповідного рівня соціальних стандартів. У зв'язку з цим слід визнати, що медицина, освіта та пенсійне забезпечення України потребує ґрунтовного вдосконалення.

Література:

1. Міністерство фінансів України. URL:<https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/2019/>
2. Малюга Л.Ю. Соціальне забезпечення населення у Франції: зміст та шляхи вдосконалення соціального законодавства України. Прикарпатський юридичний вісник, 2017 ст. 100-108.
3. Світовий досвід пенсійних реформ. URL:<http://ks-rda.gov.ua/info/pfu/13672/>

УДК 336.221.26

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ

*Л. Піддубна,
здобувач освіти 3 курсу, 31-Ф групи
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: О. Конончук, викладач
ВСП «РФК НУБІП України»*

Податок на додану вартість – це непрямий податок, який входить в ціну товарів (робіт, послуг) та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець (податковий агент) [1].

На сьогодні цей податок становить вагомую частку в доходах бюджету, тому його вважають одним із стабільних та надійних джерел поповнення доходної частини бюджету.

Головними перевагами стають його фіскальні інтереси, тобто регулярність надходження до бюджету, простота обрахування, неможливість зникнення об'єкта оподаткування. Разом з тим податок має і багато недоліків:

- має складний механізм нарахування і сплати;
- негативно впливає на високотехнічні і наукоємні виробництва
- існує можливість ухилення в умовах недосконалого бухгалтерського обліку;
- тощо.

За своєю економічною сутністю податок на додану вартість є непрямим податком, де об'єктом оподаткування є не дохід чи прибуток, а розмір витрат для кожного конкретного споживача товару, робіт чи послуг. Тому цей податок у соціальному розумінні вважається несправедливим.

Величина доданої вартості розраховується як різниця між вартістю продукції, що реалізується, і вартістю сировини і матеріалів, використаних у процесі її виробництва [2, 136].

База оподаткування операцій з постачання товарів/послуг визначається виходячи з їх договірної вартості з урахуванням загальнодержавних податків та зборів (крім акцизного податку на реалізацію суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів, збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, що справляється з вартості послуг стільникового рухомого зв'язку, податку на додану вартість та акцизного податку на спирт етиловий, що використовується виробниками – суб'єктами господарювання для виробництва лікарських засобів, у тому числі компонентів крові і вироблених з них препаратів (крім лікарських засобів у вигляді бальзамів та еліксирів).

При цьому база оподаткування операцій з постачання товарів/послуг не може бути нижче ціни придбання таких товарів/послуг, база оподаткування операцій з постачання самостійно виготовлених товарів/послуг не може бути нижче звичайних цін, а база оподаткування операцій з постачання необоротних активів не може бути нижче балансової (залишкової) вартості за даними бухгалтерського обліку, що склалася станом на початок звітного (податкового) періоду, протягом якого здійснюються такі операції (у разі відсутності обліку необоротних активів – виходячи із звичайної ціни), за винятком:

- товарів (послуг), ціни на які підлягають державному регулюванню;
- газу, який постачається для потреб населення;
- електричної енергії, ціна на яку склалася на ринку електричної енергії[2, 137].

Згідно з статтею 187 Податкового кодексу України датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

а) дата зарахування коштів від покупця/замовника на банківський рахунок платника податку як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню, а в разі постачання товарів/послуг за готівку – дата оприбуткування коштів у касі платника податку, а в разі відсутності такої – дата інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку;

б) дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів – дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку [3].

Отже, податок на додану вартість є важливою складовою податкової системи України, який робить вагомий внесок до державного бюджету. Він має як позитивні сторони, так і негативні. З цього можна зробити висновок, що потрібно вдосконалювати законодавчі акти, на яких базується як податок на додану вартість, та і всі податки загалом.

Література:

1. Податок на додану вартість: URL:<https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/>(дата звернення: 01.12.2020).
2. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с.
3. Податковий кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2011р. № 13-14, № 15-16, № 17. ст.112: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 01.12.2020).

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ

*Л. Піддубна,
здобувач освіти 3 курсу, 31-Ф групи
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: І. Чернега, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Страхування життя – підгалузь особового страхування, в якій предметом страхових зв'язків є майнове зацікавлення, що не суперечить законодавству України, пов'язане із життям застрахованого, що виконується за добровільно підписаним договором між страховиком і страхувальником

Об'єкти особового страхування не мають грошової оцінки, тому вважається, що не проводиться відшкодування матеріальної шкоди, а мають значення виплати страховика на користь страхувальника або його родини, які мають значення фінансової допомоги [1, 48].

Цей вид страхування встановлює обов'язок страховика проводити страхову виплату страхувальнику (застрахованій особі або іншим третім особам, які мають право на одержання страхового платежу за чинним законодавством) при початку подій, що врегульовані умовами договору страхування. Такими подіями можуть бути:

- особа, яка застрахована досягла пенсійного віку;
- особа дожила до моменту, коли закінчився строк дії договору;
- смерть застрахованої особи;
- сталася подія у житті застрахованої особи, яка зазначена у договорі страхування.

Умови договору страхування можуть також встановлювати зобов'язання страховика провести страхову виплату через певний нещасний випадок, що відбувся із застрахованою особою або через її захворювання. Якщо під час настання страхового випадку передбачено регулярні послідовні довічні страхові платежі, обов'язковим є

передбачення в договорі страхування ризику смерті особи, яка застрахована, протягом терміну між початком дії договору страхування та першою страховою виплатою з числа довічних страхових платежів. В інших випадках завбачення загрози смерті застрахованої особи є обов'язковим упродовж усього терміну дії договору страхування життя. Страхові платежі за спеціальними договорами страхування здійснюються незважаючи на суму, яку має отримати одержувач за державним соціальним страхуванням та соціальним забезпеченням, і суму, котру має бути йому сплачено як компенсація втрат. [2,137].

Звернемо увагу, що в численних країнах світу це страхування є найбільш розповсюдженим серед видів страхування. Установи, які здійснюють цей вид страхування, забезпечують внутрішні інвестування в розмірі 5–7% ВВП країн з високим рівнем комфорту життя населення. Загрози, які з'являються під час страхування життя, пов'язані з невизначеністю тривалості його кожної окремої особи [3, 122].

Страхування життя поступово розвивається і вдосконалюється в наш час. Люди все більше і більше користуються цією послугою в світі. Хоча в Україні ця підгалузь не дуже розвинена (порівняно з світовими показниками), страхові компанії все ж намагаються привернути увагу своїми нововведеннями багатьох клієнтів.

Література:

4. Страхові послуги : навч. посіб. Для студентів напряму підготовки “Фінанси і кредит” / С. О .Кропельницька, І.І. Плещь. – ІваноФранківськ: ДВНЗ — Прикарпатський національний ун-т ім. В. Стефаника, 2013. – 390 с.
5. Вовчак О.Д. Страхування. Навчальний посібник: 3-тє видання.- Львів: “ Новий Світ” - 480с.
6. Плиса В. Й. Страхування: Підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. – К : Каравела, 2019. – 512 с.

ПЕНСІЙНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ 2021

*Ю. Тумас,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

Другий рівень пенсійної реформи – накопичувальні пенсії – намагаються ввести ще з 2013 року. Цілком ймовірно, що у 2021-му це таки стане реальністю.

Сьогодні, коли у нас тривалість життя зростає, народжуваність падає, кількість тих, хто виходить на ринок праці, зменшується. 2019 рік був найгіршим щодо демографії. Народжуваність в Україні у 2019 році впала до найнижчого рівня в історії – 7,4 новонароджених на 1000 осіб населення. Сьогодні громадян України віком до одного року в країні менше, ніж мешканців будь-якого іншого віку до 72 років включно – таке спостерігається вперше. За показником народжуваності Україна входить до п'ятірки найгірших показників у світі. У нас вже зараз 13 млн осіб, за яких сплачуються внески до Пенсійного фонду України, та 11,2 млн пенсіонерів. А за 30 років через демографію ця ситуація лише погіршиться. Пенсійні видатки зростатимуть. Потрібен баланс двох систем - солідарної системи та накопичувальної системи пенсійного страхування, що знівелює ризики. Накопичувальна система незалежна від демографії, але піддається фінансовим ризикам, солідарна – навпаки[2].

Пенсійна реформа передбачає три рівні. Ми на першому. Це солідарна пенсія. Пенсіонерам виплачують гроші із Пенсійного фонду, який наповнюють люди, що працюють. Другий рівень – це накопичувальна система пенсійного страхування. Суть в тому, що частину внесків вже почнуть відкладати на особисті пенсійні рахунки, а частину і надалі платитимуть у загальний Пенсійний фонд. Другий рівень – перехідний, оскільки не можна за один день перейти на зовсім нову систему пенсійних виплат. Третій, останній рівень, передбачає добровільні внески. Українці

самі будуть відповідальні за своє майбутнє. Вони вноситимуть суми, які самі вирішать за потрібне, у недержавні пенсійні фонди на свій рахунок. В Україні вже існують кілька десятків недержавних пенсійних фондів[3].

Вже з наступного року накопичувальну пенсію можуть ввести для окремих груп населення. Відповідний законопроект подав Кабінет міністрів. Накопичувальну пенсію планують впровадити для людей, які працюють в особливо важких та небезпечних умовах. Із двома списками професій можна ознайомитися на сайті ВРУ. Це буде професійна накопичувальна система. Для роботодавців, які наймають людей цих професій, підвищать ставку ЄСВ за працівників: на 7% за працівників з 2-го списку професій та на 15% за працівників з 1-ї групи професій. Відповідно стандартні 22% будуть йти у Пенсійний фонд на виплати солідарної пенсії, а підвищені 7% та 15% будуть спрямовані на індивідуальні рахунки у недержавні пенсійні фонди. Учасники професійної пенсійної програми зможуть отримати пенсію після 50 (для професій із 1-го списку) та 55 років (для інших небезпечних професій). Це перший крок для переходу до накопичувальної системи для всіх українців[1].

Другий етап пенсійної реформи – накопичувальні пенсії – це правильний напрямок, зважаючи на демографічну ситуацію та досвід більш розвинених країн. Проте в українських реаліях така система матиме не лише плюси, але й мінуси. Сам аргумент, що така система діє в США, Великобританії, Німеччині та інших високорозвинених державах свідчить про її ефективність. Українці стануть менш залежними від держави, яка здійснює та регулює пенсійні виплати. Накопичення будуть індивідуальними і залежатимуть від людини, а не компанії чи держави. Розмір майбутньої пенсії можна легше контролювати та йти до бажаної цілі.

Пенсію можна успадкувати, якщо людина застрахована. Система стає більш ефективною, адже на поле вступають недержавні компанії.

Деякі фахівці вважають, що Україна неготова до переходу на накопичувальну систему пенсій. Це потрібний крок, але за теперішніх умов він обернеться невдачею та зростанням дефіциту бюджету. Для того, щоб недержавні пенсійні фонди ефективно працювали, вони повинні займатися інвестиційною діяльністю. В Україні ринок цінних паперів нерозвинений, тому таким фондам хіба доведеться інвестувати в іноземні активи, а це неправильно. Це вивід грошей з України, інвестиції повинні залишатися тут. Єдиним варіантом залишаються ОВДП, але тоді українцям вже вигідніше самим інвестувати в ОВДП, аніж вкладати гроші у ці фонди, каже експерт.

Перейти до другого етапу потрібно на фоні економічного зростання. Серед інших недоліків накопичувальної системи називають її вразливість до економічних криз. Натомість солідарна пенсія (чинна система) за часів кризи є більш стабільною. Для України, яка поки не здатна протистояти економічним викликам, – це проблема[1].

Зараз мінімальна пенсія за віком 1 769 гривень. З 1 липня наступного року мінімальну пенсію можуть підняти до 1 854 гривень, а з 1 грудня 2021 – до 1 934 гривень. Мінімальну пенсію для українців з інвалідністю першої групи мають збільшити на 370 – 11 498 гривень, другої – на 299 – 9287 гривень, третьої групи – на 205 – 6 368 гривень. Пенсійні виплати учасникам бойових дій піднімуть на 94 – 2 918 гривень[2].

Література:

1. Поскробок Ю. Пенсійна реформа у 2021: чивведуть обов'язкову накопичувальну пенсію і для кого. Економіка 24. 08 грудня 2020. URL: <https://finclub.net/ua/analytics/karantyn-vdaryv-po-spozhyvchomu-kredytuvanniu.html>
2. Урядовий портал: веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/pensijna-reforma>
3. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. ч.2. – 309 с.

СЕКЦІЯ IV

«ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

*«Робіть все вчасно, будьте наполегливі,
не кидайте спроб протягом 10 років,
і в кінці-кінців буде здаватися,
що успіх прийшов до вас за одну ніч»*

Біз Стоун, співзасновник Twitter

УДК 334.713-055.2(477)

ЖІНОЧЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ

*Я. Заводний,
здобувач освіти 1 курсу, ЕП-11 групи
спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: О. Стахів, викладач
Національного університету водного господарства та
природокористування*

*Будь-яка жінка, яка розуміється на тому, як вести господарство,
зрештою наблизиться до розуміння того, як керувати країною.
Маргарет Тетчер*

У сучасних умовах соціально-економічної та духовно-культурної трансформації українського суспільства спостерігається зміна не лише соціального статусу жінки, а й моральних основ її життєдіяльності. Сучасна жінка у зв'язку з необхідністю активно освоює ті види діяльності, які традиційно їй були або недоступні, або не заохочувалися. Вона втягується в різні види діяльності, зумовлені потребами ринкової економіки, в тому числі в систему підприємництва. У зв'язку з цим почав формуватися новий тип жінки – жінки-лідера, активного суб'єкта суспільних відносин, здатного до аналізу й прогнозування, ділової та відповідальної особистості, яка бере активну участь в економічних перетвореннях, змінюючи форми трудової активності, є авторитетом для соціального оточення, володіє природними й інтелектуальними можливостями впливу на нього [2].

Сьогодні нова реальність формує жінку-лідера сучасного типу, тобто ділову жінку, яка орієнтована не на застарілі методи діяльності, а на ініціювання компромісних рішень, корпоративізм у соціокультурному просторі. Як наслідок – у щоденний вжиток увійшов новий термін – «selfmadewoman», що означає жінку, яка досягла життєвого успіху завдяки власним силам [3].

Розвиток жіночого підприємництва все частіше розглядається як суттєвий чинник економічного зростання, створення робочих місць, соціальної рівності та рівності доходів. Підприємництво пробуджує в жінках ініціативу до ділової активності зокрема та активності в суспільному житті загалом, сприяє прозорості роботи органів влади та сфери підприємництва.

Традиційно бізнес вимагає таких якостей, як воля до перемоги й прагнення до панування. Однак упродовж останнього часу з'явився попит і на типово жіночі якості – інтуїцію, відкритість до людей, почуття такту тощо.

Чи є переваги жінок у бізнесі? Безперечно! Дехто стверджує, що жіночі риси більше допомагають у продажах, налагодженні ділових зв'язків, укладанні угод. Жінки – це величезний економічний потенціал. Їм під силу не лише заснувати кав'ярні, школи, лікарні, агробізнес і навіть будівельні компанії, а й успішно управляти цим бізнесом. Тобто, українське суспільство готове сприйняти жінку-підприємця, але лише у тому випадку, якщо вона – професіонал і якщо вона на своєму місці [2].

Сучасних жінок-підприємниць дослідники розподілили на шість груп:

- *заповзяті підприємщиці*, які використовують ринкові можливості для розвитку власного бізнесу;

- *професіоналки*, які мають знання, вміння та навички ведення бізнесу, набуті на посадах топменеджерів як найманих працівників, а потім, відчувши власні сили, розпочали свою справу;

- *власниці або співвласниці малого бізнесу* (ательє, перукарень, крамниць тощо), які, аби не втратити роботу за часів трансформаційної кризи, що зачепила економіку, були змушені приватизувати їх;

- *вимушені підприємщиці*, яких змусила прийти в бізнес необхідність утримувати сім'ю та зневіра влаштуватися на роботу, яка б задовольняла цю потребу;

- *власниці сімейного бізнесу*, в якому задіяна вся родина, але на підлеглих ролях;

- *молоді підприємці*, які потребують особливої уваги, оскільки мають відповідну освіту, але при цьому не мають досвіду, роблять вибір між кар'єрою та сім'єю, володіють сучасними можливостями ведення бізнесу [2].

Які ж риси притаманні українській жінці-підприємці? Українська підприємця має вищу або середню спеціальну освіту, досвід роботи найманої працівниці та обмежені фінансові ресурси; успішно поєднує бізнес та домашні обов'язки (81%), хоча ставиться до розподілу домашніх обов'язків неоднозначно: 51% жінок вважають його справедливим, 22% жадають більшої залученості до їх виконання інших членів родини, а 20% переконані, що цій частині свого життя недостатньо приділяють увагу. Діяльність української підприємниці схвально сприймається її чоловіком (95%), але така підтримка зазвичай зводиться до порад та позитивного ставлення. Лише 31% жінок-підприємців отримує від чоловіків фізичну допомогу, а 25 % – фінансову.

Отже, соціальний портрет української підприємниці є досить суперечливим. Деякі його риси та особливості середовища можуть становити серйозну перешкоду приходу жінки у бізнес та впевненому перебуванню в ньому.

Зважаючи на викладене вище, сучасні дослідники виокремлюють такі *особливості жіночого підприємництва*:

- жіноче підприємництво переважно сконцентровано в галузях, технологія яких не претендує на значну кількість робітників;

- жіноче підприємництво більш орієнтоване на контроль за своїм часом, ніж на зростання прибутку, а спроба знайти вдалий баланс між роботою і будинком виступає обмежувачем розширення масштабу підприємства;

- відносно невеликий розмах жіночого бізнесу багато в чому визначається незначним «віком» очолюваних жінками підприємств, адже жінки прийшли в цю сферу пізніше, ніж чоловіки, а отже, більшість із них ще не встигли розвинути свою справу [1, с. 97].

Отже, в умовах незбалансованого ринку праці та обмежених фінансових можливостей держави найбільш вірогідним донором робочих місць для жінок є сфера малого бізнесу. Мале підприємництво та сімейний бізнес, що формуються за рахунок самоініціативи та самозайнятості громадян завдяки своїй мобільності, на сьогодні є гнучкими інструментами вирішення багатьох соціально-економічних питань. Саме сектор малого підприємництва та сімейного бізнесу здатен значно вплинути на рівень жіночого безробіття.

Література:

1. Гребенюк Н. Д., Баратинська А. В. Психологічні особливості формування характеру ділової жінки. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2011. Вип. 17. С. 97.

2. Жіноче підприємництво в Україні: тенденції, проблеми, перспективи. 2019. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/jinoch-pidpryemnyctvo-v-ukraini/> (дата звернення: 16.11.2020).

3. Становлення жінки-підприємця у вітчизняних соціально-економічних реаліях. 2018. URL:

<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%96%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%BC%D0%B5%D1%86%D1%8C.doc?id=d667635e-1d36-4eba-ae69-4485b9804378> (дата звернення: 15.11.2020).

УДК 658.15

МАЛИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 : ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

*О. Козачок,
здобувач освіти 1 курсу, 11-П групи
спеціальності «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»
Науковий керівник: Т. Купчишина, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Малий бізнес є невід’ємним складником і основою міцної економіки. Він сприяє вирішенню цілої низки соціальних, економічних та науково-технічних проблем суспільства. Саме малий бізнес сприяє вирішенню проблем зайнятості населення, породжує конкуренцію, забезпечує зростання експортного потенціалу та наповнення внутрішнього ринку споживчими товарами та послугами. За даними Міністерства економіки України, у 2019 р. частка малих та мікропідприємств у національному ВВП становила 16%, а разом з середнім бізнесом – 55% [1].

Проте з березня 2020 р. Україна, як і весь світ, змушена жити в умовах коронавірусу. Впровадження карантинних обмежень суттєво обмежило роботу підприємств. Особливо вразливими до економічних наслідків пандемії виявилися представники малого та середнього бізнесу. Так, за результатами опитування Європейської Бізнес Асоціації, кожен п'ятий малий бізнес в Україні опинився під загрозою закриття [1].

Наразі малий бізнес знаходиться в доволі травматичній ситуації – попри значне скорочення доходів, підприємці все ж мають виконувати свої фінансові зобов'язання. У малих підприємств ще немає достатнього запасу міцності, щоб дозволити собі деякий час працювати у збиток, і тому він потребує посилених засобів підтримки від держави. Нині дуже важливо втримати малий бізнес «на плаву» та захистити від негативних наслідків пандемії.

Розпочаті ініціативи уряду з підтримки малого бізнесу можуть стати програмами порятунку підприємств під час кризи. При цьому, на нашу думку, доцільно вивчати досвід країн світу щодо підтримки малого бізнесу в умовах коронавірусу.

В умовах сповільнення економічної активності та тотальної невизначеності опинилися малі підприємства по всьому світу. Тож уряди розвинених країн впроваджують програми підтримки, щоб допомогти представникам малого бізнесу пройти кризу з мінімальними втратами. Державні програми підтримки варіюються, однак в їх основу закладені схожі методи щодо надання додаткової фінансової допомоги, запобігання безробіттю, зменшення податкового тиску, тощо [2].

Так, Німеччина розгорнула одну з найбільш масштабних програм економічної підтримки, на яку було виділено 37% ВВП країни. По-перше, було скасовано оподаткування прибутку як для фізичних осіб, так і для підприємств до кінця 2020 року. Окрім того, підприємства, в яких працюють до 10 людей, мають право подати заяву на отримання фінансової допомоги у розмірі від 9 до 15 тисяч євро упродовж 3 місяців. На виплату прямих субсидій фізичним особам підприємцям та мікробізнесу надано 10 млрд євро. Також були прийняті заходи щодо пільгових умов отримання кредиту та оформлення короткострокових трудових договорів [1].

У Франції для маленьких підприємств скасована сплата податків та комунальних послуг. Відтермінування сплати податків та соціальних внесків можна зробити в електронній формі. Бізнесу, чий щорічний дохід становить менш ніж 1 мільйон євро, або який зазнав 70% збитку через коронавірус, видають щомісячний грант у розмірі 1500 євро. Також, держава може компенсувати працівникам 70% від їх зарплати, працівники з мінімальною заробітною платою будуть відшкодовані на 100%.

Цікавими є кейси країн, коли на додачу до стандартних заходів пропонується також точкова допомога найбільш постраждалим індустріям. Так, у Великобританії рітейлерам та представникам готельного та розважального бізнесу надаються гранти до 25 тис. фунтів стерлінгів, а в Австрії виділено 100 мільйонів євро, щоб профінансувати програми пільгового кредитування для готелів.

У зв'язку з переходом ділової активності в онлайн простір, пріоритетним напрямком для підтримки бізнесу стала діджиталізація. Зокрема, італійський аналог Мінцифри запустила додаток «Цифрова солідарність», який дозволяє маленьким компаніям користуватися безоплатно онлайн-послугами великих компаній (інструменти для дистанційної роботи, віртуальні платформи, хмарові сервіси). Уряд Латвії також розробляє фінтех ініціативи для місцевих підприємств.

У порівнянні з розвиненими країнами в Україні немає економічних можливостей впроваджувати обширні програми допомоги. Натомість з боку українського Уряду була прийнята низка рішень, які передбачають тимчасові послаблення для бізнесу під час карантину. Основною метою таких заходів є максимально можливе скорочення фінансових зобов'язань малого бізнесу перед державою, орендодавцями, а також скасування штрафних санкцій за невиконання домовленостей із партнерами та фінустановами-кредиторами. Зокрема це: кредитні канікули, податкові преференції, підтримка малого і середнього бізнесу, підтримка агро бізнесу, інформаційна підтримка бізнесу [3].

За несприятливих економічних умов в період пандемії існує великий ризик, що частина малого бізнесу піде у тінь. Щоб запобігти тіньовій економіці в короткостроковому та довгостроковому періоді, були значно збільшені ліміти для фізичних осіб-підприємців, які працюють за спрощеною системою оподаткування.

Деякі запроваджені заходи допомагають лише частково. Так, на період з 1 березня до 30 квітня 2020 року фізичні особи-підприємці були тимчасово звільнені від нарахування і сплати єдиного соціального внеску. Однак це допомогло заощадити лише мінімальні кошти, в межах 1000 грн. Також Нацбанком були відтерміновані виплати за кредитами, однак не був скасований механізм накопичення відсотків [3]. Виходить, що чим довше підприємці затягнуть з виплатами по кредиту, тим більшу суму вони повинні сплачувати потім.

Отже, хоча українська влада й переймається проблемами малого бізнесу, масштаби державної допомоги все ж є досить скромними. При наявній підтримці та оптимістичному настрої, у малого бізнесу в Україні є шанси подолати кризову ситуацію, хоч і зі значними втратами. Треба усвідомлювати, що проблеми малих підприємств не є тимчасовим явищем, і не зникнуть із завершенням кризи.

Щоб повернутись в докарантинний стан, бізнесу знадобиться чимало часу. Прискорити вихід з кризи може втручання держави – наразі уряд запропонував декілька варіантів. Та поки держава обирає шляхи можливої допомоги, на захист малого та середнього бізнесу готові стати саме ті, кому проблеми бізнесменів близькі та зрозумілі – великий бізнес та приватні фонди.

Література:

1. Еро О. Як врятувати малий бізнес в умовах карантину. URL: <https://delo.ua/opinions/jak-vrjatuвати-malij-biznes-v-umovah-karantinu-367890>
2. Кошовий В. Можна вистояти: де бізнесу шукати ресурси для відновлення після карантину URL: https://espreso.tv/article/2020/06/17/mozhna_vystoyaty_de_biznesu_shukaty_resursy_dlya_vidnovlennya_pislya_karantynu
3. Програми підтримки бізнесу. Кабінет Міністрів України. URL: <https://covid19.gov.ua/prohramy-pidtrymky-biznesu>

УДК 578

КОРОНАВІРУС ТА ЕКОЛОГІЯ

*Є. Кривоблоцька,
здобувач освіти 3 курсу, 31-О групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Е. Обарчук, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Пандемію коронавірусу нині порівнюють зі світовою війною. В той же час, науковці вражають несподіваними заявами: "вірус століття" позитивно вплинув на екологічну ситуацію на всій планеті. Як саме і що буде далі?

Нещодавно НАСА та Європейське космічне агентство оприлюднили оптимістичну новину: супутники зафіксували значне зниження рівня забруднення повітря на території Китаю і сусідніх держав. Для наглядності НАСА представила два фото з космосу. Порівняйте самі: на першому – ситуація в Китаї з 1 по 20 січня, на другому – з 10 по 25 лютого, вже після того, як влада КНР запровадила карантин.[1]

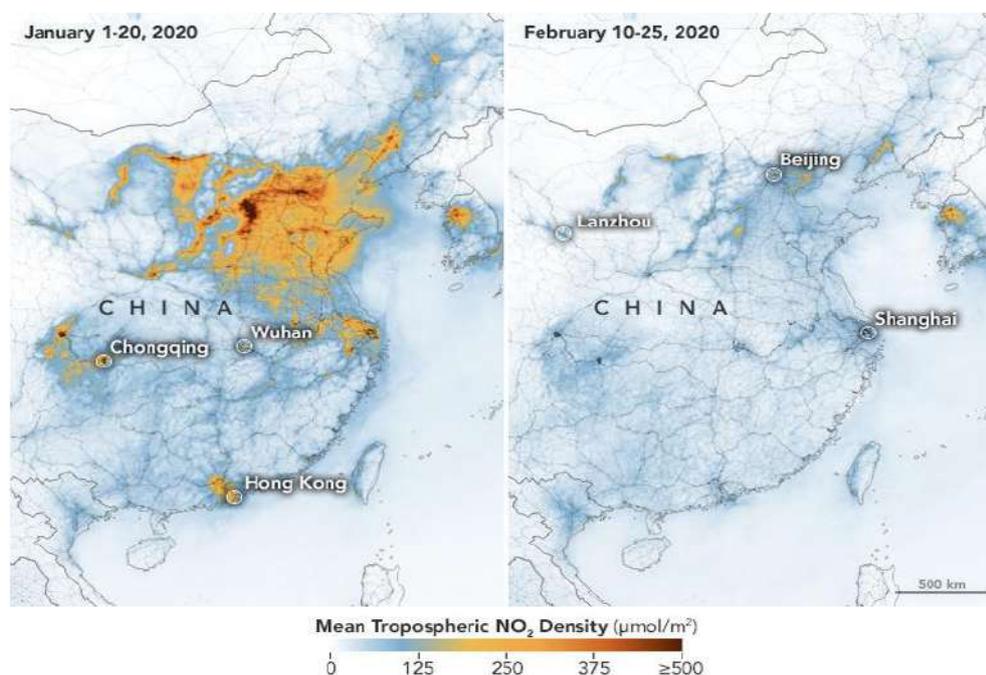

Рис.1 Супутникові фото Китаю

Викиди парникових газів знизились на 25%, а надзвичайно шкідливого оксиду азоту (NO₂) – на 37%! Навіть екологи-оптимісти не могли уявити, що буквально за місяць можуть статися такі разючі позитивні зміни. І це при тому, що Китай – один з найбільших забруднювачів повітря на планеті (щороку на КНР припадає близько 30% всіх викидів вуглекислого газу в світі).

За даними Організації Об'єднаних Націй кожна шоста смерть в світі через забруднення навколишнього середовища. У 2019 році від хвороб, викликаних забрудненням екології, померли 11 млн. чоловік. Це втричі більше, ніж від СНІДу, туберкульозу і малярії разом узятих і в 15 разів більше, ніж в результаті воєн, терактів та інших форм насильства. Щорічно через хвороби від викидів в атмосферу вмирає близько 7 мільйонів чоловік у всьому світі.

Сьогодні коронавірус "допоміг" і Україні істотно очистити повітря від забруднень. Київ зовсім недавно вважався найзеленішою європейською столицею ... Сьогодні він увійшов в десятку найбрудніших міст світу. До міста прийшов смог, який раніше кияни бачили тільки по телевізору. Загазованість повітря досягла критичних відміток. У столиці вона склала понад 160 одиниць. У районі Майдану Незалежності забруднення зовсім було 186 пунктів. При цьому до 100 - це рівень, який шкідливий для дітей і тих, хто страждає від проблем з дихальною системою і серцем. Вище 150 - це небезпека для дорослих і здорових людей.

Після введення надзвичайної ситуації з закриттям виробництв і обмеженням кількості транспорту в столиці повітря значно очистилося від отруйних домішок і наблизилося до показників десятирічної давності. Коронавірус оголив перед нами непривабливу правду того який жахливий світ ми створили і наскільки в ньому самі ж і страждаємо. [Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.]

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ»

Також, Європейське космічне агентство (ESA) показало зниження рівня забруднення повітря у країнах ЄС після запровадження карантину через пандемію коронавірусу.

"Нові дані, засновані на спостереженнях із супутника Copernicus Sentinel-5P, показують значне зниження концентрації діоксиду азоту в кількох великих містах Європи — включаючи Париж, Мадрид та Рим", — йдеться у повідомленні.

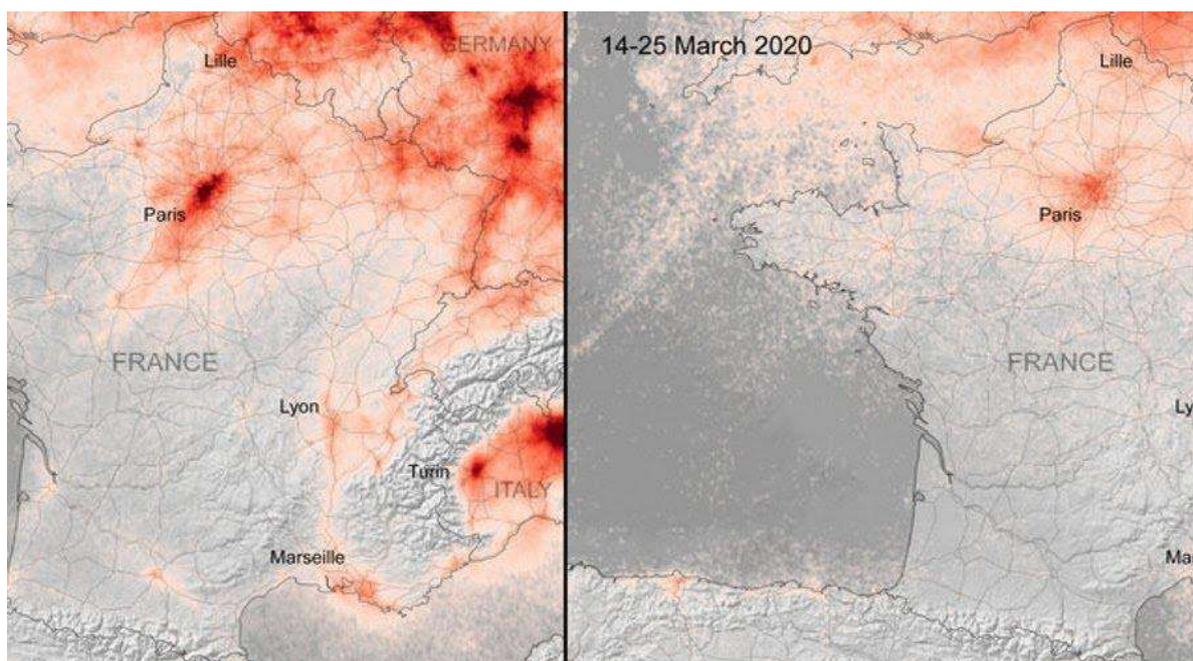

Рис.2 Супутникові фото ESA Франції

У Парижі якість повітря стала такою високою, як 40 років тому. У Венеції через відсутність натовпу туристів вода в каналах стала чистішою, і до італійського міста вперше за 60 років повернулися дельфіни.

Екологічну ситуацію покращує і скасування поїздок та перельотів у всьому світі. Це значно зменшує вуглецевий слід, тобто загалом усі викиди, які продукує людство. Експерти кажуть, що Земля відпочиває від впливу людей і приходить в норму. **[Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.]**

Подібне очищення атмосфери було під час економічної кризи 2008 року. Тому екологи не надто радіють. Пандемія дасть планеті хоч і глобальний, але лише короткий перепочинок. "Якщо порівняти з

економічною кризою 2008 року, тоді глобальні викиди скоротилися на 1,4%, а наступного року вони збільшилися на 6%, що компенсувало і перебільшило це скорочення", - розповіла екологиня Ольга Бойко.

Література:

1. [Електронний ресурс].-Режим доступу:
https://news.24tv.ua/nespodivaniy_efekt_yak_karantin_cherez_koronavirus_ryatuye_planetu_n1300934
2. [Електронний ресурс].-Режим доступу:
https://galinfo.com.ua/news/koronavirus_dav_pryrodi_shans_na_kovtok_chystogo_povitrya_340787.html
3. [Електронний ресурс].-Режим доступу:
<https://www.unian.ua/ecology/10934888-vidrodzhennya-planeti-yak-koronavirus-vplivaye-na-ekologiyu-video.html>

РОЗВИТОК ХЛІБОПЕКАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

***І.М. Мартинова**
викладач-методист
ВПС «РФК НУБіП України»*

Ринок хлібобулочних виробів і хлібопекарська галузь посідають особливе місце у продовольчому секторі, незалежно від географічного розташування, культури споживання та рівня соціально-економічного розвитку країн.

Якщо раніше хлібобулочну продукцію одержували й споживали переважно на внутрішніх ринках, тобто виробляли неподалік від споживачів, то на даний час, зважаючи на тенденції глобалізації економіки, розширення інфраструктури – географія постачання продукції зросла до 400-500 км, а інколи й більше.

Україні промисловий сектор нині забезпечує лише 35% пропозиції хлібобулочних виробів. За останні роки значно зросла частка виробництва продукції в мережі ритейлерів, цехах громадського харчування, фаст-фудах, приватних мініпекарнях (рис. 1).

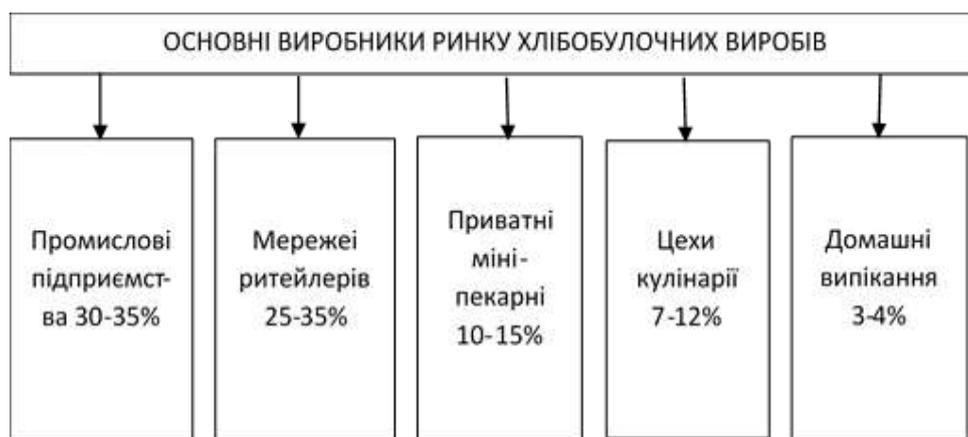

Рис. 1. Основні виробники ринку хлібобулочних виробів в Україні

За період ринкових перетворень **розширився асортимент продукції**, однак обсяги виробництва промислових хлібобулочних виробів зменшилися в 7 разів, а з розрахунку на одну особу - більше ніж у 5 разів. Обсяг продукції промислового виробництва у споживанні однієї особи в 2020 р. становив лише 17,1 кг, або 16,9% від норми споживання для працездатного населення (101 кг).

Зменшення загального споживання хлібобулочних виробів зумовлено скороченням чисельності населення, зміною структури споживання харчових продуктів та більш дбайливим ставленням до хліба, зростанням непромислового сектору виробництва. Зниження обсягів промислового виробництва в Україні продовжилося навіть після введення потужних холдингів із замкненим циклом виробництва.

У 2017-2019 рр. обсяги промислового виробництва в окремих країнах скорочувалися (Угорщина, Польща, Чехія, Литва, Латвія, Болгарія, Україна та ін.), тоді як в інших зростали - у переважній більшості в країнах з вищим ВВП на одну особу населення (Бельгія, Іспанія, Нідерланди, Португалія, Греція та ін.).

Зважаючи на тенденції змін, у найближчі роки можливо очікувати незначне (на 1-3%) зростання промислового виробництва продукції у Франції та Німеччині, дещо суттєвіше - в Іспанії. Натомість у Польщі і Великобританії можливе зниження на 2-7%.

Частка експорту хлібопекарської продукції між країнами європейського простору досить висока. Так, Естонія експортує 38% виробленої продукції, Латвія - 21, Бельгія - 22, Німеччина - 18, Франція - 7% .

Найвищі частки імпортних закупівель хлібопекарської продукції відносно обсягів виробництва у 2019 р. в країнах Євросоюзу мали Швеція, Бельгія та Данія.

Розширення експорту країнами пострадянського простору, у тому числі й Україною, крім вищезазначених, гальмується такими чинниками, як нерозвинена логістика, практично відсутнє впровадження інноваційних технологій, недостатня адаптованість нормативно-законодавчої бази до вимог та правил ІС. Тому переважно експортуються зерно й борошно для виготовлення продукції. **Україна стала одним із лідерів** серед експортерів зернових в Європі та світі. **У 2020 р.** країна була основним постачальником м'якої пшениці до Євросоюзу, забезпечивши понад 40% загального обсягу імпортних поставок.

Цінова політика на основний асортимент хліба в Україні тривалий час визначалася державою шляхом встановлення граничних рівнів торговельної надбавки та рентабельності на соціально значущі сорти хлібобулочних виробів згідно із постановою Кабінету Міністрів України № 1548. Після втрати чинності цієї постанови у 2018 р. механізм захисту малозабезпечених верств населення передбачав продаж 10% асортименту продукції, виробленої хлібозаводами, за соціальними цінами, реалізацію продукції по спеціальних пільгових картках, наприклад «картка киянина» чи «картка одесита».

Середні ціни на хлібобулочні вироби в Україні та країнах Європи у 2019 р. різнилися майже в 3 рази. **Найвищою ціна** була в Іспанії та Франції. Стан соціально-економічного забезпечення і паритету цін у країні характеризує показник купівельної спроможності у перерахунку на хліб,

який розраховано як частку між мінімальною заробітною платою і середньою ціною реалізації промисловістю 1 кг хлібобулочних виробів. Варто зазначити, що законодавчо встановлені мінімальні заробітні плати в країнах Європи різняться майже у 8 разів - від 260 євро у Болгарії до 2 тис. євро у Люксембурзі. Виходячи з наведених умов, найвищу купівельну спроможність у перерахунку на хліб мали жителі Ірландії, Данії і Франції. Українці могли б купити на мінімальну заробітну плату лише 282 кг хліба на рік.

Індикатори розвитку промислового хлібопекарського виробництва в Україні та окремих країнах ЄС свідчать, що найбільшу частку у виробництві й експорті продукції в межах обраної сукупності країн мала Німеччина - 35 і 33% відповідно. Україна увійшла у першу п'ятірку країн за обсягами виробництва, проте обсяги експорту були незначними. Структура витрат на харчові продукти залежить і від місця проживання. Мешканці великих міст в Україні споживають в 1,2 рази менше хлібних продуктів, ніж жителі сіл.

Література:

1. Баланси та споживання основних продуктів харчування населення України, 2019 рік Статичний збірник. Київ, 2019. Державна служба статистики України
2. Харчова промисловість України: стратегічні аспекти розвитку / [Сичевський М.П., Коваленко О.В., та ін]; Київ: Аграр. Наука, 2016. 380 с.
3. Офіційний сайт AIBI. URL: [https:// www.aibi.eu/](https://www.aibi.eu/).
4. Зовнішня торгівля окремими видами товарів за країнами світу. Державна служба статистики України URL: [https:// ukrstat.gov.ua/](https://ukrstat.gov.ua/).

КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПІДПРИЄМЦІВ

А.Мельник
здобувач освіти 1 курсу, ЕП-11 групи
спеціальності «Підприємництво торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: О.Стахів, доцент, к. е. н.
НУВГП

Загально визнано, що основними категоріями компетентнісного підходу є категорії «компетенція» і «компетентність». Наукові дискусії щодо тлумачення даних термінів тривають і донині. Однак, більшість учених (Ю.Білова, Г.Назаренко) диференціюють ці поняття і доводять доцільність їх сприйняття як узаємопов'язаних категорій. Окремого визначення потребує поняття «підприємницька компетентність». Проаналізуємо тлумачення цього поняття від різних науковців і з'ясуємо його структуру.

Проаналізуємо сучасні тлумачення цього поняття. Так, Ю. Білова пропонує визначення терміну «підприємницької компетентності» як інтегрованої психологічної якості особистості, що проявляється в мотивованій здатності до творчого пошуку й реалізації нових ідей та дає змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному, професійному, соціальному житті [1, с. 16].

Г. Назаренко наголошує, що формування підприємницької компетентності особистості є складним, суперечливим і багатоаспектним процесом, що передбачає опанування особистістю підприємницьких знань і становлення на цій основі підприємницької свідомості й підприємницької поведінки [2, с. 26].

З цього робим висновки, що дослідники цього поняття єдині в поглядах на підприємницьку компетентність як інтегровану якість особистості, що не суперечить основним позиціям компетентнісного підходу. Визначено, що під цим терміном науковці розуміють якість особистості, володіння якими допомагає успішно розв'язувати певні

бізнес-завдання і домагатися високих результатів, здатність і готовність ефективно здійснювати підприємницьку діяльність. Однак, із деякими позиціями дослідників можна посперечатися. Наприклад, що підприємницька компетентність є суперечливим процесом, або акцентування уваги лише на проектній компетентності та її співвідношенні з соціальною відповідальністю при визначенні сутності досліджуваної дефініції. Крім того, різні автори відносять підприємницьку компетентність до складу загальнокультурної компетентності (ключових компетентностей) Г. Назаренко, [2]. На мою думку підприємницька компетентність входить до складу саме професійної компетентності майбутніх економістів.

Зробимо спробу визначити основні особистісно-професійні якості майбутніх економістів і структуру їхньої підприємницької компетентності. Зрозуміло, що конкурентоспроможність майбутнього економіста на ринку праці, у першу чергу, перебуває в залежності від якості оволодіння сучасними економічними теоріями, ступеня економічної поінформованості, уміння аналітично мислити в категоріальній системі ринкової економіки, уміння орієнтуватися у проблемній фаховій ситуації та швидко її розв'язувати

Я вважаю, що серед особистісних характеристик майбутнього економіста доцільно виокремити чесність і порядність, відповідальність, комунікабельність, наполегливість, виробничу дисципліну й організованість, упевненість у собі. Враховуючи означені особливості економічної діяльності та підвищені вимоги суспільства щодо якісного потенціалу випускника сучасної вищої школи, за основу цілеспрямованого формування підприємницької компетентності майбутнього економіста взято її структуру. При визначенні структурних компонентів досліджуваного феномену науковці орієнтуються або на структуру

професійної компетентності, або виокремлюють компоненти з урахуванням специфіки підприємницької діяльності.

Так, структура підприємницької компетентності студентів технікуму, на думку О. Сулаєвої, складається з компонентів: цільового (цілі формування підприємницької компетентності студентів), змістового (зміст дисциплін економічного профілю для студентів технікуму), процесуального (методи, форми, засоби, що використовуються у процесі формування підприємницької компетентності) і оціночно-результативного (рівні сформованості підприємницької компетентності студентів), що співзвучні компонентам професійної компетентності [3].

Ю. Білова також у структурі підприємницької компетентності виділяє традиційні для професійної компетентності компоненти, а саме:

аксіологічний (ціннісно-мотиваційний) – формує внутрішні мотиви, що спонукають особистість до підприємницької діяльності, залежить від сфери переживань і ґрунтується на формуванні духовних, теоретико-пізнавальних передумов, моральноетичного ставлення до підприємництва у професійній діяльності, повсякденному житті;

когнітивний (знаннєво-змістовий) – включає знання теоретичного (декларативного) і технологічного (процедурного) характеру: сукупність знань, що відображають розуміння сутності сучасного суспільства; знання, що складають інформативну основу пошукової пізнавальної діяльності;

діяльнісний (практично-технологічний) – забезпечує формування практичних умінь підприємницької діяльності (професійної й соціальною), а саме: уміння вибору ефективної бізнес-ідеї, вибір форм підприємницької діяльності, організація, планування і прогнозування діяльності, презентабельності подання власних проектів, ведення конструктивного ділового діалогу, творчо розв'язувати різноманітні проблеми на основі набутих знань, умінь, способів мислення, управління і контролю [1].

Отже, аналіз структури підприємницької компетентності засвідчує не лише її багатоваріантність, але й складність у виокремленні компонентів. При визначенні структури підприємницької компетентності, на мою думку, повинна враховуватися структура професійної компетентності й специфічні особливості підприємницької діяльності. Складниками підприємницької компетентності є такі її різновиди, як акмеологічна, проектна, економічна, інформаційно-комунікативна, організаційно-управлінська, особистісна. У структурі підприємницької компетентності майбутніх економістів виокремлюємо компоненти: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, процесуальний і оціночно-результативний. У підсумку сформулюємо визначення поняття «підприємницька компетентність майбутніх економістів» як інтегративної якості, що проявляється в мотивованій здатності до економічних перетворень і успішного розв'язання бізнес-завдань, готовності до реалізації особистісного потенціалу в процесі підприємницької діяльності, яка заснована на знаннях і набутому професійному досвіді.

Література:

1. Білова Ю. А. Поняття та структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців економічного профілю. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. 2013. Вип. 7 (50). С. 15–17.
2. Назаренко Г. А. Формування підприємницької компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів у відповідності до вимог нових державних стандартів. Черкаси : ЧОШОПП, 2014. 68 с.
3. Сулаева Е. П. Формирование предпринимательской компетентности у студентов техникума : автореф. дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.08 – «Теория и методика профессионального образования». Шуя, 2011. 20 с.

УДК 339.1:330.34

ПОЯВА НОВИХ МОДЕЛЕЙ РИТЕЙЛЕРУ: КЛЮЧОВІ ПРИЧИНИ

*Д. Миронець,
здобувач освіти 3 курсу, 31-П групи
спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: Л. Балдич, викладач
ВСП «РФКНУБіП України»*

Простими словами, ритейл – це популярне слово у сучасних бізнес колах, яке всього-на-всього означає роздрібну торгівлю. Іншими словами, можна сказати, що практично всі магазини, лотки, ринки, супермаркети, і торгові центри – це частина ритейлу. Оскільки саме вони безпосередньо взаємодіють з покупцями. І саме у них цей покупець купує потрібний йому продукт.

Ритейлер – це роздрібний торговець, який здійснює продаж товару або послуг споживачеві, це остання ланка в ланцюжку доставляння товару від виробника до покупця. Слід зазначити, що розмір торговельної точки, фактично не має значення. Це означає, що ритейлером можна назвати як невеличкий продуктовий магазин або лоток біля будинку, так і величезний супермаркет

Останні кілька місяців внесли безпрецедентну невизначеність, складність і зміни в роздрібну торгівлю. У період після «Коронавірусу» деякі ритейлери будуть процвітати, а інші щосили виживати. Цікаво зазначити, що COVID-19 прискорив чотири ключові тенденції, які вже впливали на сектор роздрібною продажу: еволюція бізнес-моделі, цінність мети, безжальна орієнтація на зниження затрат і збільшення впливу споживачів. Ці тенденції ясно показують, як змінюються роздрібні ринки по всьому світу і як галузь роздрібною торгівлі може готуватися до нової реальності. На думку експертів KPMG є чотири напрями за якими змінюватиметься ритейл в Україні і світі.[2]

Тренд 1: Розвиток бізнес-моделей. Більшість ритейлерів, щоб залишитися на ринку, будуть змушені діяти за одним із таких сценаріїв: стати онлайн платформою, приєднатися до інших платформ чи продовжити роботу в звичайному режимі.

Реалізувати перший сценарій зможе лише невелика кількість ритейлерів. Розробка ексклюзивного онлайн майданчика, здатного конкурувати з існуючими важкоатлетами ринку, потребуватиме значних ресурсів, щодо яких компанії сьогодні відчувають дефіцит.

Співпраця з іншими майданчиками буде більш затребуваною. Проблеми, пов'язані з COVID-19, також змушують ритейлерів переосмислити комплексність їх ланцюжка створення вартості. Компанії тепер повинні бути успішними в тому, щоб не просто купувати і продавати, але також і в таких речах, як онлайн-поставка, доставка додому, аналіз даних, штучний інтелект, машинне навчання і автоматизація процесів.

Розширення і розвиток нових можливостей омніканальності бренду матимуть вирішальне значення в разі, якщо компанія не буде діяти за першими двома сценаріями. До появи COVID-19 споживачі вже ставили високі вимоги до бренду щодо клієнтського досвіду, тепер же ритейлерам необхідно буде знаходити все більш витончені підходи. Використання колишніх моделей роботи з покупцем – це ненадійна тактика, яка, найімовірніше, спричинить виникнення маси проблем.[2]

Тренд 2: Ціль стає головною. COVID-19 продемонстрував, що покупці хочуть, щоб компанії виступали за щось більше, ніж просто продукти, які вони продають, чи дивіденди, які вони повертають своїм акціонерам. Вони очікують, що роздрібні продавці, у яких вони купують, будуть відображати свої цінності і піклуватися про ті самі соціальні проблеми, що і вони. І COVID-19 надав ритейлерам широкі можливості продемонструвати своє призначення.

Очікується, що ритейлери почнуть концентруватися на підвищенні прозорості діяльності. Ті компанії, які роблять все можливе, щоб підтримати своїх клієнтів і своїх працівників в умовах кризи, отримують значно більшу лояльність до бренду. [2]

Тренд 3: Переосмислення вартості ведення бізнесу. Більшість ритейлерів визнають, що традиційні форми скорочення затрат в умовах COVID-19 є недостатніми. Однак замість того, щоб просто знижувати витрати і підвищувати ціни, роздрібні торговці почнуть шукати нові способи забезпечення цінності. Зокрема, компанії почнуть ретельніше аналізувати вартість своїх активів: магазинів, працівників і лояльність покупців.

Разом з тим, криза підштовхне компанії інвестувати в нові технології для підвищення ефективності управління ланцюжками постачання й управління запасами. Глобально витрати ритейлера на штучний інтелективиростуть майже в чотири рази, досягнувши 7,3 млрд доларів до 2022 року. Очікується, що така інвестиція дозволить зекономити 340 млрд доларів. Ефективне впровадження роботизованої автоматизації процесів (RPA) скоротить витрати на 25%-50%. [1]

Роль працівників буде трансформуватися, і вони будуть розглядатися як цінні агенти брендів при взаємодії з клієнтами. Робота в офісах також може змінитися, оскільки компанії будуть прагнути скористатися перевагами нових моделей віддаленої роботи. [2]

Тренд 4: Вибір клієнта під мікроскопом. Для клієнтів більш важливою стає доступність товарів, ніж широкий асортимент. Це може змінити спосіб роботи багатьох ритейлерів. Прогнозується, що виживуть лише два типи роздрібних компаній: ті, що пропонують обмежений вибір, але у великій кількості, і ритейлери, які пропонують необмежений вибір. Компанії, які займуть позицію «золотої середини», можуть опинитися в найбільш складних умовах.

Також очікується, що для лідерів роздрібно́ї торгівлі в пріоритеті інвестицій будуть три ключові сфери: програми лояльності, дані про клієнтів і технології, спрямовані на те, щоб зробити процес здійснення покупок простішим, безпечнішим і ефективнішим. Можна очікувати, що роздрібні компанії збільшать інвестиції в інноваційні технології для покращення клієнтського досвіду. [2]

Ще на початку року незалежна міжнародна компанія EuromonitorInternational опублікувала чергове глобальне дослідження TopGlobalConsumerTrends 2020, де визначила нові споживчі тренди, які набирають сили в цьому році. Але вже за результатами першого кварталу 2020 року стало ясно, що пандемія COVID-19 змусила споживачів завести нові звички, переоцінити пріоритети і змінити споживання. У той же час підприємства стали орієнтуватися на задоволення нових потреб: прийняття робіт як частини побуту; більше контенту за менший час; інклюзія в торгівлі турботи споживачів про своє психічне благополуччя виходить на перший план; багатофункціональний дім; тренд на національну ідентичність і підтримку локальних виробників також на підйомі; приватна персоналізація; краще використання ресурсів; бізнес намагався усунути або обмежити бар'єри, що заважають, в кілька кліків організувати і оплатити поїздку різними видами транспорту, а також знизити ризики для здоров'я при спільному користуванні; боротьба за чисте повітря. [3]

Література:

1. Гаспарян Сергій. Як локдаун змінив ритейл.
URL : <https://home.kpmg/ua/uk/blogs/home/posts/2020/11/yak-lokdaun-zminyuv-ryteyl.html>
2. Нова реальність і ключові тренди ритейлу в період після COVID-19 – звіт KPMG. URL : <https://home.kpmg/ua/uk/home/media/press-releases/2020/05/nova-realnist.html>
3. Симоненко Костянтин. Ритейл та вірус: як COVID-19 впливає на топ-10 світових споживчих трендів в 2020 році.
URL : <https://rau.ua/ru/analytics/covid-19-10-trendov-euromonitor/>

4. Симоненко Костянтин. EuromonitorInternational: три фактори, що змінюють модель світового ритейлу.

URL : <https://rau.ua/ecommerceuk/euromonitor-try-factory-ritejlu/>.

УДК 338

ЕКОНОМІЧНІ СЦЕНАРІЇ ПАНДЕМІЇ: ЯК ТРАНСФОРМУВАТИСЯ УКРАЇНІ

*Е.В. Обарчук,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РФК НУБіП України»*

Світова пандемія ковід-19 це дійсно глобальне явище. Не минула зустрічі з вірусом і Україна. На відміну від інших в Україні було кілька партикулярних аспектів реагування на епідемію.

До позитиву можна віднести швидке оголошення карантину. Але негатив - об'єктивного та суб'єктивного характеру - переважає. Україна зустрічає епідемію за умов військового конфлікту проти Росії на Донбасі, що він триває. Фінансове положення країни, звісно, не ідеальне, одже на боротьбу з вірусом потрібні великі гроші. Тому залежимо від міжнародної допомоги. Засобів захисту не вистачає.

Прихід епідемії відбувається за умов його політизації. Крім того, швидко змінюються уряди. Від початку епідемії в країні уже третій міністр охорони здоров'я. Така хаотичність заважає. Стан сфери медицини низький. Хід реформи у цій галузі заблокований. Місцеві органи влади залежать від Києва, не зважаючи на децентралізацію, що триває. Тому, з одного боку, не вистачає координації зусиль на загальнонаціональному рівні. З іншого, ініціатива на місцях часто паралізована.

COVID 19 є глобальним викликом не тільки для держав, але й для бізнесу, який стикається зі значними економічними випробовуваннями. Кожна держава з огляду на свій національний контекст й фінансові

можливості шукає шляхи порятунку бізнесу, намагаючись збалансувати заходи, необхідні для захисту здоров'я населення, і потреби бізнесу.

Наразі можна говорити про декілька сценаріїв подальшого розвитку.

Сценарій 1. Пандемія відступить через 2–3 місяці. В такому разі втрати економіки дійсно можуть вважатися помірними, оскільки за рахунок бюджетного фінансування, яке буде підтримано кредитами міжнародних організацій.

Залежно від країни та розвитку її сфери послуг можна буде говорити про падіння економіки приблизно на 3–7% від ВВП.

Сценарій 2. Пандемія та відповідний карантин буде продовжуватися хвилями протягом року. В такому разі падіння ВВП вже становитиме близько 15–25% ВВП в залежності від країни.

Сценарій 3. Пандемія та карантинні заходи будуть йти більше року до знаходження потрібної вакцини чи ліків. Відповідно, за довгий час падіння ВВП в країнах може скласти до 40%.

Більш цікавим є те, які уроки слід винести з поточної кризи.

По-перше, медицина в усіх країнах світу продемонструвала неготовність до значних викликів.

Ідентифікація нових вірусів, боротьба з ними проводиться доволі повільно. Якби вірус був більш агресивним, людська цивілізація могла б суттєво зменшитися, що в свою чергу завдало би нищівного удару по економіці.

По-друге, абсолютно всі бюрократичні органи необхідно переводити виключно в онлайн-форму, щоб в разі нових пандемій держава не була залежною від можливості людей дістатися на роботу чи відповідної установи.

По-третє, виникла нагальна необхідність перевести більшу частину навчання в онлайн-форму, яка не тільки буде резервом на випадок стихійних лих, але й додатковою можливістю навчатися.

Таким чином, саме освіта в Україні постала перед необхідністю негайної трансформації.

По-четверте, стало зрозумілим, що інфраструктура відіграє критичну роль в разі непередбачуваних обставин.

Тому розповсюдження Інтернету, стабільного електро- та водопостачання є гарантією виживання країни в умовах лиха.

Очевидно, що розвиток цієї сфери впливатиме і на автоматизацію систем доставки, що є важливим при кризі.

Таким чином, завершення пандемії та економічної кризи повинні привести до формування нової країни, в якій дещо зміниться структура економіки, але яка буде більш готовою до потрясінь природного характеру.

Література:

1. [Електронний ресурс].-Режим доступу:
<https://www.epravda.com.ua/columns/2020/04/7/659085/>
2. Пандемія covid-19: соціальні та економічні виклики для України [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
<https://www.americahousekyiv.org/events/2020/4/23/-covid-19->

УДК 339.1:616-36.21

ТОРГІВЛЯ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ, СПРИЧИНЕНОЇ COVID-19

*Д. Остапец,
здобувач освіти 3 курсу, 31-П групи
спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: Л. Балдич, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Ритейлер – це роздрібний торговець, який здійснює продаж товару або послуг споживачеві, а отже – це остання ланка в ланцюжку доставляння товару від виробника до покупця. Слід зазначити, що розмір торгової точки, фактично не має значення. Це означає, що ритейлером

можна назвати як невеличкий продуктовий магазин або лоток біля будинку, так і величезний супермаркет.

Якщо говорити про ринок ритейлу в цілому, то потрібно зазначити, що це величезна і найважливіша частина економіки будь-якої країни. Крім того, що ритейлери виконують свою функцію прямих продажів, це також величезний сектор бізнесу, в якому зайняті колосальні трудові ресурси. У свою чергу можна сказати, що ритейл охоплює практично всі сфери бізнесу: малий бізнес, середній та великий бізнес.[3]

З появою статистичних даних ми можемо досить точно оцінити, які зміни відбуваються в економіці України в цілому та зовнішній торгівлі зокрема в період пандемії. Грунтовний аналіз цих змін та оцінка внеску КОВІД-19 ще попереду, але вже зараз можна зробити кілька висновків щодо економічних трендів на основі статистики за березень-травень 2020 року.

Сповільнення економічної активності почалось до пандемії. Так, в 2019 р. зростання ВВП України зменшилось на 0,2%(3,2%) порівняно з 2018 р. (3,4%). При цьому промислове виробництво скоротилось на 1.8%, але окремі галузі (в тому числі виробництва-експортери) заявили навіть про кризу. Водночас, зовнішньоторговельний оборот товарів і послуг за підсумками 2019 роком зріс на 8,5% (+10,2 млрд дол.) порівняно з 2018 роком і становив 131,0 млрд дол. [4]

Вже зрозуміло, що торгівля після карантину стане іншою, споживачі і ритейлери після пандемії зміняться. Глобальна аналітична компанія Kantar в своєму щорічному рейтингу BrandZ проаналізувала вплив пандемії COVID-19 на світовий ритейл, і спрогнозувала: хто вийде переможцем у боротьбі за покупців. Експерти розбили розвиток світової пандемії на три періоди: пік захворюваності, період відновлення, настання часу «нової нормальності». У кожному з цих періодів перед міжнародними брендами стоять непрості завдання по трансформації бізнесу і його подальшого

розвитку. Пріоритети споживачів, замкнених в своїх будинках, також повністю змінилися. Вони витрачають більше на засоби для чищення, вітаміни та інші предмети, які люди пов'язують з гігієною і благополуччям – наприклад, килимки для йоги і гантелі – і набагато менше на одяг, косметику і предмети розкоші. Поїздки та харчування поза домом були скорочені майже до нуля. Цілком очікувано зросли обороти онлайн-торгівлі, навіть там, де проникнення e-commerce було велике. Споживачі стали шукати і нові способи віддалено виконати свою роботу, зайняти своїх дітей вдома і трохи повеселитися. [1]

Ритейлери постійно ведуть діалог зі споживачем і його потрібно продовжувати. У період кризи є велика спокуса скоротити рекламні бюджети до мінімуму, поки ситуація не виправиться. Але ця короткострокова економія може дорого обійтися в довгостроковій перспективі: пропавши із поля зору споживача, можна зникнути з його пам'яті назавжди. Тому бренди і ритейлери повинні лише адаптувати свій маркетинг, враховуючи, що споживачі тепер сидять в основному вдома. Зокрема, міняти «тон спілкування» з потенційними покупцями. Тому важливо бути присутнім в «місцях тяжіння» людей, що сидять на карантині: відеочати, соцмережі, онлайн-ігри, навчальні сервіси і т.п. [1]

Ця фаза відновлення після карантину, ймовірно, триватиме кілька місяців, і в кожній країні час її початку буде залежати не тільки від ринку, але і від впевненості людей у тому, що ризик для них прийнятний. Наприклад, жителі сільських районів, де не було спалахів коронавірусу, більш охоче можуть рушити в подорожі і за покупками. Чого не скажеш про жителів великих міст. [1]

Нам доведеться жити в новій реальності. Згодом люди не тільки почнуть знову подорожувати і обідати не вдома, а й переглянуть своє ставлення до свого оточення. Залишать нецікаву роботу, або куплять пару взуття, яку завжди хотіли мати. У той же час переосмислення значення

брендів може змінити ставлення споживачів до марок, які раніше вони вибирали. Це не означає, що люди перестануть любити шопінг або стануть мислити «антібрендово». Йдеться про великий відкладений попит на інші речі, істотному його перерозподілі між різними сегментами роздрібної торгівлі. Зрозуміло, що ті покупці, хто витратився в карантин, будуть купувати мало незалежно від своїх бажань. А ті, хто може собі це дозволити, будуть вибирати між: «чому б і ні?» і «для чого мені це треба?».[1]

Навіть після закінчення пандемії в пріоритеті у споживачів надовго залишиться покупка товарів для здоров'я та гігієни. Заняття спортом, правильне харчування і психічне здоров'я будуть також на перших місцях. Майбутнє сектора розкоші, можливо, найважче передбачити. Під час спалаху атипової пневмонії в 2003 році рівень споживання в світі знизився на 5%, але відновився протягом року. Як буде цього разу – залежить багато в чому від бажання самих споживачів витратитися на дорогі товари.

Важливого значення набудуть нові канали продажів. Багато споживачів, які під час карантину перший раз щось купили в онлайн-магазині, спробують робити так само якийсь час і після зняття обмежень. А ті, хто вже купував онлайн раніше, спробують зробити покупку в нових категоріях. Під час пандемії стала очевидною цінність «безпілотних» супермаркетів і невеликих магазинів, як більш безпечний варіант для покупців і персоналу. Те ж саме відноситься і до торгових автоматів, які в багатьох країнах все ще недостатньо використовуються в якості каналу збуту. Тому можна очікувати прискорення цифрових трансформацій в ритейлі.

Література:

1. Симоненко К. Торгівля після карантину: як зміняться споживачі і ритейлери після пандемії URL : <https://rau.ua/analitika/torgovlya-posle-karantyna-brandz>.

2. Ус І. Щодо зовнішньої торгівлі товарами України за три квартали 2020 року. Національний інститут стратегічних досліджень. URL : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosini/schodo-zovnishnoi-torgivli-tovarami-ukraini-za-tri-kvartali>
3. Що таке ритейл та ритейлер – поняття, визначення простими словами. URL : <https://termin.in.ua/ryteyl-ryteyler/>
4. Юхименко С. Зовнішня торгівля України: три місяці пандемії. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. URL : <http://www.ier.com.ua/ua/publications/articles?pid=6414>.

УДК 338

КОРОНАВІРУС ТА ЕКОНОМІКА

*М. Паламарчук
здобувач освіти 3 курсу, 31-Одини
спеціальності “Облік і оподаткування”
Науковий керівник: Е.Обарчук, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Пандемія коронавірусу COVID-19, що охопила світ, створила цілий ряд різнопланових загроз для розвитку української економіки. Нам складно адекватно оцінити ці загрози, адже це матиме імовірнісний характер через їх неординарність та новизну. Якщо вникати в глибини цієї пандемії, ми очевидно розуміємо, що людство щосили бореться з найбільш очевидними проявами COVID-19. Проте навіть на цьому етапі пандемії українське суспільство порушило цілий ряд гострих проблем, це йдеться й про економіку України.

Скільки українцям коштував карантин. Десять головних втрат:

1. ВВП падає, бідність зростає

До початку епідемії очікувалося, що українська економіка у 2020 році зросте на 3,7%. Проте подолавши певний шлях з коронавірусом, було зрозуміло, що відбулося падіння -7,7%.

2. "Бізнес був завмер"

Багато підприємців в цей складний період, змушені були закрити свій бізнес для подальшого подолання цього вірусу. Це також сильно вплинуло на економіку. Також, є певні компанії які не закривали свою діяльність на карантин або працювали в онлайні, деякі з них повідомили що їх дохід навіть мав певне зростання а саме +3%.

3. Доходи бюджету зменшуються

За даними Державної казначейської служби, у березні фіскальні надходження ще перевищували суму минулого року, але вже на 10% відставали від плану на цей рік. Місцеві бюджети від початку травня отримали лише трохи менше 70% від плану.

4. Безробітних більше

Дуже багато людей залишилося безробітними, проаналізувавши можна сказати що майже в 2 рази, про це свідчить Державна служба зайнятості. Не всім вдалося знову знайти певну роботу проте безробіття збільшилося, хоча вакансій зменшилося на 60% з минулим роком. Від середини березня до кінця квітня виплати з безробіття були удвічі більшими, ніж за той самий період минулого року.

5. В'їзд і виїзд скоротилися

У травні перетин кордону дещо пожвавився. Станом на 24 травня 176 589 українців повернулися в Україну, а 137 887 - залишили Україну.

Під час карантину виїхати могли переважно ті, хто має дозвіл на проживання в інших країнах, або ж змогли довести "легальне працевлаштування строком від 3 місяців із дотриманням усіх соціальних гарантій та належних умов праці українців".

6. Транспорт возить менше

Пасажирські перевезення скоротилися ще більше. Якщо ще у лютому ці перевезення були приблизно такими, як і минулого року, то вже у березні вони становили лише 80% від того ж періоду 2019, а у за січень-квітень загальна цифра впала до 60% від попереднього року.

7. Торгівля пішла в онлайн

Торгівля це практично єдина галузь яка втримала свою економіку, проте не кожен підприємець може так сказати. На продовольчі продукти був великий попит зокрема в магазинах та маркетах, за ринкі так не скажеш. А от продажі непродовольчих товарів - від взуття та одягу до електропобутових товарів - впали.

8. Платежі - без готівки

Кількість операцій клієнтів банку при оплаті картками покупок у торговельній мережі та інтернет-магазинах в період карантину, у порівнянні з тим самим періодом минулого року, зросла на третину.

9. Імпорт VS Експорт

Наразі ціни на головні товари українського експорту - аграрну продукцію та метал - тримаються, тоді як ціни на традиційний імпорт, передусім, енергоносії, - знизилися.

10. Карантин і людські життя

Захворюваність, на жаль, зростає. Багато українців постало перед проблемою безпосередньо: хтось захворів сам, хтось продовжує боротися із наслідками хвороби – своєї або рідних. Та що більше пандемія вплинула на життя кожного зокрема, тим слабшою стала загальна консолідація, згуртованість. Втома та знесилення із часом природно відобразились на реакції усього суспільства.[1]

Що ще виявили економісти Європейського Банку Реконструкції та Розвитку?

Частота поїздок на роботу (за даними Google mobility trends) все ще залишається меншою, ніж це було на початку цього року - у січні-лютому. Проте від серпня в країнах регіону люди стали частіше відвідувати заклади торгівлі та відпочинку, а покупки продуктівих магазинах та аптеках відновилися майже на до коронавірусному рівні.

Серпневе опитування ЄБРР показало, що близько 15% громадян країн, де працює банк, стикнулися із втратою роботи через коронавірусну кризу. У розвинених європейських країнах цей показник не перевищує 7%. Приблизно стільки ж кажуть, що були змушені закрити родинний бізнес.

Під час коронавірусної кризи люди стали більше покладатися на додатковий заробіток, ніж під час фінансової кризи 2008-2009. Приблизно кожен п'ятий з опитаних ЄБРР, заявив, що його робочий день подовжився. Так само стільки ж були змушені знайти другу роботу.

Саме завдяки підробіткам, а також, частково, державній допомозі, споживання на рівні домогосподарств впало не так різко, як під час світової фінансової кризи.

П'ята частина родин скоротила витрати на харчі та інші товари зі свого звичайного споживчого кошику. 40% сімей прибрали витрати на розкіш, - це у понад два рази більше, ніж у розвинених європейських країнах, але все ще краще, ніж під час кризи понад 10 років тому.

Грошові перекази від трудових мігрантів в країнах регіону впали на 29%, якщо рахувати у доларах, але це співставно із тим, як розгорталися події під час світової фінансової кризи 2008-2009 років.[2]

Література:

1. [Електронний ресурс].- Режим доступу: [https:// www.bbc. com/ ukrainian/ feature s- 52773647](https://www.bbc.com/ukrainian/features-52773647)
2. [Електронний ресурс].- Режим доступу: [https://www.bbc.com/ ukrainian/ features - 54361473](https://www.bbc.com/ukrainian/features-54361473)

УДК 339.1

ЩО ТАКЕ РИТЕЙЛ ТА РИТЕЙЛЕР: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ОБ'ЄДНАННЯ ГРАВЦІВ НА РИНКУ

*К. Політько,
здобувач освіти 3 курсу 31-П групи
спеціальності «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: Л. Балдич, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Ритейл, популярне слово у сучасних бізнес колах, всього-на-всього означає роздрібну торгівлю. Іншими словами, можна сказати, що практично всі магазини, лотки, ринки, супермаркети, і торгові центри – це частина ритейлу. Оскільки саме вони безпосередньо взаємодіють з покупцями. І саме у них цей покупець купує потрібний йому продукт. До речі, в Інтернеті досить часто можна зустріти запитання типу:

Ритейлер – це роздрібний торговець, який здійснює продаж товару або послуг споживачеві. Слід зазначити, що розмір торгової точки, фактично не має значення. Це означає, що ритейлером можна назвати як невеличкий продуктовий магазин або лоток біля будинку, так і величезний супермаркет. Більш того, під дане визначення підпадають також люди, які займаються продажами, не маючи певного локального розташування торгової точки. [4]

Якщо говорити про ринок ритейлу в цілому, то потрібно зазначити, що це величезна і найважливіша частина економіки будь-якої країни. Крім того, що ритейлери виконують свою функцію прямих продажів, це також величезний сектор бізнесу, в якому зайняті колосальні трудові ресурси. Простими словами, можна сказати, що ритейл охоплює практично всі сфери бізнесу: малий бізнес, середній та великий бізнес.

За інформацією Укрінформ Державна служба статистики повідомляє, що за січень-жовтень 2020 року роздрібний товарообіг підприємств роздрібною торгівлю України збільшився на 7,3% (у порівнянних цінах)

проти аналогічного періоду 2019 року, і становив до 697,98 млрд грн. Лідером за обсягами роздрібного товарообігу роздрібних підприємств у січні-жовтні 2020 року було місто Київ (160,80 млрдгрн). Серед регіонів в країні перше місце за цим показником посіла Дніпропетровська область (69,83 млрдгрн); друге – Київська (62,76 млрдгрн); третє – Одеська (54,82 млрдгрн) області. Найменші обсяги роздрібного товарообігу за 10 місяців 2020 року продемонстрували роздрібні підприємства Луганської (4,88 млрдгрн), Чернівецької (6,59 млрдгрн) та Тернопільської (7,64 млрдгрн) областей. [2]

Наприклад, мережа EVA в січні-вересні збільшила чистий дохід більш ніж у 1,5 разу в порівнянні з аналогічним періодом минулого року. Звичайно, таке зростання багато в чому було обумовлене і значним розширенням мережі, яка за темпами зростання залишається одним з лідерів ринку. Однак і показники нарощування виторгу в уже існуючих магазинах компанії були вражаючими.

Основними категоріями ритейлу є:

- довговічні товари – це товари які не втрачають своїх властивостей тривалий час або можуть бути використані протягом відносно тривалого періоду часу. Ними можуть бути: меблі, прилади, автомобілі, сантехніка і так далі;
- товари щоденного використання і витратні матеріали, до яких речей належать: одяг, взуття, предмети туалету і косметика;
- продукти харчування - м'ясо, хліб, масло, сир, крупа тощо;
- мистецтво, категорія, до якої відносяться товари, пов'язані з різними аспектами мистецтва: картини, книги, музичні інструменти і так далі.

Як правило, ланцюжок роздрібних постачань складається з таких пунктів, як:

- виробник, який виготовляє продукцію;

- гуртовики або дистриб'ютори, які купують товар безпосередньо у виробників;
- роздрібні торговці, які купують товари у гуртовиків, а потім продають їх споживачам.

На кожному кроці у ланцюжку є маржа прибутку, вбудована в покупку. Виробники розраховують свою вартість виготовлення продукту, а потім додають відсоток прибутку, з яким продають його гуртовикам. Гуртовики роблять те ж саме, додаючи відсоток прибутку до того, що вони заплатили за продукт. Далі вже роздрібні торговці додають свою власну марку прибутку до вартості продукту, перш ніж продавати його кінцевому користувачу. Таким чином працює схема постачань і продажів продуктів, в якій всі у ланцюжку мають свою частку. Так що, коли формується ціна того чи іншого продукту у магазині, то потрібно розуміти, що в неї включені ще безліч надбавок, які виникають по дорозі до магазинної полиці.

Певним етапом розвитку ритейлу в Україні став час, коли роздрібні торговці об'єдналися у асоціацію. Асоціація ритейлерів України – профільне об'єднання гравців ринку роздрібної торгівлі і компаній, безпосередньо пов'язаних з ритейлом. Асоціація діє як незалежне неприбуткове об'єднання юридичних осіб.

До числа членів Асоціації ритейлерів України входить більше 60 українських та міжнародних брендів, до числа партнерів більше 25 компаній. Заходи Асоціації щорічно відвідують близько 4000 представників компаній сфер роздрібної торгівлі, девелопменту комерційної нерухомості, консалтингу, послуг для бізнесу, впровадження рішень та інновацій, а також інвестиційних фондів.

Місією Асоціації є об'єднання зусиль компаній роздрібної торгівлі в процесі становлення і розвитку цивілізованого ринку ритейлу України.

Концепція роботи Асоціації передбачає членство – участь ритейлерів та партнерів – компаній, які надають кваліфіковані послуги і сприяють роботі Асоціації. Ключовим продуктом Асоціації є інформація та експертиза, яку вона надає своїм членам та партнерам, також до компетенції Асоціації належить вплив на ринок шляхом об'єднання ритейлерів. У своїй діяльності Асоціація дотримується таких цінностей як побудова довірчих партнерських відносин та виконує прийняті на себе зобов'язання.

Історія Асоціації ритейлерів України розпочалася у квітні 2013 року, коли вона була заснована. Її засновниками стали Олександр Фіалка, Андрій Жук і Олег Кручинін. У грудні 2015 року співзасновником Асоціації ритейлерів України стала інвестиційна компанія DragonCapital.

Сьогодні це потужне професійне об'єднання роздрібних торговців, до числа членів якого входить більше 60 українських та міжнародних брендів, до числа партнерів більше 25 компаній – представники B2B сфери та девелопменту. Заходи Асоціації щорічно відвідують близько 4000 представників компаній сфер роздрібної торгівлі, девелопменту комерційної нерухомості, консалтингу, послуг для бізнесу, впровадження рішень та інновацій, а також інвестиційних фондів. Портал Асоціації RAU.UA щомісяця відвідують більше 250 000 унікальних користувачів.

Асоціації ритейлерів України є ініціатором щорічних проектів серед яких такі проекти як:

- RAU Summit – щорічний міжнародний саміт перших осіб роздрібної торгівлі, девелопменту;
- RAU Expo – найбільша в Україні спеціалізована міжнародна виставка індустрії ритейлу і девелопменту;
- RAU InvestmentForum – спеціалізований міжнародний форум для інвесторів, ритейлерів і девелоперів;

- RAU Awards – нагородження найкращих торгових центрів України, ритейлерів та лідерів у роздрібній торгівлі за результатами опитування експертів та споживчого голосування.[1]

Література:

1. Асоціація ритейлерів України. URL:<https://rau.ua/aboutus/>.
2. Укрінформ. В Україні товарообіг роздрібної торгівлі збільшився на 7,3%. URL:<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3141689-v-ukraini-tovaroobig-rozdribnoi-torgivli-zbilsivsa-na-73.html>.
3. Фіалка О. Доставка і селф-сервіси: чим жив український ритейл в2019. URL:<https://nv.ua/ukr/biz/experts/trendi-ukrajinskogo-riteylu-pidsumki-roku-50061807.html>
4. Що таке ритейл та ритейлер – поняття, визначення простими словами. URL: <https://termin.in.ua/ryteyl-ryteyler/>

УДК 658.5:659.127

ФІРМОВИЙ СТИЛЬ ПІДПРИЄМСТВА: АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ

*Н. Протасюк,
здобувачка освіти 3 курсу, 31-П групи
спеціальності «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»
Науковий керівник: І. Мартинова, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Фірмовий стиль – це частина образу компанії, що необхідна для виділення фірми та її продукції серед різноманіття інших. Це засіб формування іміджу фірми та її корпоративної культури. По фірмовому стилю завжди можна визначити, які люди працюють в компанії, наскільки фірма поважна і навіть чого від неї можна очікувати.

В сучасних умовах розвитку світового графічного дизайну і реклами сформувалися певні моделі стилістичних тенденцій даних напрямків мистецтва. У них є своя історія і витоки, що вплинули на формування української національної моделі дизайну і реклами. Йдеться про класичні та нестандартні методи впливу на соціально-економічну ситуацію та

державний менталітет України. Серед глобальних проблем дизайну і реклами в Україні постає питання поєднання традиційних національних мотивів з найкращими світовими зразками дизайнерського і рекламного продукту.

Дизайн, який усвідомлює свою етнокультурну ідентичність, причетність до процесу загальнокультурного розвитку, насамперед підкреслює свою національну своєрідність, що виокремлює його в ряду інших культур. Багато українських дизайнерів використовують багатобарвну народну колористику, безпосередність, почерпнуту з надр колективної творчості українського народу: з кераміки, вишивок, ляльок, килимів, писанок, ікон, розпису весільних скринь.

На сьогоднішній день графічний дизайн в Україні не сформувався як національна модель, оскільки не відзначався ані унікальними стилістичними, ані комунікативними особливостями. Частина українських прикладних графіків працювала згідно з ідеологічними обмеженнями. Інші формували свій почерк під впливами «інтернаціонального стилю», польської моделі графічного дизайну, а також синхронних загально мистецьких течій.

У статті «Вплив мистецьких стилів на рекламну творчість» Прищенко С. В. зазначає, що в українських дизайн-розробках кінця ХХ ст. здебільшого можна побачити механістичне запозичення мотивів селянського мистецтва та накладання їх на позанаціональні об'єкти. Було б нелогічним надавати українських рис фірмам, які торгують комп'ютерною технікою, авто чи мобільними телефонами, виробленими у зарубіжних країнах.

Щодо національного в дизайні О. Хмельовський пише, що органічний взаємозв'язок відбувається тоді, коли національні особливості не помічають, не акцентують на них увагу, а це можливо лише у тому випадку, коли художник і споживач по-справжньому відчують

специфіку рідного мистецтва. Відповідно до цього слід зазначити, що український графічний дизайн може бути представленим як поверхневими прийомами стилізації та інтерпретації народних мотивів, так і глибинними проявами національної форми, які реалізуються усвідомлено.

Таким чином, тенденції використання фольклорних мотивів у сучасному дизайні мають два рівні реалізації:

- перший – цитування, інтерпретація, іноді примусове нашарування до сучасного контексту;
- другий – глибокий, органічний прояв національної форми української ментальності (образу думок, сукупності розумових навичок і духовних установок, емоційних характеристик, властивих як окремій людині, так і народу в цілому).

Сьогодні в графічному дизайні України існують такі складності створення дизайн-продукту, зорієнтованого на внутрішній або світовий ринок:

- поверхове, механістичне, іноді взагалі дисгармонійне накладання візуальних національних стереотипів на дизайн-форми – цей рівень є найпримітивнішим і найпоширенішим;
- використання етномотивів на основі повторювання творчих вирішень, знайдених дизайнерами західних країн – цей рівень є складнішим;
- створення оригінального, високоестетичного дизайн-продукту із залученням глибинних цінностей української етнокультури в синтезі з мистецькими досягненнями світової дизайнерської думки. Цей рівень є найскладнішим у зв'язку з тим, що потребує глибоких і системних знань із галузей культурології, мистецтвознавства, історії, соціології, психології споживача.

Щоб створити фірмовий стил необхідно використати такі основні елементи:

1. Товарний знак – це фірмове позначення, яке допомагає відрізнити: товари, послуги, продукти одного підприємства від таких же товарів, послуг, продуктів конкурентів. Воно повинно бути офіційно зареєстровано в установленому порядку на юридичному рівні. Товарний знак може бути словесним, образотворчим, комбінованим і т.д.

2. Логотип, який часто плутають з емблемою фірми. Потрібно розуміти, що логотип – це оригінальне зображення словесного напису скороченого або ж повної назви фірми, це слово або словосполучення, написане в індивідуальному стилі фірмовим шрифтом.

3. Фірмовий блок – це поєднання товарного знаку та повного найменування підприємства плюс логотип.

4. Гасло. Це фраза, яка передає клієнтам головну мету вашої компанії. Крім того, це може бути оригінальний девіз підприємства. Під час складання гасла або девізу, дуже важливо врахувати своє позиціонування на ринку. [4]

5. Застосування нестандартних, оригінальних шрифтів, що має свої плюси і приносить компанії чимало переваг:

- залучення уваги за рахунок неординарного і нестандартного зовнішнього вигляду;
- підвищує рівень запам'ятовування і пізнаваності компанії;
- створення єдиного стилю компанії, об'єднання всіх рекламних інструментів;
- підтримання позитивного іміджу компанії, репутації і статусу;
- підкреслює креативний і оригінальний підхід компанії до своєї місії і своєї справи.

Основними вимогами до товарного знаку є:

1. *Простота* – передбачає відсутність великої кількості складних ліній, дрібних деталей і т.д., оптимальний розмір знаку – 2-3 склади або 3-7 літер.

2. *Індивідуальність (оригінальність)* – надає можливість відрізнити один товар від іншого, одну фірму від іншої фірми.

3. *Зовнішній вигляд*, а для словесного знаку ще і звучність, легкість вимовляння.

4. *Охороноздатність*. Саме виконання цієї функції за допомогою товарного знаку вимагає від працівників фірми знання законодавства країн, на ринках яких передбачається продавати товар.

Висновки

Етнічні мотиви в графічному дизайні повинні використовуватися доцільно та обґрунтовано з урахуванням усталених культурних традицій. важливо орієнтуватися на художні ремесла, народну творчість, традиційні досконалі символи, що склалися протягом століть: мотиви орнаменту та характерну колористичну гаму. Це необхідно не лише для візуальної ідентифікації України як держави, а головним чином, для підвищення національної самосвідомості та збереження власної культури.

Дбайливе культивування автентичних національних особливостей та їх гармонійна інтеграція до актуальної проектної парадигми в перспективі можуть стати значущим чинником у формуванні української моделі графічного дизайну.

Література:

1. Косів В. М. Національні мотиви як засіб візуальної ідентифікації у графічному дизайні другої половини ХХ ст. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного ун-ту ім. В. Гнатюка (Серія: Мистецтвознавство). 2002. № 1(8). 107 с.
2. Хмельовський О. Вступ у дизайн. Луцьк : Волинська мист. агенція «Терен», 2002. 207 с.
3. Прищенко С. В. Естетичні параметри колористичного формоутворення в рекламній графіці України: дис. канд. техн. наук: спец. 05.01.03 «Технічна естетика». К : КНУБА, 2008. 162 с.
4. Арбалет. Фірмовий стиль: 4 основні елементи. URL : <https://1001druk.com/firmovuj-styl-4-osnovni-elementy.html>
5. Фірмовий стиль мережі магазинів від компанії KOLORO URL : <https://koloro.ua/ua/firmennyj-stil-seti-magazinov.html>

УДК 334.72(477)

РОЗВИТОК НОВИХ ВИДІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

*І. Рис,
здобувач освіти 3 курсу 31-П групи
спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: І. Мартинова, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Підприємницька діяльність може здійснюватися в різних масштабах, а тому підприємництво можна розподілити на мале, середнє та велике. Світовий досвід господарювання свідчить, що мале, середнє та велике підприємництво не взаємовиключають, а доповнюють одне одного.

Малий бізнес – це самостійна, систематична господарська діяльність малих підприємств будь-якої форми власності та громадян-підприємців (фізичних осіб), яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку. Практично, це будь-яка діяльність (виробнича, комерційна, фінансова, страхова тощо) зазначених суб'єктів господарювання, що спрямована на реалізацію власного економічного інтересу. [4]

Суть та значення малого бізнесу полягає в тому, що він є провідним сектором ринкової економіки; основою дрібнотоварного виробництва; визначає темпи економічного розвитку, структуру та якісну характеристику ВВП; здійснює структурну перебудову економіки, швидку окупність витрат, свободу ринкового вибору; забезпечує насичення ринку споживацькими товарами та послугами повсякденного попиту, реалізацію інновацій, додаткові робочі місця, має високу мобільність, раціональні форми управління.

Зайнятість працюючого населення різних країн у малому бізнесі різна. Наприклад в Японії вона становить 78 %, в Європейському союзі – 70 %, в США – 60 %. Значно нижчою є зайнятість працюючого населення в Україні – менше ніж 11%.

У свою чергу, розвиток середнього і дрібного виробництва створює сприятливі умови для оздоровлення економіки: розвивається конкурентне середовище; створюються додаткові робочі місця; активніше відбувається структурна перебудова; розширюється споживчий сектор.

На переваги створення малих підприємств в Україні в своїй роботі вказує Терещенко Ярина:

- мале підприємництво може змінити структуру економіки (в країнах зісприятливими умовами для ведення бізнесу переважну частину ВВП виробляють малі й середні підприємства);
- за рахунок малих підприємств створюються додаткові робочі місця;
- малі підприємства забезпечують конкуренцію на ринку, допомагають наповнити ринок товарами й послугами, які мають попит. [5]

Життєвий цикл підприємств малого бізнесу становить від 3 до 5 років. Після закінчення цього строку невелика частина підприємств, накопичивши початковий капітал, продовжує функціонувати або набуває іншого статусу і змінює форму підприємництва. Друга, більша частина – припиняє своє існування. Проте кількість підприємств, що народжуються, постійно перевищує кількість тих, що припинили свою діяльність.

Прибутковим малим бізнесом в Україні є вирощування равликів на фермі. Равликівництво стрімко набирає обертів. Фермери, які вже не перший рік займаються цією справою кажуть, що рентабельність равликової ферми може сягати 100-300%. На сьогоднішній день в Україні існує лише 6-7 функціонуючих ферм, які вирощують 10 і більше тонн равликів на рік.¹⁷ українських підприємств уже експортують равликів на ринок Європейського Союзу.

Ще п'ять років тому в нашій країні було важко знайти покупців на такий екзотичний продукт як равлики. Однак сьогодні, з розвитком ресторанного бізнесу, а також впровадженням європейських продуктів на

український ринок, равлики стали користуватися великою популярністю завдяки своїм смаковим якостям і поживними властивостями.

Ніжне м'ясо равликів є дієтичним продуктом, ні в чому, не поступає курячому, оскільки містить величезну кількість корисних вітамінів, амінокислот і мікроелементів. У равлику багато тваринного білка, кальцію, заліза. Даний продукт рекомендується вживати вагітним жінкам, літнім людям і всім, хто стежить за фігурою, оскільки він повністю засвоюється організмом.

Найдорожча продукція, яка пов'язана з равликами, – це равликова ікра. Вона є продуктом репродукції равликів і її утворення потребує певних умов. Вночі при репродукції температура в приміщенні теплиці повинна бути не менше ніж 18 градусів. У природному стані яйця безбарвні, однак після обробки ікра може бути кремового, рожево-білого або білого кольору. Діаметр ікринок, як правило, 3-4 мм, ікринки деяких екземплярів можуть досягати в діаметрі 3-6 мм. Вона досить швидко псується. Вартість її приблизно 100 \$ за 100 гр.

Більшість фермерів займаються вирощуванням равликів саме виду *Helix Aspersa Muller* та *Helix Aspersa Maxima*, оскільки вони мають найкращі харчові характеристики і є популярними на ринку.

Споживання равлики щорічно складає понад 150 000 т. Тоді як попит в Європі задовольняється лише на 60-70 %. Якщо порівнювати українські об'єми експорту із розміром закупівель цього продукту країнами Європи, то наші рекордні поставки зовсім незначні на фоні розміру їх ринку.

Фермерство з вирощування равликів тільки набирає обертів але вже є достатньо відомі фермери-виробників Україні. Перша українська равликова ферма розташована у селі Нижнє Селище, що в Хустському районі Закарпатської області називається «Здравлик». Відомими є ферми «Золотий равлик» у селі Землянка Кагарлицького району Київської області, Unnamed Road в селі Гречане

Дніпропетровської області, ферма равликів «Verba» у однойменному селі Верба Дубенського району Рівненської області, в селі Солонка Львівської області, «JIFFY» у селі Горбовичі Київської області та інші.

Формування ринкової економіки в Україні пов'язане із зростанням підприємницької активності в усіх галузях. Розвиток саме малого бізнесу є одним із найперспективніших засобів створення конкурентної ринкової системи. Можна зробити висновок, що в Україні розвивається малий бізнес, формується нова галузь тваринництва, розвиток якої вже найближчими роками призведе до нарощення експортних поставок равликів та продуктів їх переробки до країн Європи.

Література:

1. Державна служба статистики України. URL :<http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Економіка підприємства. URL: <https://subject.com.ua/economic/business/16.html>.
3. Іванюта В. Ф. Роль аграрного підприємства в розвитку сільських територій. Економічний вісник Дніпропетровської політехніки. URL:https://ev.nmu.org.ua/index.php/uk/archive?arh_article=924
4. Малий бізнес. Малий бізнес в Україні. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D0%B1%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81.
5. Терещенко Я. І. Проблеми та перспективи розвитку малого підприємництва в Україні. Матеріали XXII всеукраїнської практично-пізнавальної Інтернет-конференції
URL : <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/52-dvadtsyat-drugavseukrajinsk-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/535-problemi-ta-perspektivi>

УДК 330.131.7

КРЕАТИВНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО – ОСНОВА КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

*В. Скороход, А. Левчик
здобувачі освіти 1 курсу, 11-П групи
спеціальності «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»
Науковий керівник: Т. Купчишина, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

З березня 2020 року Україна, як і весь світ, змушена жити в умовах коронавірусу. Ці обставини, безумовно, відбиваються як на економічних показниках, так і на нашому психологічному стані, і на якості повсякденного життя. Причини очевидні – швидкі зміни та неочікувані умови несуть за собою достатньо неприємні наслідки. ВВП України за II квартал 2020 року зменшився на 11,4% порівняно з II кварталом 2019 року. Такий результат став продовженням падіння, яке було зафіксовано за I квартал 2020 року та склало 1,5% [1]. Більш помітне падіння економіки в Україні, як і в усьому світі, розпочалося саме з оголошенням пандемії та введенням жорсткого карантину.

Для України найбільше карантин позначився на таких галузях економіки, як машинобудування і харчова промисловість. Відчутно постраждала і сфера послуг, оскільки її діяльність має безпосередньо контактний характер. А до діяльності цих економічних секторів у нашій державі залучені 3-4 мільйони осіб, життя яких в один день стало зовсім іншим.

Хоча українська економіка й суттєво постраждала від карантинних обмежень, вихід усе ж таки існує. Можливість позитивного завершення ситуації – у площині креативного підприємництва.

Як відомо, бізнес завжди будується за допомогою ресурсів. Вони бувають різні: природні, фінансові, людські. Сьогодні надзвичайно

важливими є такі два важливих ресурси, як здатність до підприємництва й інформація. Відповідно, в кризових ситуаціях ті країни, де вони активно використовуються, починають себе показувати більш ефективно. Це, безумовно, є сприятливим чинником для креативної економіки [3, с. 48].

Креативна економіка – це один з видів нової економіки, особливий сектор, який базується на інтелектуальній діяльності. Термін «креативна економіка» вперше з'явився в 2001 р. у книзі Джона Хокінса «Креативна економіка: як люди заробляють гроші на ідеях», де його було визначено як «транзакцію результатів творчої діяльності, яка характеризується економічною цінністю» [2, с. 500]. Нині під креативною економікою розуміють сукупність тих галузей, що витікають з індивідуальних творчих навичок та талантів, і які мають потенціал до отримання прибутку і створення робочих місць за рахунок інтелектуальної власності. На конференції ООН з питань торгівлі та розвитку було прийнято називати креативною економікою ту концепцію, що «заснована на творчих активах, які можуть безперестанно сприяти економічному зростанню та розвитку [3, с. 49]. Нові галузі креативної економіки забезпечують майже 30 мільйонів робочих місць по всьому світу. У цій сфері працевлаштовано більше людей віком 15-29 років, ніж у будь-якій іншій.

Важливу роль у креативній економіці відіграють нові технології в різних сферах життєдіяльності та аналіз існуючих та відкриття нових знань. В рамках креативної економіки створюються нові напрями та моделі бізнесу, а креативне підприємництво може бути застосовано в будь-яких сферах бізнесу. Більшість креативних компаній – це маленькі або навіть мікропідприємства, дуже мобільні, часто сезонні, засновані на проектах. Вони значно відрізняються від старої моделі виробництва. Креативне підприємництво вимагає різних навичок і використання різноманітних методів роботи. Успіх підприємницької творчості полягає у народженні нової цікавої ідеї, у реалізації та перетворенні в прибуткову діяльність.

Креативність породжує інноваційні ідеї, а підприємництво призводить інновацію в дію. Підприємництво з'єднує разом креативні ідеї для того, щоб створити нові ринки та нові робочі місця. Слід також відмітити соціально-екологічну значущість креативної економіки, адже діяльність креативного підприємництва не погіршує якість навколишнього середовища. Креативність людства невичерпна, вона властива всім людям, незалежно від віку, класу, раси або національності.

В умовах креативної економіки будь-яка людина може перетворити свій талант на прибутковий бізнес через використання соціальних мереж, онлайн-продажів, YouTube тощо. В умовах карантину усі сфери, які ефективно змогли перейти в онлайн-режим із залученням креативного підходу, тобто швидко та якісно переформатувалися, отримали новий вектор розвитку [1].

Важкий час пандемії дав можливість і простір для нових ідей. Він фактично підвищує конкурентність, стимулює підприємців до пошуку нестандартних рішень. Малий бізнес ціною своєї масовості й меншої захищеності може слугувати каталізатором для нових бізнес-моделей. Але зміни потребують не лише швидкої реакції, а й достатнього фінансового страхування. Для підприємців ризикова ситуація сьогодні досягла абсолюту. Їм необхідна підтримка від уряду. Держава має не тільки підтримувати свій бізнес-сектор фінансово, а й сприяти тому, аби нові умови не зустрічали перепон у своєму застосуванні.

Завдання для будь-якої країни – максимально використовувати потенціал кожної людини. Вона не має створювати адміністративних чи інших бар'єрів, що можуть заважати реалізації індивіда.

Україна має великий людський потенціал, а отже в контексті конкурентоспроможності повинна розвивати нову модель орієнтованого на людину креативного підприємництва, в основі якого є: покращення умов для розвитку бізнесу; запровадження інновацій та новітніх технологій;

розвиток фінансового ринку; підвищення якості вищої освіти та розширення інклюзивної освіти тощо.

Висновки. Підприємницька діяльність створює умови для творчості та сприяє розвитку креативної економіки. Підприємництво може діяти ефективно та креативно за наявності креативної економічної свободи та підтримки влади. Для формування креативної економіки важлива активна позиція кваліфікованих творчих людей, які потребують самостійності, бажають реалізувати свої творчі та організаційні здібності, мати можливість вибору. Отже, формування креативної економіки напряду залежить від розвитку креативного підприємництва. Водночас створення необхідної інфраструктури та сприяння креативному сектору не може бути тільки ініціативою підприємців. Цей сектор економіки потребує залучення місцевої влади та громадських організацій для створення повноцінної екосистеми розвитку підприємництва. Держава та регіональна влада мають бути зацікавлені в діяльності ефективного конкурентоспроможного креативного підприємництва, яке забезпечуватиме відповідний рівень зайнятості та сприятиме підвищенню рівня життя населення. Підтримка креативного підприємництва може йти в напрямку створення сприятливого бізнес-середовища, запровадження освітніх програм підготовки творчих талантів та зміцнення їх компетенції при створенні креативного підприємництва.

Література:

4. Базів Л. Креативна економіка – гачок, який може вивести на поверхню. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3114982-gennadij-cizikov-prezident-torgovopromislovoi-palati-ukraini.html>
5. Ткачук О.М. Креативність у підприємництві / О.М.Ткачук/ Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Випуск 7. – С. 500-503.
6. Чечетова Н. Ф., Бекетова О. М. Креативне підприємництво – основа креативної економіки країни та її регіонів. Східно-Європейський науковий журнал. Економічні науки. Випуск 49. 2019. С. 47-52.

УДК 331.5

РИНОК ПРАЦІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

*Д. Цинко,
здобувач освіти 1 курсу, 11-П групи
спеціальності «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»
Науковий керівник: Т. Купчишина, викладач
ВСП «РФК НУБіП України»*

Коронакриза внесла свої корективи не тільки в життєві плани мільйонів українців, а й в економіку країни, і, як наслідок, у ситуацію з безробіттям. Безробітними стали сотні тисяч громадян: як представників інтелектуальної праці, так і найпростіших професій. За даними Держслужби зайнятості станом на 31 серпня 2020 р. статус безробітного отримали 477,7 тис. осіб, що на 73% більше, ніж за аналогічний період минулого року [2]. Безробітними стали сотні тисяч громадян: як представники інтелектуальної праці, так і найпростіших професій.

У третьому кварталі 2020 року економіка України почала відновлюватися. Як наслідок, поступово почала зменшуватися кількість зареєстрованих безробітних та зростати кількість поданих до служби зайнятості вакансій.

Під час карантинних обмежень, аби максимально зберегти робочі місця, Урядом було напрацьовано алгоритм підтримки малого та середнього бізнесу. Тим, хто змушений був зупинити чи скоротити свою діяльність, почала надаватися допомога по частковому безробіттю.

Разом з тим, ситуація на ринку праці залишається складною. За прогнозом Міжнародної організації праці, пандемія коронавірусу може спричинити гірші наслідки для світового ринку праці, ніж фінансова криза 2008-2009 років. Прогнозується, що коронакриза призведе до скорочення 25 мільйонів робочих місць у світі. Водночас як у період фінансової кризи 2008-2009 років безробітних у світі побільшало на 22 мільйони осіб [1].

Український ринок праці теж відчув на собі ці негативні наслідки, але відновлюється потроху, пристосовується до нових умов.

Будь-економічна криза неминуче негативно впливає не лише на безробіття, а і на рівень зарплат. Коронакриза спочатку не була економічною. Однак вплив протиепідемічних заходів повністю заблокував діяльність окремих галузей економіки та позначився на всіх інших секторах. Динаміка середньої зарплати в Україні в 2020 році повною мірою відображає перебіг карантинних заходів. Цим і пояснюється провал зарплат у квітні-травні та поступове їх відновлення, починаючи з липня 2020 року, навіть вище за докризовий рівень (рис. 1).

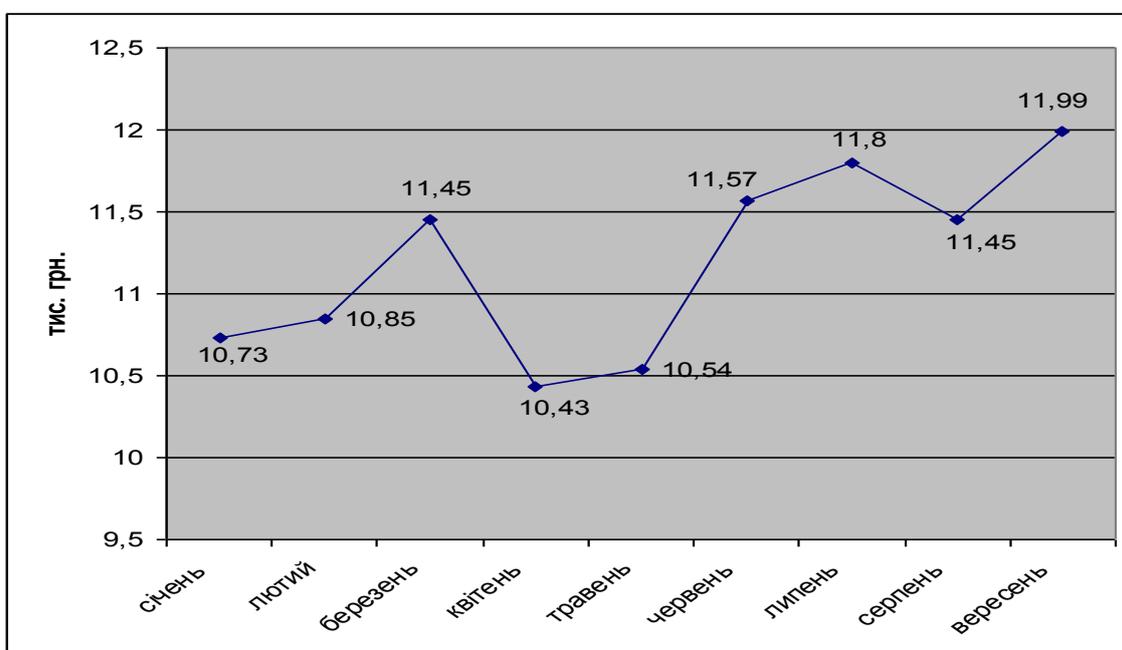

Рис. 1. Середня місячна заробітна плата в Україні в 2020 році

Під час карантину близько половини українських компаній скоротили зарплати на 20-30%. Скорочення зарплат найбільше зачепило ІТ-фахівців та топ-менеджерів (HRD, комерційних, фінансових та операційних директорів) – в середньому на 15-30% [2].

COVID-19 спричинив оптимізацію та високу конкуренцію на ринку праці. Але зростання безробіття і зменшення зарплат – були не єдиними

ознаками «карантинного» ринку праці. І можливо, він уже не буде таким, як раніше.

Карантин багато в чому трансформував ринок праці. Основні тенденції ринку праці в умовах коронакризи:

1) Максимальна оптимізація витрат. Головне питання, яке зараз ставить собі бізнес – наскільки потрібні ті чи інші люди і функції. Компанії зараз максимально «обнуляються», залишаючи співробітників, які здатні генерувати прибуток. Для багатьох компаній відправлення співробітників у частково й повністю неоплачувану відпустку була першим за пріоритетністю антикризовим рішенням стосовно скорочення операційних витрат.

2) Різке збільшення конкуренції на ринку праці та більш жорсткі вимоги роботодавців при відборі співробітників. За останні місяці на одну вакансію стало припадати в 2-3 рази більше резюме, ніж це було раніше. Але така висока активність з боку шукачів роботи пов'язана не тільки з дефіцитом вакансій, а і з скороченням персоналу на багатьох підприємствах, зокрема HR-менеджерів, маркетингологів, IT-фахівців, адміністративного персоналу, фахівців з продажу тощо. Для роботодавців з'явилася можливість наймати кращі кадри за менші гроші. Компанії переглядають свої вимоги до потенційних працівників. Згідно з дослідженнями, майже половина роботодавців (48%) почали висувати більше вимог під час пошуку нових співробітників. Серед них: 22% розширили перелік побажань до непрофесійних навичок потенційного працівника – soft skills; 11% стали більш вимогливими щодо професійних навичок – hard skills [2].

3) Швидка зміна пріоритетів і нерівномірність. Коли в одних сферах кількість вакансій зменшувалася більше, ніж в 2 рази, в інших вона виростала втричі. І в межах однієї сфери під час весни та літа 2020 року можна було спостерігати то злети, то падіння кількості пропозицій про роботу. Наприклад, на початку карантину активно шукали IT-фахівців –

тоді кількість вакансій збільшилася на 125%. Це досить очікувана ситуація, пов'язана з переходом компаній на дистанційну роботу. У першій половині травня кількість пропозицій про роботу ІТ істотно впали [3].

4) Карантин змінив співвідношення фіксованої та змінної частини зарплати. Це означає зменшення виплат фіксованої частини оплати (ставки) та перехід на оплату за результатами виконаної роботи. Компанії відходять від «зрівнялівки» і встановлюють КРІ в індивідуальному порядку з урахуванням різноманітних факторів.

Тенденцією нинішнього ринку праці можна вважати і кратне зростання різних варіантів віддаленої роботи. І навіть після того, як гостра фаза карантину минула, «дистанційка» лише зміцнила свою актуальність. Причини зрозумілі: коронавірус нікуди не зник, багато співробітників показали ефективність навіть під час роботи з дому, роботодавці скорочують офісні витрати й частково економлять на зарплатах співробітників.

Висновки. Отже, COVID-19 багато в чому трансформував ринок праці. Основні тенденції ринку праці в умовах коронакризи: максимальна оптимізація витрат, різке збільшення конкуренції на ринку праці, швидка зміна пріоритетів, зростання різних варіантів віддаленої роботи. Коронакриза ще не закінчилася, динаміка відновлення ще хитка й невпевнена. Спрогнозувати динаміку покращення нині досить складно. Розраховувати на покращення ситуації на ринку праці варто не раніше другого кварталу 2021 року.

Література:

1. Горбань Ю. Як пандемія Covid-19 змінила ринок праці в Україні. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3104312-ak-pandemia-covid19-zminila-rinok-praci-v-ukraini.html>
2. Григоренко Ю. Коронний удар: як карантин трансформував ринок праці. URL: <https://gmk.center/ua/posts/koronnij-udar-yak-karantin-transformuvav-rinok-praci/>

3. Держслужба зайнятості про ринок праці в Україні за період карантину.
Урядовий портал URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhsluzhba-zajnyatosti-pro-rinok-praci-v-ukrayini-za-period-karantinu>

УДК 658.8:004.738.1

ПРОСУВАННЯ ПРОДУКЦІ ПЕРЕРОБКИ ДЕРЕВИНИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТІВ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ

*А.Ющук,
здобувач освіти 3 курсу, 31-П групи
спеціальності «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність»
Науковий керівник: І.Мартінова, викладач
ВСП «РФКНУБіП України»*

Побудова комунікаційної політики в мережі Інтернет приваблює більшість підприємств своєю простотою та дешевизною. Світові тенденції показують, що споживачам легше сприймати інформацію через соціальні мережі, оскільки такий вид спілкування не втомлює потенційних споживачів. Тому використання безкоштовних сервісів є корисною платформою для самореклами будь-яких підприємств.[2]

Інтернет-галузь принципово перевершує за частотою і швидкістю змін будь-яку іншу галузь. Щороку з'являються нові інструменти Інтернет-маркетингу: соціальні мережі, таргетинг, мобільні додатки тощо. Систематизація цих інструментів необхідна для розуміння доцільності використання тих чи інших засобів просування у мережі Інтернет.

Умовно Інтернет-інструменти в маркетингу можна поділити на 4 види:

- OwnedMedia – будь-який канал комунікації або платформа, що перебувають у володінні самого бранда. Компанії самостійно їх створюють і повністю контролюють. Аудиторія власних медіа – це все старі, нові та потенційні клієнти бранда. Від якості та релевантності контенту OwnedMedia залежить конвертованість у покупців тих

відвідувачів, які були залучені за допомогою платних інструментів і платформ;

- PaidMedia – це весь перелік платних інструментів і платформ для залучення трафіку на сайт, у блог, додатки та на інші ресурси організації. Цей канал дозволяє розширювати охоплення Digital-кампаній і підвищувати впізнаваність бренда. Відповідно аудиторія платних медіа – це користувачі всесвітньої мережі Internet, які раніше не чули про компанію, але потенційно зацікавлені в її товарах або послугах;
- EarnedMedia – це вся сукупність дій користувачів щодо бренда: обговорення його іміджу, контенту і продукції на різних майданчиках в Internet, а також лайки, шері і коментарі на сайті організації та на її сторінках у соціальних мережах. По суті, це потужна публічна реклама бренда, згенерована його аудиторією;
- SocialMedia – процес залучення трафіку та уваги до бренда або продукту через соціальні платформи; комплекс заходів щодо використання соціальних медіа як каналів для просування організацій і вирішення інших бізнес-завдань.[2]

Відому на сьогодні сукупність інструментів Інтернет-маркетингу можна поділити на вісім категорій, що відповідають за функціональність застосування: пошуковий маркетинг; Інтернет-реклама; маркетинг соціальних зв'язків; вірусний маркетинг; відео-маркетинг; E-mail-маркетинг; інноваційний маркетинг; аналітичний маркетинг.[2]

Лісовий фонд області становить 780 тис. гектарів або майже 40% території області. За рівнем лісистості території Рівненська область посідає третє місце в Україні після Закарпатської та Івано-Франківської областей. В області в основному ростуть сосна, дуб, а також осика. Загальний запас деревостанів становить 120,5 млн.м³. З них хвойні насадження становлять

65,8%; твердолистяні – 10,7%; м'яколистяні – 23,5%. Середній вік насаджень – 52 роки.

Деревообробна промисловість України характеризується значними конкурентними перевагами на світовому ринку продукції з деревини, найперспективнішими індустріями промисловості є наступні: виготовлення виробів з деревини, оброблення деревини та виробництво меблів. Основу товарної структури експорту до країн ЄС становлять: деревина і вироби з неї – 68,0 %, меблі – 23,0 %, папір та картон – 7,0 %, друкована продукція – 1,0%. 81,7 % експорту було здійснено до Польщі – 28,5 % , Румунії – 12,5 %, Німеччини – 12,0 %, Угорщини – 6,1 %, Італії – 5,8 %, Австрії – 4,0 %, Литви – 3,8 %, Словаччини – 3,1 %, Чехії – 3,0 %, Бельгії – 2,9 % . Разом з тим, вітчизняна деревообробна промисловість забезпечує екологічно збалансований розвиток країни та відіграє значну роль в інтеграції експортно-орієнтованих підприємств до глобальних ланцюгів доданої вартості.[3]

Лісові масиви на території області розташовані нерівномірно і знаходяться в основному в північних районах. Щорічний обсяг лісовідновних робіт в області становить понад 5 тис. гектарів. Галузь деревообробки відіграє важливу роль в економіці Рівненської області, оскільки є традиційною для регіону та щорічно демонструє стійкі темпи росту.

Більшість великих деревообробних компаній Рівненщини є експортно-орієнтованими підприємствами з іноземними інвестиціями. Частка експорту продукції деревообробної галузі становить 27,7% від загального експорту області, частка експорту продукції меблевої промисловості – 11,4% від загального експорту області.[5]

Забезпечення формування ефективного механізму підтримки та захисту українських підприємств деревообробної галузі слугуватиме

зростанню ефективності зовнішньоекономічної діяльності, зміцненню конкурентних позицій, що сприятиме розвитку експортного потенціалу та модернізації вітчизняної деревообробної промисловості.[3]

Деревообробне підприємство «ОДЕК Україна» також просуває свою продукцію і через Інтернет. Підприємство має свій сайт де можна знайти будь яку інформація про підприємство. Воно розуміє, що конкуренція на ринку значна й для того, щоб бути успішними й заслужити лояльність споживачів, прагнемо бути інноваційними в усіх напрямках свого бізнесу, у тому числі в індивідуальному підході до кожного клієнта, оптимальних термінах виготовлення та доставку продукції, мотивації та професійному розвитку працівників, впровадженні на ринок нових продуктів й проведенні ефективних маркетингових заходів.

Розташоване у північно-західній частині України деревообробне підприємство «ОДЕК Україна» є найбільшим виробником фанери в Україні та входить до двадцятки найбільших виробників березової фанери в Європі. Основним видом продукції підприємства є березова фанера, у тому числі ламінована, призначена як для внутрішнього, так і для зовнішнього використання. На підприємстві працює близько 1700 працівників. Річний обсяг виробництва становить 90 тис. кубічних метрів фанери, що відповідає 50% загального випуску фанери в Україні. Завод оснащений високоякісним обладнанням провідних світових виробників у деревообробній промисловості: Raute, Steinemann, Holzma, Schwabedissen (Wamhoff), PlyTec, Kuper, PagnoniImpianti, Weeke та інші. Висока якість склеювання фанери «ОДЕК» доведена Інститутом перевірки матеріалів землі Бранденбург («MPAEberswalde Materialprüfanstalt Brandenburg GmbH»), Німеччина.

Використання систематизації інструментів Інтернет-маркетингу створить великі можливості для «ОДЕК Україна» ефективно вести продаж продукції пробки деревини в мережі Інтернет, і тим самим знижувати

витрати виробництва, здійснювати ефективні маркетингові дослідження, автоматизувати процеси купівлі-продажу та інформування клієнтів, проводити аналіз ринку, підвищувати ефективність взаємодії покупця і продавця.

Література:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 12.03.2020).
2. Ілляшенко С. М., Іванова Т. Є. Інструменти та методи просування продукції в internet: аналітичний огляд. *Маркетинг і менеджмент інновацій*, 2015, № 3. URL : <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/>
3. Макогон Ю. В., Мартиненко О. В.Європейський досвід та українські перспективи розвитку експортного потенціалу підприємств деревообробної галузі України. URL :<http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/201184>].
4. Мозгова Г. В. Інструменти Інтернет-маркетингу та їх переваги для сучасних українських підприємств. *Ефективна економіка № 10, 2013*. URL :<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2429>
5. Рівненська агенція із залучення інвестицій. Деревообробка URL : <http://investinrivne.org.ua/galuzi-dlya-investuvannya/derevoobroka.html>
6. ОДЕК Україна. Сайт.URL: <http://odek.eu/ua/general-ua/>

ПРИМІТКИ

